

Ob bližajočih se parlamentarnih in deželnih volitvah

Stranka SSK pred pomembnimi odločitvami

Ob bližajočih se parlamentarnih volitvah v Italiji in deželnih volitvah v Furlaniji Julijski krajini ostaja za stranko Slovenska skupnost prioriteta dogovor s Demokrasko stranko, v primeru neuspeha pa je alternativa iskanje zavezništva s politično sredino, ki se snuje v Italiji.

To je bila osrednja tematika novinarskega srečanja, ki so ga le nekaj dni pred iztekom starega leta sklicali predstavniki stranke li-pove večje v prostorih deželne glavnice v Trstu. Deželni tajnik SSK Damijan Terpin, deželni svetnik Igor Gabrovca in tržaški pokrajinski tajnik Peter Močnik so medijem jasno posredovali stališča zbirne stranke Slovencev v Italiji glede prihodnje volilne preizkušnje, obenem so podali obračun leta 2012.

Predstavniki stranke so poudarili, da sta SSK in DS leta 2008 podpisali sporazum o političnem sodelovanju in skupnem nastopanju, odlej pa izvoljeni predstavniki obeh strank skupaj upravljajo večino občin in pokrajin na Goriškem in Tržaškem, medtem ko deželni svetnik SSK Gabrovca odlično sodeluje z načelnikom skupine DS v deželni parlamentu FJK Gianfrancu Morettonom.

Dogovor med SSK in DS ostaja prioriteta: vodstvo SSK je pričrčano, da je kljub nekaterim očitnim razlikam med strankama sodelovanje možno in plodno.

Debora Serracchiani

Kljub temu je v zadnjih tednih prišlo do polemik, predvsem med SSK in slovensko komponento DS.

Dogovora med strankama za bližnje volitve še ni, po besedah predstavnikov SSK pa se vodstvo DS in njena slovenska komponenta nista posvetovala s SSK glede bližnjih volitev, obenem je bilo slovenski stranki onemogočeno sodelovanje na primarnih volitvah leve sredine.

Vodstvo SSK je mnenja, da potrditvi in nadgradnji dogovora

med strankama naj bi nasprotoval zlasti del slovenske komponente DS, ki naj bi si prizadeval za izvolitev deželnega poslanca iz svojih vrst: "Pri slovenski komponenti DS trdijo, da jim bo ta poteza uspela v primeru, da DS ne bo sklenila dogovora s SSK", so na tiskovnem srečanju dejali Damijan Terpin, Igor Gabrovca in Peter Močnik in v isti sapi poudarili, da to nasprotovanje skoduje zlasti kandidaturi deželne tajnice DS Debore Serracchiani za predsedstvo deželne vlade in slabša možnosti za zmago leve sredine: to je bilo in je še vedno primarni cilj SSK.

Če do dogovora med DS in SSK ne bi prišlo, imajo pri slovenski stranki alternativni scenarij, in sicer iskanje zavezništva z novo politično sredino, ki se v Italiji snuje okoli premierja Maria Montija in podjetnika Luce Cordeira Di Montezemola. Prav zato se je vodstvo SSK pred nedavnim sestalo z donedavnim predsednikom pokrajine Trento Lorenzom Dellaiom, ki je somišljenik Montija in Montezemola.

Tudi tu pa bi lahko nastala težava, saj se z Montijem povezuje tudi stranka Prihodnost in svoboda nekdanjega voditelja postfašističnega Nacionalnega zavezništva in predsednika poslanske zbornice Gianfranca Finija, s katerim je povezan tudi dolgoletni tržaški poslanec te stranke Roberto Menia, čigar politična preteklost (najbrž tudi sedanost) je bila nam Slovincem vse prej kot naklonjena.

"SSK ne bo podprla koalicije, v kateri naj bi bili tudi ljudje, ki so svojo kariero zgradili na sovrastvu do Slovincem", je bil jasen deželni tajnik Terpin. Podobna tematika je postavljala srčiko tudi za sedanja deželne tajništva SSK, ki je bilo pred nedavnim v Devinu. Na njem so razpravljali o politični strategiji, zavezništvih in programskih smernicah za državne in deželne

tate številnih srečanj na deželni in državni ravni, je bila podlaga, na kateri se je razvila razprava.

V Devinu je bilo spet poudarjeno, da stranka Slovencev skupnost izhaja iz trdne in dolgoletne vraščenosti v levosredinski politični prostor, v katerem želi tudi v prihodnje odigrati samostojno vlogo za blagor celotne slovenske narodne

Peter Močnik

skupnosti v Italiji. Na tej osnovi sloni podpora SSK Debori Serracchiani, predsedniški kandidati leve sredine za Deželo FJK, ki je obenem tudi izraz pozitivnega sodelovanja med SSK in Demokrasko stranko v številnih javnih upravnih na Tržaškem, Goriškem in Videmskem. Vse to ustvarja zelo dobre politične in programske pogoje, na katerih spet obnoviti volilni dogovor izpred petih let, ki je stranki SSK omogočil samostojen nastop in uspešno izvolitev slovenskega predstavnika v Deželni svet FJK, predvsem pa obilo pozitivnih ukrepov v korist naše narodnostne skupnosti, ki so sad vztrajnega dela deželne

Damijan Terpin

svetnika SSK Igorja Gabrovca in njegove stanovitne prisotnosti na območju.

Deželno tajništvo SSK je izrazilo razočaranje nad stališčem slovenske komponente v Demokraski stranki, ki nerazumljivo nasprotuje volilnemu dogovoru s SSK. Ta je namreč temelj, na katerem je mogoče izvoliti v Deželni svet večje število slovenskih predstavnikov, in hkrati dobra podlaga za uspešno premostitev razdeljenosti, ki še vedno preveč obremenjuje celotno družbenopolitično dogajanje v manjšini, še zlasti tokrat, ko je ponovno pod velikim vprašajem izvolitev slovenskega kandidata na listi DS. Deželno tajništvo SSK je tudi poudarilo, da ob takšnem zadržanju Slovincem v DS si nikakor ne sme dovoliti, da bi slovenska stranka ostala z gorečo vžgalico v roki in bo torej v naslednjih dneh opravila vrsto razgovorov na deželni in vsedravnici ravni s silami znotraj leve sredine, zlasti z novimi političnimi silami, ki se pojavljajo na sredini. V teh dneh je SSK namreč prejela vrsto vabil, tako da se celo odpirajo doslej neslutene možnosti na vsedravnici ravni.

Igor Gabrovca

volitve. Uvodno poročilo deželne tajnice SSK Damijana Terpina, v katerem je predstavil rezul-

Polovica kriminalnih združb v Nemčiji je italijanskih

Vodja nemške policije Jörg Ziercke je ocenil, da okoli 50% kriminalnih združb v Nemčiji pripada kalabrijski mafiji 'ndrangheta. To oceno je Ziercke podal na konferenci, ki je bila na Siciliji. Namestnik direktorja Europolu Michel Quille pa je na tej konferenci poudaril, da 'ndrangheta letno zasluži 44 milijard evrov - več

od Microsofta ali Appli.

Kot je povedal vodja nemškega zveznega policijskega urada, polovica kriminalnih združb, ki so jih odkrili v Nemčiji, pripada 'ndrangheta.

"To je od 80. let minulega stoletja največja kriminalna združba", je dodal in poudaril, da so "Italijani" v primerjavi z drugimi združbami, ki delujejo v

Nemčiji, močnejše organizirani - poročila STA. Ziercke je ocenil, da mora Nemčija, ko gre za kazenski zakonik, nujno slediti Italiji in vanj uvrstiti organizacije mafijskega tipa. "Proti mafiji se ni mogoče boriti zgolj v Italiji. Je tudi problem Nemčije", je dejal. Njegove izjave je javnosti posredovala pisarna evropske poslanke Sonie Aflano, ki je Zierckea povabila na konferenco, na kateri so obeležili 20. obletnico uboja protimafijskega novinarja, sicer njegovega očeta Beppeja. Konferenci se je udeležil tudi namestnik direktorja Europolu, ki je poleg informacije o letnih zaslužkih 'ndranghete razkril tudi, da panevropska prizadevanja proti mafiji ovira različna zakonodaja v članicah EU. "Potrebujemo širše sodelovanje, nihče se ne more s fenomenom mafije spopasti sam", je poudaril. Od leta 2007, ko so v nemškem Duisburgu v mafijskem stilu usmrtili šest domnevnih pripadnikov podzemlja, vlada vedno večja zaskrbljenost spričo očitne mednarodne širitve lovk 'ndranghete.

S 1. strani

Naš visoki cilj

Kristjani pa smo v veri pričrčani, ne kaj, temveč kdo je zdravilo za vsakega človeka - Božji Sin Jezus Kristus. On je tista skala, trdna veja, kjer Slovinci in Primorci trdno stojimo. Neodgovorno in samoumevalno bi jo bilo žagati, kar nam mora biti jasno. To je hkrati tisto, kar moramo vsakemu človeku posredovati v

naši(h) skupnosti(h). V sredstvih, ki to sporočilo lahko posredujejo, se ne moremo in ne smemo omejevati, ampak izkoristiti čim več možnosti. Mislim, da bi tudi sv. Frančišek Saleški danes ne samo tiskal časnike, ampak bi tudi oblikoval spletno stran, pisal spletni dnevnik, izkoriščal socialna omrežja. Pri tem bi se seveda še kako dobro

zavedal dejstva, ki ga je izpostavil kanadski komunikolog McLuhan, da medij ni samo posredovalec, ampak tudi oblikovalec sporočila, da je torej žez sam po sebi sporočilo. Tisto, kar želimo posredovati, mora biti zelo trdno in jasno. Prizadevajmo si torej vsi po svojih najboljših močeh, da bi krščansko sporočilo prišlo do vseh ljudi v naši skupnosti, obenem pa tudi podpirajmo, tako in drugače, vsekakor pa konstruktivno, vse tiste, ki s(m)o k temu še posebej poklicani.

Povejmo na glas

Preprečiti možnost našega razdruževanja

Ob koncu iztekajočega se leta je bilo mogoče iz časopisja razbrati, da preživlja sodelovanje znotraj naše narodne skupnosti nelahke trenutke. Trenja med našimi političnimi komponentami, iskricke med krovni-ma organizacijama, vse to so dejstva, ki nas upravičeno lahko navdajajo z zaskrbljenostjo. Živimo namreč v času, v katerem se zelo hitro dogajajo veliki premiki, ki se mu morejo postaviti proti le povezovalna in združevalna dejanja. Planetarna ekonomija vzpostavlja vse večje enote, ki se dodatno povezujejo, sicer ne bi mogle preživeti. V tej luči je pravi odgovor na velikanske premike Evropska unija in samo čuditi se je mogoče, da je evropski človek njen smisel za zdaj tako medlo dojel - posamezne evropske države ne bi imele brez nastajajoče združene Evrope prav nobenih trdnih perspektiv. Z drugimi besedami: v takšnih časih se ali kar najbolj povežeš in strneš sile ali pa te sunki nastajanja novega sveta drobijo še bolj, kot si že bil razdrobljen. Mi smo kot narodna skupnost v obdobju zadnjih dveh desetletij uresničili dobro sodelovanje med dvema temeljnima manjšinskima stvarnostima, ostala pa smo politično ločeni in razdrobljeni, kar pomeni, da vse doseženo v civilni družbi nima trdnih podlag in se v razburkanih časih lahko čez noč sesuje. Tako nam, čeprav se tega nemara ne zavedamo, kraljuje ideologija, ki nam preprečuje, da bi postali zares celovita narodna skupnost. V bistvu ena naša stran ne more izrazito napredovati brez

druge naše strani oziroma politično ločeni ne moremo doseči več kot toliko, v sedanem času pa sploh ne. Še več: če v prihodnosti ne bomo zmogli moči za prepoznanje, da ne moremo drug brez drugega, če torej ne bomo zmogli moči za skupen politični dogovor, nas bo ta čas še bolj razdrobil in grobo povečal naše notranje razdalje. Verjetno smo se vsa ta leta premalo zavedali rušilnega učinkovanja ideologij, ki naj bodo takšne ali drugačne, potisnejo pomen narodnosti v drugi plan ter to ali ono narodno skupnost razdelijo in oba dela ostro usmerijo drugemu proti drugemu. Na ta način se veliko energij spodkopava, v obdobjih trših soočanj pa celo izničuje. V sedanji situaciji bo na našo narodno skupnost deloval tudi Montijev vstop v politiko in še posebej presenetljivo odločna opredelitev Cerkev, ki se zavzema za zmernejšo politiko, se pravi za t. i. center oziroma Montija in njegovo nesporno avtoriteto v tukajšnjem kakor tudi mednarodnem prostoru. Do sedaj smo bili kar nekaj časa vsi skupaj vključeni v prostor leve politične sredine, od tega trenutka dalje stvari niso tako jasne, vsekakor pa so se odnosi med našimi politikami že poslabšali. Bomo potemtakem dovolili, da nas bodo spremenjene razmere še močnejše razdelile, kot smo razdeljeni sedaj? Bomo končno zmogli preobrat v pričrčanju, da se le kot trdno povezana narodna skupnost lahko upiramo udarcem novega časa, ki nas bodo sicer usodno slabili?

Janez Povše

Javni razpis Republike Slovenije

Sofinanciranje programov in projektov Slovincem v zamejstvu in po svetu v letu 2013

V Uradnem listu Republike Slovenije, št. 107/2012 z dne, 28. decembra 2012, sta bila objavljena javna razpisa za sofinanciranje programov in projektov Slovincem v zamejstvu in po svetu v letu 2013.

Celotna razpisna dokumentacija je na voljo na spletni strani Urada www.uszs.gov.si (http://www.uszs.gov.si/si/o_organu/javne_objave/) ter na spletnem portalu <http://www.slovenija-danes.slovinci.si/>.

Razpis je namenjen dejavnostim slovenskih rojakov v tujini. Cilji javnega razpisa so utrjevanje in ohranjanje narodne, jezikovne ter kulturne identitete, krepitev znanstvene dejavnosti, krepitev gospodarske dejavnosti, vključevanje mladih in dejavnosti za mlade, vzdrževanje struktur in dejavnosti avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah in medsebojno povezovanje oziroma čezmejno povezovanje.

Prosilci morajo zaprte in jasno označene prijave poslati na Urad. Rok za oddajo prijav je 7. februar 2013 (kot dokazilo o oddaji velja poštni žig). Pravne in fizične osebe iz zamejstva (z izjemo Slovincem na avstrijskem Štajerskem) vloge do istega roka pošljejo osrednjim organizacijam Slovincem v zamejstvu, ki so navedene v besedilu razpisa.

Za dodatna pojasnila se lahko obrnete na Urad (kontaktni osebi sta Tadej Bojnec in Suzana Martinez, tel: 230 80 08, 230 80 14, fax: 230 80 17, e-mail: tadej.bojnec@gov.si, suzana.martinez@gov.si).

S 1. strani

"Vrnimo se k civilnemu..."

"Tu živite dobri ljudje, spoznala sem vas in vam zato voščim uspeha, predvsem pa vam želim sodelovanja, ki naj se krepi še posebej s sosednjimi slovenskimi občinami, in danes sem izjemno vesela, ker je med nami veliko županov iz slovenskih občin!" je dejala ministrica Ljudmila Novak. Msgr. Marino Qualizza je v svojem govoru podčrtal hude začetke ohranjanja slovenstva po drugi svetovni vojni in se spomnil prvih praznikov Dneva emigranta in dejal: "Kljub vsem težavam nam je uspelo in danes smo tukaj, da bi obnovili tisti sklep odpornosti proti viharju, ker smo prepričani, da izročamo novim generacijam premoženje modrosti, kulture, delovanja, fantazije in poezije – večkrat drame –, ki more ohraniti tudi prihodnost naše zemlje".

Msgr. Qualizza je dejal, da je Dan emigranta močno povezan z življenjem in identiteto Beneških Slovencev, njegov govor objavljamo na tretji strani v celoti in neokrnjen, ker je izjemnega pomena in poln odličnih vsebin. Italijanski vladni podtajnik Saverio Ruperto, ki je predsednik vladnega omizja za slovensko narodno skupnost v Italiji, je v svojem pozdravu podčrtal, kako je bogastvo za vse, kot je tudi povedal, da se dobro razume s slovenskimi predstavniki, ki jih je spoznal pri svojem delu.

"V dobrem letu dni, odkar sem predsednik vladnega omizja za slovensko narodno manjšino, sem se veliko naučil, predvsem pa lahko zagotovim, da smo vedno dobro delali in vedno našli rešitve v plodnem dialogu, pravzaprav smo postavili temelje novega načina pogovarjanja in upajmo, da bomo na tej poti nadaljevali, saj je danes čas premagovanja mej in iskanja sodelovanj, novih vezi", je bil jasen Saverio Ruperto, ki se je spomnil tudi pokojnega videmskega škofa Alfreda Battistija, le-ta se je pred leti Beneškim Slovincem za vse krivice javno opravičil.

"Besede visokega cerkvenega prelata jemljem za svoje kot podtajnik italijanske države in jih ponovno izrekam, upam, da bo prihodnost na strani tistih, ki sodelujejo, in mladih, ki bodo tu našli svojo prihodnost!" je še dejal italijanski vladni podtajnik Saverio Ruperto ter obljubil, da bo svojemu nasledniku pri novi italijanski vladi izročil dosedanje uspehe in mu svetoval, da kaže nadaljevati po poti dialoga, saj le ta edini omogoča, da se dosežejo nesluteni cilji, predvsem pa da se premostijo vse ovire in presežejo vse pregrade. Slikovito je opisal svojo jutranjo pot v Kobariid. "Kjer si je isto sonce kot pri nas, kjer je trava zelena, kot je pri nas, in kjer so alpski vrhovi prav tako beli kot pri nas!"

Beneško gledališče je po uradnih nagovorih zaigralo dramsko besedilo Galanda iz Ažle – veliki župan Benečije, ki ga je napisal Giorgio Banchig, režiral pa zvesti Marjan Bevk, večer Dneva emigranta sta povezovala Emma Gollés ter Ivan Ciccone, Marina Cernetig pa je poskrbela za koordinacijo. Med raznimi govori so nastopili mladi glasbeniki, ki so s svojo

glasbo dokazali, da se za prihodnost Beneške Slovenije ni bati, bili so prepričljivo udarni, sveži, sodobni in je zato prav, da navedemo njihova imena: nastopili so skupina Bk evolution, odlična Betti Strgar z glasbeniki, Razred zase z rap skladbo, Anja Skočir ter Denis Pascolo. Zares prijetna novost je bilo tudi dejstvo, da so organizatorji letos poskrbeli, da se je med slovenskimi pozdravi in govori na velikem zaslonu na odru videl italijanski prevod, kar je prireditev skrajšalo v človeku razumne ter dostojne mere!

Letošnjega Dneva emigranta so se

Msgr. Marino Qualizza (foto JMP)

med drugimi udeležili tudi slovenska senatorka v Rimu Tamara Blažina, predsednik komisije državnega zbora za odnose s Slovinci v zamejstvu in po svetu Franc Pukšič, poslanec in DZ RS Danijel Krivec, predstavnik Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak s sodelavci, predsednik okrajne enote Tolmin Zdravko Likar, ki je od nekdanj človek povezovanja Beneške Slovenije z domovino, prisotnih je bilo tudi več slovenskih županov obmejnih mest, italijanski senator Carlo Monai, predsednika krovnih organizacij Drago Stoka in Rudi Pavšič s sodelavci, deželni predsednik stranke Slovenska skupnost Damijan Terpin, deželni svetnik Igor Gabrovce, deželno upravo Furlanije Julijske krajine je predstavljala odbornik za slovensko manjšino Roberto Molinaro, bila pa je prisotna še vrsta drugih uglednih osebosti.

Govor msgr. Marina Qualizze objavljam v celoti, zaradi boljše razumevanja je med slovenskimi večkrat uporabljal tudi beneško narečje.

50 let Dneva emigranta

Smo prišli do tega važnega cilja petdeset let, skor ne da bi se tega zavedali, kjer smo bili obvezani in aktivni, da bi ustvarili ugodne pogoje in primerno klimo, da bi nadaljevali našo zgodovino, ne več kot emigranti, ampak kot državljanji sveta, začeni od tiste sveta, ki je naša rodna zemlja, s katero smo trdno zvezani, kakor more biti zavezan sin s svojo materjo. Naš je ljubezenski odnos, zato smo mogli premostiti vsakovrstne težave in nasprotovanja, ne da bi izgubili zaupanje in čut orientacije, kam iti. Kljub vsemu nam je uspelo in danes smo tukaj, da bi obnovili tisti sklep odpornosti tudi v viharju, ker smo prepričani, da izročamo novim generacijam premoženje modrosti, kulture, delovanja, fantazije in poezije – večkrat drame –, ki more hraniti tudi prihodnost naše zemlje. Vse to je povzeto v zgodovini in sedanosti Dneva emigranta, ker je tako močno povezano z našim življenjem in identiteto, da se ne moremo predstaviti in zamisliti brez njega. Vse drugo je dosledno in se mora nadaljevati.

Ko živimo to obletnico, ne moremo pozabiti vsaj starih oseb in prosimo odpuščanja, če ne ome-

nimo drugih, te so Izidor Predan, Pavel Petricig, Maro Laurencig in Emil Cencig. Seveda ne moremo pozabiti mladega junaka, pred petdesetimi leti, Viljema Černa, ki je še danes naš zastavonoša v ustanovi Dneva. Z različnimi doprinosi in navdihi so sestavili vitalno sodelovanje za našo družbo in so tudi modro pokazali, da življenje naše družbe velja več kot osebna mišljenja, ki jih vsak mora gojiti mirno; toda osebe pred ideologijami.

Začeni od obletnice Dneva, se združja seznam takuo, da ga ne moremo vredno obhajati. Najprej 150 let od rojstva Ivana Trinka. Kaj moremo reči, da ni bilo še rečeno? Na kratkem, filozofija, ki postane poezija. Je ona, ki razsvetljuje vsakdanjo danost in ji daje perspektivo in prihodnost. Imamo tukaj priložnost, da napovemo razpis "Po sledih Ivana Trinka", ki sta ga razpisala KD I. Trinko in občina Sauodnja. Druge pobrodnosti lahko berete na letakih.

Gospod Evgen Blankin je manj poznan navadnemu ljudstvu, kulturno združenje oživlja njegov spomin v imenu; o njem lahko rečemo takole: bil je duhovnik, ki ni pozabil učlovečenja in je utemeljil svojo dejavnost v prid in rast proletariata, svete besede v tistih časih. Spominjamo se še stoletnega rojstva g. Artura Blasutta. Njegovo življenje je zaobjeto v dveh besedah: emarginacija in dostojanstvo. Emarginiran od cerkvene oblasti, ni nikoli izgubil čut svojega dostojanstva in nikoli ni izšla iz njegovih ust neprimerna beseda. Ni malo. Z nekakim ponosom se še spominjamo večvrednosti 80 let prepovedi slovenskega jezika v cerkvah. Jezik je ostal, njegovi sovražniki so pa izgubili bitko. Upamo, da bo še naprej rastu, zato ki ga govorimo: vič, ki ga nucaš, bolj jezik omladuje. Tele je tudi pravi namen našega Dneva.

In ni konca obletnic. Imamo tudi 50 let ustanovitve avtonomne Dežele. Posebnost ji je bila priznana predvsem zaradi prisotnosti slovenske manjšine. Da bi ohranila avtonomijo, se sedaj sklicuje na svojo večjezičnost in multikulturnost. A ima večkrat do Slovencev mačehovski odnos, saj se premalo briga za naše pravice in težko vetegne iz svoje blagajne kakšen denar za našo manjšino. Pozitivno je odprtje vladnega omizja za slovensko manjšino, ki mu predseduje podtajnik Ruperto. Troštamo se, da bo to telo prispevalo k pozitivni rešitvi vseh odprtih vprašanj.

Država vedeno krči sredstva za slovensko manjšino. Sklicuje se na ekonomsko krizo, a vsota je zelo majhna za državo, kakršna je Italija, ki sodi v vrh najbolj razvitih in bogatih držav. Potrebno je zagotoviti vsaj sredstva, ki jih predvideva zaščitni zakon in določiti vsoto, ki jo je uničila inflacija v teh 12 letih. Pomembno je tudi, da je financiranje sistematično, se pravi gotovo v znesku in v roku izplačila in ne prepuščeno milosti ali nemilosti vladajoče opcije.

Sredstva za ekonomsko rast, ki jih zaščitni zakon določa za Nediške in Terske doline, Rezijsko in Kanal-sko dolino so življenjskega pomena. Nedopustno je njihovo rezanje. V zakon je bila vnesena simbolična vsota, ki bi jo morali država in dežela zvišati. Tale bi lahko bila prava ekonomsko prista cona (zona franca): pomoči in davčne olajšave za občine, kjer živijo Slovinci. Jezik in kultura se ohranila le, če so ljudje na teritoriji.

Zahvaljujemo se Sloveniji, ki nam je vedno blizu in nas podpira. Njena finančna pomoč je dragocena za nemoteno in učinkovito delovanje naših organizacij. Njena politična podpora je še kako potrebna v odnosih naše manjšine do italijanske vlade, dežele Furlanije Julijske krajine in lokalnih uprav. Veseli smo, da je prišlo do dvodnevne obiska ministrice Ljudmile Novak. Potrebna je velika pozornost za naš teritorij, ko gre za evropske projekte in financiranje s strani Slovenije in Dežele.

Upamo, da bo vprašanje obnove hrama dvojezične šole res prav kmalu rešeno. Potrebno se je prizadevati še naprej za rast učenja slovenskega jezika. Učencem sedanje dvojezične šole je treba zagotoviti možnost, da bodo nadaljevali dvojezično šolsko pot doma, na našem teritoriju. Zato je treba odpreti dvojezične višje srednje šole.

Terske doline zahtevajo svojo dvojezično šolo. Vprašujejo jo starši šoloobveznih otrok, vprašujejo jo občine. Kanal-ska dolina zahteva pa trijezično šolo. Z veseljem pozdravljamo nedavno oživitve delovanja združenja don Mario Černet. Prav gotovo bo prineslo pozitivne novosti med Slovinci v Kanal-ski dolini, ki so številni in živahni.

Rezijska. Nedopustno so pritiski in celo sovražstvo do Rezijskih, ki se zavedajo, da so Slovinci. Tisto, kar se dogaja pod Kaninom spominja na Fedrovo zgodbo: "Superior stabat lupus, longae inferior

agnus". Žal pa se "rezijanski sindrom" širi na Benečijo. Nastajajo in se razvijajo čudne teorije, ki jih podpirajo celo nekatere občine, pokrajinski in deželni politiki. Tisti, ki so v mračnih letih delali proti

tu. Kar mi je dano vedeti, je ni dežele na svetu, kjer je veliezlo toliko glotologov in jezikoslovcev kot pri nas, kjer ni nobene jezikovne šole za tajšno specializacijo. Kadar politika obrod' tajšno strupeno rastlino, to pomeni,

Foto JMP

slovenskemu jeziku in kulturi, so sedaj pripravili novo asimilacijsko politiko, ki dela, da bi ločila Slovence v videnski pokrajini od tistih na Tržaškem, Goriškem, v Posočju in celi Sloveniji. Vse to delajo z denarjem, ki je namenjen Slovincem. Postaviti se jim je treba z vsemi močmi. Država, dežela in lokalne uprave morajo upoštevati znanstvene ugotovitve, ki nas priznavajo za prave Slovence, in odreči vsako politično in finančno podporo tistim krogom. Želim pa končati s tremi opombami, ki se povezujejo s tistim, kar je bilo rečeno, in z našo situacijo, v kateri živimo.

Najparvo, podivjana politika je porodila v gozdu tarkaj divjih rastlin, ki nihče jih ni videl na svie-

da na dela svojega dela. Razumem, da stranke imajo programe, ki ne odgovarjajo realnosti; toda politika tega ne more dopustiti, ne da zataji svoje plemstvo. Mi Slovinci imamo pogum, da branimo rast politike, s tem da pravimo, da smo Slovinci. Čakamo sleditelje.

Zato predlagam, da se vrnemo k civilnemu sožitju, s srečanjem ne s sovraštvom, ker to nas ububoža in ono pa nas povečuje. Časi so ugodni za medsebojno simpatijo, ker v tem je prihodnost.

In nazadnje, treba je, da se naše fare s svojimi pastirji prilagodijo vsaj na raven dvojezične šole in ne ostanejo v nazadnjaških legah. So zgodovinske zamude, ki si jih ne smemo dovoliti.

Natečaj "Po sledih Ivana Trinka"

1. člen Predlagatelj

Natečaj razpisujeta občinska uprava iz Sovodnje (Viden) in KD Ivan Trinko iz Čedad (Viden).

2. člen Cilji

Natečaj ima namen razširiti poznavanje msgr. Ivana Trinka in njegovega dela med mladimi generacijami in se vključuje v sklop praznovanj ob 150-letnici rojstva velikega beneškega duhovnika, politika in kulturnega delavca (25. januarja 2013).

3. člen Udeležba

Natečaja se lahko udeležijo učenci osnovnih in nižjih srednjih šol s sedežem v občinah videnske pokrajine, ki spadajo v okvir izvajanja zakona 38/01 za zaščito slovenske manjšine.

Učence in dijake, ki se natečaja udeležijo kot razred ali v drugače sestavljenih skupinah, morajo šole razumevanju ciljev natečaja. Sodelovanje je brezplačno.

4. člen Na natečaj sprejeti prispevki

Vsak razred ali skupina se lahko natečaja udeleži z enim ali več prispevki o naslednjih temah:

- Ivan Trinko, lik in delo
- Turistični vodniki (raziskave in zapisi Ivana Trinka o naravi in teritoriju Benečije)
- Poezija in kratke pripovedi
- Umetnost, glasba in ljudsko izročilo

Prispevki imajo lahko katerokoli obliko (na primer: besedila, risbe, pesmi, kratki filmi, dokumentarci, parodije, videooclip, animirani filmi...). Pisi prispevki so lahko v italijanščini, knjižni slovenščini ali v enem izmed slovenskih narečij, v tem primeru pa je treba pri zapisu uporabljati slovenski črkopis.

Knjižnica društva Ivan Trinko (Čedad, ul. IX Agosto 8, tel. 0432.731386) je med delovnim urnikom tajništva na razpolago za ogled gradiva o Ivanu Trinku kot tudi drugega zgodovinsko-jezikovnega gradiva, ki bi lahko koristilo pri izdelavi prispevkov.

5. člen Gradivo in dokumentacija

Razredi ali skupine, ki želijo sodelovati na natečaju, morajo poslati vpisno polo na e-mail naslov kdivantrinko@libero. it do 25. januarja 2013.

Organizatorji bodo nato potrdili njihov vpis. Izdelke je treba poslati na sedež KD Ivan Trinko (ul. IX Agosto 8, 33043 Čedad) v originalu ali v digitalnem formatu na CD-ju ali DVD-ju do 15. aprila 2013.

Izdelki morajo vsebovati podatke o razredu (letnik, oddelek) in mentorju (ime, telefonska številka in e-mail).

Na ovojnico je treba napisati: "Natečaj Po sledih Ivana Trinka".

6. člen Kriteriji za sprejem ali zavrnitev

Šolski zavodi, ki želijo sodelovati na natečaju, morajo upoštevati zgoraj navedene kriterije ter posredovati izdelke skupaj z zahtevano dokumentacijo, sicer bo njihova udeležba zavrnjena.

7. člen Žirija in kriteriji za ocenjevanje izdelkov

Posebna žirija, ki jo bodo sestavljali slovenski strokovnjaki in kulturnega področja iz videnske pokrajine ter predstavnik sovodenske občinske uprave, se bosta sestala po zapadlosti roka za sodelovanje na natečaju in ocenila prejeta dela.

Pri tem bo upoštevala zlasti izvirnost, natančnost predstavitev in skladnost s predlagano temo.

Odločitve žirije so dokončne in se nanje ni mogoče pritožiti.

Žirija bo izbrala najboljših tri izdelke za vsako šolsko stopnjo (osnovno in nižješolsko).

8. člen Nagrade

Nagrajenci bodo prejeli bone za nakup didaktičnega materiala in publikacije.

Vrednost bonov:

- 200 evrov:
- I. nagrada za osnovne šole
- I. nagrada za nižjo srednjo šolo
- 100 evrov:
- II. nagrada za osnovne šole
- II. nagrada za nižjo srednjo šolo
- 50 evrov:
- III. nagrada za osnovne šole
- III. nagrada za nižjo srednjo šolo

Nagrajevanje bo potekalo spomladi 2013 v sklopu slovensosti, ki jo bodo v Sovodnji organizirali v spomin na 150-letnico rojstva msgr. Ivana Trinka.

Predlagatelji natečaja si pridržujejo pravico, da kadarkoli in tudi v drugačni obliki (papirnatih publikacije, katalogi, cd rom itd.) objavijo na natečaj predstavljene izdelke. Pridržujejo si tudi pravico, da slovnično popravijo besedila. Oddanih izdelkov ne bodo vračali.

9. člen Sprejemanje pravilnika

Sodelovanje na natečaju predpostavlja sprejemanje tega pravilnika in avtomatičen brezplačen odstop avtorskih in sorodnih pravic nad predstavljenimi izdelki, razen samega avtorstva.

10. člen Objava osebnih podatkov

V skladu z zakonskim dekretom 196/2003 sodelujoči na natečaju dovoljujejo Občini Sovodnja in KD Ivan Trinko obravnavo posredovanih osebnih podatkov pri upravljanju vseh natečajnih postopkov.

Poslanica Urbi et Orbi papeža Benedikta XVI.

Resnica je pognala iz zemlje! (Ps 85,12)

Dragi bratje in sestre iz Rima in z vsega sveta, blagoslovljen Božič vsem vam in vašim družinam!

Moje božično voščilo v tem letu vere izražam s temi besedami iz psalma: "Resnica je pognala iz zemlje". V besedilu psalma jih dejansko najdemo v prihodnjiku: "Resnica bo pognala iz zemlje". To je naznanilo, obljuba, ki jo spremljajo še drugi izrazi, ki se v celoti glasijo takole: "Ljubezen in resnica se bosta srečali, / pravičnost in mir se bosta poljubila. / Resnica bo pognala iz zemlje / in pravičnost se bo sklonila z neba. / Gospod nam bo izkazal svojo dobroto / in naša dežela bo dajala svoj pridelek. / Pred njim bo šla pravičnost / in utirala pot njegovim korakom" (Ps 85,11-14).

Danes se je ta preroška beseda izpolnila! V Jezusu, ki se je v Betlehemu rodil iz Device Marije, sta se resnično ljubezen in resnica srečali, sta se pravičnost in mir poljubila: resnica je pognala iz zemlje in pravičnost se je sklonila z neba. Svetemu Avguštinu se je posrečilo to zelo natančno razložiti: "Kaj je resnica? Božji Sin. Kaj je zemlja? Meso. Vprašaj se, od kod se je rodil Kristus, in boš videl, zakaj je resnica pognala iz zemlje ... resnica se je rodila iz Device Marije" (Razl. Ps. 84,13). V enem od govorov o Božiču tr-

di: "S tem praznikom, ki pride naokrog vsako leto, praznujemo torej dan, ko se je izpolnila prerokba: 'Resnica je prišla iz zemlje in pravičnost se je sklonila iz nebes.' Resnica, ki je v naročju Očeta, je prišla iz zemlje, ker je bila tudi v naročju matere. Resnica, ki

vodi ves svet, je prišla iz zemlje, da bi jo nosile roke žene ... Resnica, ki je nebo premajhno, da bi jo obsegalo, je prišla iz zemlje, da bi se ulegla v jasli. Kdo je imel korist od tega, da je tako vzvišeni Bog postal tako ponižen? Gotovo ni imel sam nobene koristi, velika pa je korist za nas, če verujemo" (Govori 185,1).

"Če verujemo". Glejte, to je moč vere. Bog je vse naredil; naredil je nemogoče: postal je meso. Njegova vsemogočna ljubezen je udejanjila nekaj, kar presega človeško razumevanje: Neskončni je postal otrok, vstopil je v človeštvo. In vendar sam Bog ne more

vstopiti v moje srce, če mu jaz ne odprem vrat. Porta fidei! Vrat vere! Lahko bi obstali prestrašeni pred to svojo obrnjeno vsemogočnostjo. Ta človekova moč, da se zapre pred Bogom, nam lahko vlije strah. Glejte, tu pa

je nekaj, kar prepodi to temačno misel, tu je upanje, ki premaga strah: resnica je pognala! Bog se je rodil! "Zemlja je obrodila svoj sad" (Ps 67,7). Da, obstaja dobra zemlja, zdrava zemlja, prosta sleherne sebičnosti in vsake zartosti. Na svetu je zemlja, ki jo je Bog pripravil, da pride prebivat sredi med nami. Prebivališče za njegovo navzočnost v svetu. Ta zemlja obstaja in tudi danes, leta 2012, je iz te zemlje pognala resnica! Zato obstaja upanje na svetu, zanesljivo upanje, tudi v najtežjih trenutkih in okoliščinah. Resnica je pognala in s seboj prinesla ljubezen, pravičnost in mir.

Dragi bratje in sestre! Ljubezen in resnica, pravičnost in mir so se srečali, so se učlovečili v človeku, rojenem v Betlehemu iz Marije. Ta človek je Božji Sin, je Bog, ki se je pojavil v zgodovini. Njegovo rojstvo je poganek novega življenja za vse človeštvo. Naj vsaka zemlja postane dobra zemlja, ki sprejme in počeni ljubezen, resnico, pravičnost in mir. Blagoslovljen Božič vsem!

slovljeni deželi Jezusovega otroštva – naj državljani skupaj gradijo družbo, ki bo temeljila na pravičnosti, spoštovanju svobode in dostojanstva vsakega človeka.

Mir naj požene na širni azijski celini. Dete Jezus naj dobrohotno pogleda na številna ljudstva, ki bivajo v teh deželah in še posebej na tiste, ki verujejo vanj. Kralj miru naj obrne svoj pogled tudi na nove voditelje Ljudske republike Kitajske zaradi pomembne naloge, ki jih čaka. Želim si, da bi znali ovrednotiti doprinos verstev, v spoštovanju do vsakega od njih, tako da bodo lahko prispevala h gradnji solidarne družbe v blagor tega plemenitega ljudstva in vsega sveta.

Kristusovo rojstvo naj pospeši vrnitev miru v Mali in slogo v Nigeriji, kjer kruti teroristični atentati še naprej žanjejo žrtve, še posebej med kristjani. Odršenik naj prinese pomoč in tolažbo tudi beguncem na vzhodu Demokratične republike Kongo, podari mir Keniji, kjer so krvavi atentati prizadeli civilno prebivalstvo in verske objekte.

Dete Jezus naj blagoslovi številne vernike, ki z njim praznujejo v Latinski Ameriki. Naj da rast njihovim človeškim in krščanskim krepostim, naj podpira vse, ki so prisiljeni zapustiti svoje družine in dežele, naj okrepi vladajoče v naporih za razvoj in v boju zoper kriminal.

Dragi bratje in sestre! Ljubezen in resnica, pravičnost in mir so se srečali, so se učlovečili v človeku, rojenem v Betlehemu iz Marije. Ta človek je Božji Sin, je Bog, ki se je pojavil v zgodovini. Njegovo rojstvo je poganek novega življenja za vse človeštvo. Naj vsaka zemlja postane dobra zemlja, ki sprejme in počeni ljubezen, resnico, pravičnost in mir. Blagoslovljen Božič vsem!

Prevedel br. Miran Špelič OFM

PODGORA Četrti božični dobrodelni koncert

V trajen spomin na dr. Mirka Špacapana

Novembra je minilo pet let, odkar je od nas za vedno odšel dr. Mirko Špacapan, otroški zdravnik, politični delavec in vodilna osebnost iz vrst stranke Slovenska skupnost, zborovski dirigent, glasbenik, športnik in odbornik AŠZ Olympia ter nekdanji načelnik in voditelj slovenskih goriških skavtov. Od njegovih dragih, od številnih sodelavcev in kolegov ga je 23. novembra 2007 odtrgala zahrbtna, neozdravljiva bolezen.

Ob Mirkovem preranem in nepričakanem odhodu se je verjetno marsikdo zamislil, da je ta izguba nenadomestljiva. Hvala Bogu ni tako. Njegova vsestranska zapuščina je po štirih letih še vedno bogata in tako zakoreninjena, da se ljudje niso "ustavili". Delo in prizadevanje v prid slovenski narodni skupnosti sta stekli naprej in spomin na pokojnega Mirka je vsem tistim, ki so z njim živeli in sodelovali, še vedno v spodbudo za vztrajanje. Na poseben način je prisotno Mirkovo nesebično razdajanje, ki verjetno predstavlja prav v teh kriznih časih edino oporo za uspešno nadaljevanje in sodelovanje. Prav ta Mirkova krepost je bila spodbuda, iz katere je nastala zamisel za dobrodelni božični koncert, s katerim ovrednotiti njegov spomin, obenem pa na konkreten način pomagati trpečim za težko ozdravljive bolezni, ki potrebujejo posebno nego za lajšanje bolečin.

Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov, PD Podgora, AŠZ Olympia, Slovenska zamejska skavska organizacija, krožek Antona Gregorčič in stranka Slovenska skupnost želijo letos četrtič počastiti spomin na Mirka Špacapana z božičnim, dobrodelnim koncer-

tom, ki bo v petek, 11. januarja, ob 20.30 v župnijski cerkvi sv. Jуста v Podgori. Priložnostni govor bo podal Hadrijan Koršič. Kulturni spored bodo oblikovali Angelica Špacapan (klavir in poezija),

mladinski zbor Emil Komel pod vodstvom Damjane Čevdek Jug, skupina kitar SCGV Emil Komel pod vodstvom Martine Gereon, ljubiteljska gledališka igralca Solange Degenhardt in Robert Cotič, MePZ Podgora pod vodstvom Petra Piriha in goriški oktet Vrtnica z umetniškimi vodjem Markom Munihom.

Letošnji 4. božični dobrodelni koncert bo še posebno pomemben za MePZ Podgora, ki bo prav ob tej priložnosti poimenovan po Mirku Špacapanu, ki je bil zborovodja in duša slovenskih pevki in pevcev iz Podgore. Izkupiček dobrodelnega koncerta bo namenjen društvu "Paliativna oskrba – Mirko Špacapan ljubezen za vedno" iz Vidma, ki nudi pomoč pri negi onkoloških bolnikov. Človekoljubno ustanovo vodi dr. Manuela Quaranta Špacapan.

Vsak naj bo na svojem borjaču gospodar Moja znanka sestra

Ko je Bog ustvarjal svet, je ustvaril tudi človeka. Ker je ustvaril človeka, ni dobro samemu biti, je ustvaril ženo. Tekel je čas in končno je ljubi Bog dopustil, da so se iz potrebe po služenju izoblikovale redovnice, ki jim po domače pravimo nune. Imam kar nekaj dobrih znank med njimi. Ena je tudi s. Mirakolozka. Ostala je trda Kraševka, nekako tako trda, kot je okus po teranu, če je pravi. Sedaj, ko ji je Bog naklonil že nekaj čez 70, si je tole domislila. Nekega dne stopi k s. prednici in ji reče: "Veste, s. prednica, sklenila sem, da bom šla na vsak pogreb v svojo rojstno vas. Moj nečak pride pome in me tudi pripelje nazaj". Sestra prednica, ki jo je takšna odločitev nemalo iznenadila, je v miru prikimala in odšla, mislila pa si je: "Kam pride, če bo vsaka naša sestra naredila tako kot ta?! Hodile bomo samo na pogrebe, doma pa ne bo nikogar"! Vendar je misel požrla,

kot jih je že kdo ve koliko, in šla po svojem delu. Tako je s. Mirakolozko nečak pripeljal tudi k meni. Prišla je naročiti mašo za neko vaščanko, ki so jo pred časom pokopali, gospod tam gori na Krasu pa je imel že vse maše oddane. Beseda je dala besedo, pa jo le vprašam: "Saj ste bili na tistem pogrebu, ko so pokopavali Pepco"? "Seveda, saj je bila moja letnica". "Prebral sem, da je veliko naredila za domačo cerkev in domačo župnijo, zato jo je župnik tudi v cerkvi pohvalil". "Prav imate, ona je res držala pokonci tri vogale cerkve, celo našo vasi, pa še župnika, če je bilo treba"! "Dobro, napisali pa so, da jo je župnik pohvalil samo za to, kar je naredila v cerkvi in za župnijo, ni pa jo pohvalil, kar je dobrega naredila za Zvezo borcev. Kaj mislite, ali je

imel župnik prav? Se vam ne zdi, da bi jo moral pohvaliti za vse"? Malo me pogleda postrani, pa reče: "Tudi jaz sem tisto prebrala. Ona 'šribantarca', ki je v naši vasi 'furešti', ne razume nič. Ona sploh ne ve, kakšne so naše nava-

de. V naši vasi je tako: župnik na kratko pove to, kar je 'za povedat' v cerkvi, drugi od zvez borcev pa pred jamo na britofu. Pa se zgliha! Tako je prav. Zvezo borcev ne zanima, kaj je v cerkvi, enako tudi župnika ne, kaj ima Zveza borcev. Kaj bi moji doma rekli, če bi jaz tam začela zvoniti za kosilo, kot zvonijo pri nas v kloštru? Rekli bi,

da se mi je zavrtelo. Eno je klošter, drugo je naš dom. Tako je tudi v moji župniji na Krasu. Jaz sem se morala navaditi na življenje v kloštru, ko sem prišla v klošter. Oni 'furešti' pa, ki pridejo na vas, mislijo, da mora biti vse po njihovem. Ne vedo, da so ljudje bili pred njimi tam in ne šele, ko so oni prišli tja. Pogledajte, spravili so se na jutranje zvonjenje. Sveto jutro zvonijo ob šestih, ne zato, da se v postelji obrnejo na drugo stran in spimo naprej, ampak da najprej zmolimo. Tudi se je ena 'fureština' spravila na našega Lolita, ker laja ponoči in ona ne more spati. Na stal je veter, tak, kot je na Krasu, in je šla na policijo, ker pes laja ponoči, da je moj nečak zaradi pasjega lajanja moral iti na sodišče. "Vsak naj bo na svojem borjaču gospodar, pa bo prav, kot je pri nas v kloštru, kjer ukazuje sestra prednica, me pa jo lepo ubogamo"! Ambrož Kodolja

Trst / Cerkev Novega sv. Antona Tradicionalno slovensko božično srečanje

Tradicionalno božično srečanje slovenskih vernikov pri Novem sv. Antonu v Trstu je letos na štefanovo vodil msgr. Franc Vončina. Gre za prireditev, ki sta jo pred več leti uvedla ravnatelj slovenskega pastoralnega središča v Trstu msgr. Marij Gerdol in zborovodja združenega zbora ZCPZ iz Trsta Edi Race. Tako se v božičnem času v osrednji mestni cerkvi pri

Novem sv. Antonu srečajo slovenski verniki iz vseh mestnih župnij in ob lepi slovenski božični pesmi skupaj obhajajo slovensko božičnico. S tem ostajajo zvesti zapuščini božjega služabnika Jakoba Ukmarja, ki je po drugi svetovni vojni pri cerkvenih oblasteh posredoval, da so v osrednji mestni cerkvi ponovno dovolili bogoslužje in molitve v slovenskem jeziku, potem ko so jih faš-

stične oblasti nasilno ukinitile. Letošnje božičnico je daroval barkovljanski župnik Vončina, ob njem je somaševal g. Rafko Ropret. Pod vodstvom Edija Raceta je prepeval združeni zbor ZCPZ, pri orglah je pevce spremljal Tomaž Simičič. V slovesni pridigi je Vončina vernike hrabil, naj ostanejo zvesti krščanski veri in slovenski besedi ter naj izpolnijo moralno zavezo do Jakoba Ukmarja. Vončina je zbranim prinesel tudi novico, da je papež Benedikt XVI. priznal mučeniško smrt božjega služabnika Miroslava Buješića, ki so ga nasilno ubili v Lanišću avgusta 1947 in bo v letu 2013 slovesno razglašen za blaženega. To daje obzete, da bo napre-

doval tudi postopek za božjega služabnika Jakoba Ukmarja, ki je ob njem doživel strahotno mučenje in skoraj gotovo smrt. Ob velikih starodavnih jaslicah, v katere je bilo položeno novorojeno Dete, je združeni zbor zapel še nekaj lepih božičnih pesmi. Tako se je tudi letos iztekla tradicionalna božičnica z obeti, da bi se naslednje leto slovenski verniki pri Novem sv. Antonu srečali še v večjem številu. Sledilo je druženje v prostorih Slovenske skupnosti, kjer je zbranim za praznike voščil predstavnik cerkvenega pevskega zbora pri Novem svetem Antonu, Albert Štrajn.

J. B.

Maša za mučence v Davči

Na praznik Gospodovega razglašenja – Sv. treh kraljev je minilo 67 let od tragičnega dogodka – mučeniške smrti duhovnikov Filipa Terčelja in Franca Krašna, ki so ju na grozovit način mučili in ustrelili pripadniki KNOJ-a 6. januarja 1946 pod obronki Porezna v Štulčevi grapi v Davči. V davški župnijski cerkvi "Naše ljube Gospe presvete Jezusovega srca", je za mučenca daroval mašo župnik Mirko Turk. Bogoslužje je s petjem spremljal mladinsko-otroški zbor župnije Davča. V spominih in molitvi zanju nam ostajata oba mučenca lahko vzor za poglobitev vere, na poti njihove beatifikacije. / Anton Sedej

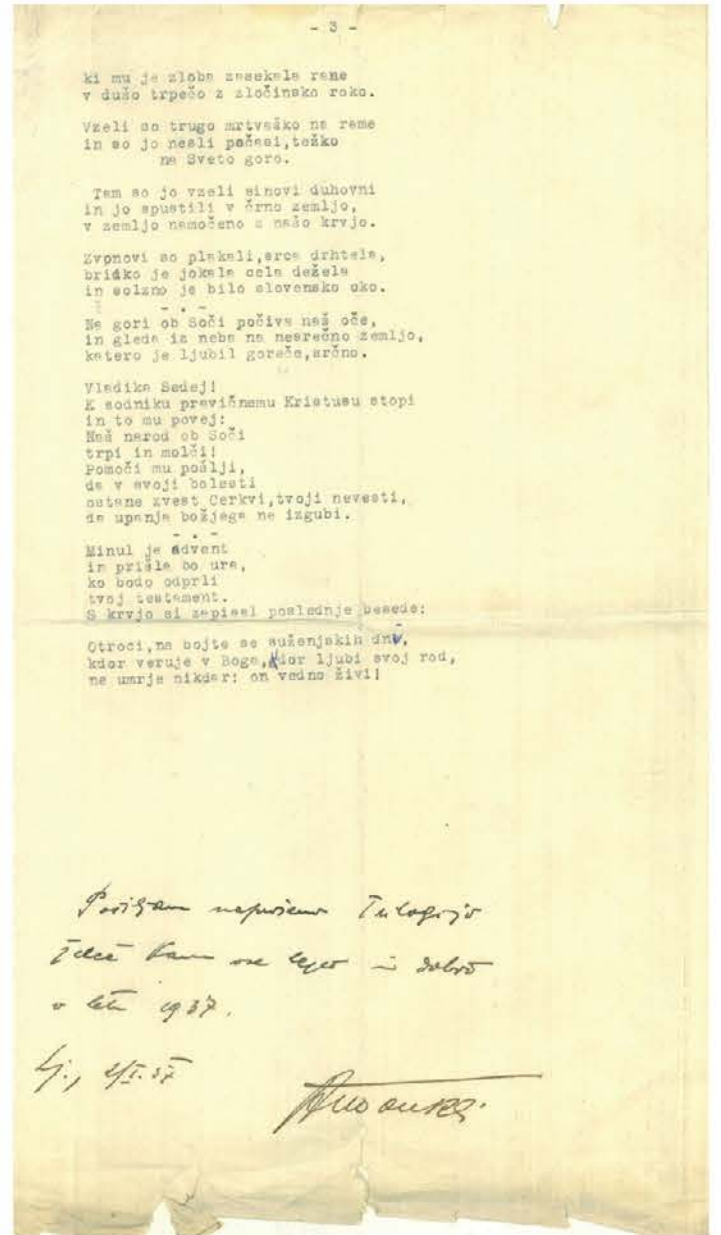
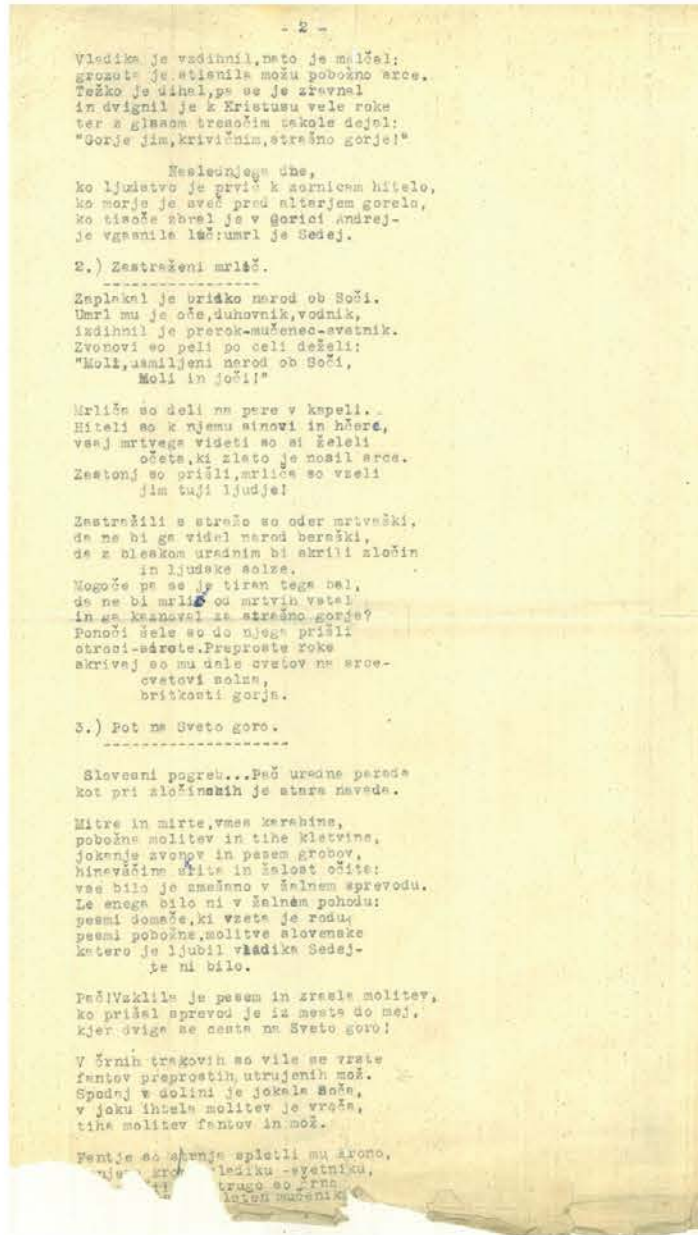
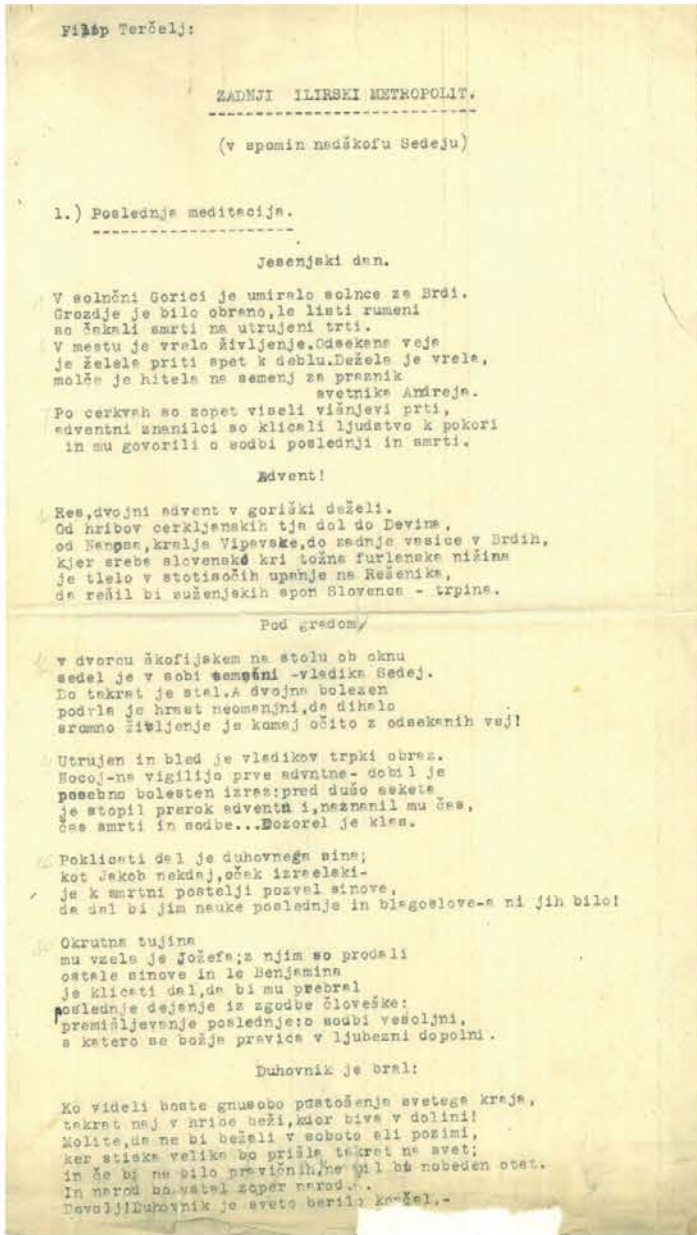
Na praznik sv. Štefana je jameljske župljane obiskal nekdanji goriški nadškof Dino De Antoni. Maševal je v spremstvu doberdobskega župnika Ambroža Kodolja. V božičnem vzdušju je povedal, da je sv. Štefan eden prvih diaconov Cerkve. Znan tudi kot "mučeničnik", ker je bil prvi Kristusov učenec, ki je preli kri zanj. Zato se njegov liturgični praznik praznuje 26. decembra, takoj po praznovanju Kristusovega rojstva. Msgr. De Antoni je pohvalil jameljske župljane, ki so prinesli v cerkev obilo hrane in jo namenili goriškemu Karitas. Liturgiji je sledilo druženje ob tplem domačem čaju in kavi.

Terčeljeva pesnitev v spomin nadškofa Sedeja

V prvi decembrski številki Novega glasa, 6. 12., je izšel članek prof. Marije Pegan z naslovom Terčeljeva pesnitev v poklon nadškofu Sedeju. Zaradi krajsanja teksta je bil članek vsebinsko okrnjen in mestoma nejasen. Zlasti je nerodno, da je ob članku izšel samo odlomek pesnitve, tako da si je bralci niso mogli prebrati in si ustvariti svojega vtisa o celoti in sporočilu pesmi. Zaradi tega se avtorici in bralcem opravičujem.

Te dni pa se posebej spominjamo duhovnika Filipa Terčelja, ki je bil s sobratom Francem Krašno 7.1.1946 ustreljen v Štulcevi grapi pod Davčo. Tudi zato pesniku v spomin in vsem v branje ter premislek tokrat v celoti objavljamo faksimile tipko-pisnega originala omenjene Terčeljeve pesnitve.

Marko Tavčar

Faksimile "Terčeljevega tipko-pisnega originala trilogije Metropolit", Ljubljana 2.1.1937, na tankem rjavem listu starega formata 21 x 34 z datiranim Terčeljevim lastnoročnim pripisom; podpis v očitno drugem rokopisu, kot psevdonim iz konspirativnih razlogov, ostaja neznan, morda podpis nekoga s sredniško vlogo, recimo (Stef) anko (T) onkli. Tipkopis je bil najden aprila 2012 s posredovanjem nadškofove pra-nečakinje Marije Sedej Menart (r. 1928) iz preostanka zapuščine Josipa Sedeja, nadškofovega nečaka, brata pokojnega števerjanskega župnika Cirila.

Sedaj je shranjen v rokopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. (Več o pesnitvi si preberite v Kolarju 2013 GMD na strani 102).

Na vigilijo prve adventne nedelje, 28.11.1931, je v Gorici umrl nadškof Sedej. Duhovnik in pesnik Filip Terčelj mu je ob smrti iz neposredne bližine in povezanosti posvetil mogočno pesem, ki je pripoved, slavospev in program, program po človeških močeh in omejenostih, uresničen v "Sedejevi družini", ustanovljeni po smrti "duhovnega očeta za duhovne sinove in otroke, ki so očeta pokopali" na Sveti Gori, v četrtek, 3.12.1931. Pesnik točno sledi resničnim dogodkom, kar lahko primerjate z vsebino osmrtnice, ki je bila predstavljena v prejšnjem članku.

Ob peti obletnici smrti nadškofa Sedeja so se mu šli mnogi manifestativno pokloniti v Stično, ker v rodni Goriški to ni bilo mogoče. Tedaj so tudi prvič javno deklamirali to tridelno dramatično Terčeljevo pesnitev in nadškofu Sedeju obljubili zvestobo in zavezo, da bodo kot družina skrbeli za človeka, ki rabi bližnjega, saj se le po bližnjem bliža Bogu. O slovesnosti je poročal Ponedeljski Slovenec, 30.11.1936, pod naslovom "Spominu nadškofa dr. F. B. Sedeja", in poudaril, da je potekala v Stični na izseljensko nedeljo zato, ker je tam nadškof Sedej z bogoslovci našel zavetje med Soško ofenzivo Prve svetovne vojne. Slavolok pred samostanom z napisom "nadškofu Sedeju v spomin in belim menihom in hvaležnost", slovesnost s sveto mašo, odkritje spomenika levo ob oltarju in slavnostno akademijo, ki je sledila v samostanski dvorani, vse to je pripravila in postavila "Sedejeva družina" pred tam zbranimi cerkvenimi dostojanstveniki in odličniki naroda, pred primorskimi emigranti, dijaško in akademsko mladino. Prišli so s posebnim vlakom.

Rožmanov izklesan govor

Za začetek slovesnosti je v nabito polni stiški cerkvi imel ljubljanski škof, dr. Gregorij Rožman, "izklesan govor" v slavo pred petimi leti umrlemu goriškemu metropolitu, Sedeju, ki je skupaj s svojimi ljubljenimi sinovi, bogoslovci, v stiškem samostanu nosil trdoto begunstva, od tam obiskoval begunce s Soške fronte, jih oskrboval z duhovniki, tam iz samote iz daljave nemočno gledal, kako propada goriška škofija, kako je rodna zemlja razrvana, njive uničene, cerkve in domovi porušeni, požgani, čreda razkropljena. Ko se je 19.3.1917 lahko vrnil v Gorico, je pohitel z obnovo Goriškega semenišča, Svete Gore in cerkva. Ljubil je pravico nad vse, pokonci je stal, trpel je sam, ker je moral trpeti, nihče ne ve in ne more razumeti, kakšne žrtve je daroval na oltar za svojo čredo za narod. Brez človeške pomoči ali tolažnika je nosil verigo trpljenja in breme križa, kakor je nosil ornat škofovske časti, verižico s križcem. Kakor namreč zori najboljše tista njiva, ki je najbolj zorana, tako najboljše zori človek, ki je najbolj zoran in trpljenju.

Ta misel, izrečena v Stični, gotovo velja tudi za današnji čas.

"Vzeli so trugo mrtvaško na rame/ in so jo nesli počasi, težko na Sveto goro" 3.12.1931

foto faksimile iz solkanskega župnijskega arhiva s posredovanjem msgr. V. Paljka, župnika

Svetost po primorsko

Prav je, da se v teh dneh spominimo tudi nasilne smrti duhovnikov Filipa Terčelja in Franca Krašne, 7.1.1946. Le ciljno, vztrajno in dolgotrajno prizadevanje in proučevanje tragične usode Filipa Terčelja nam bo omogočilo spoznati resnično podobo in pomen te naše velike kulturne in duhovne osebnosti.

Naj ponovim misel iz prejšnjega članka: "Tri svetniške žrtve fašizma imamo na Goriškem, našega skladatelja in zborovodja Lojzeta Bratuža in našega duhovnika in pesnika Terčelja - "naši" so ga leta 1946 ubili - danes se njegove svetniške veličine, mučeniške žrtve trojnega totalitarnega nasilja, fašizma, nacizma in komunizma, Slovenci v svoji 'omejenosti' in 'plahosti' sramežljivo otrešamo. Stopimo korak naprej, Slovenci, z dvignjeno glavo in se potrudimo, da vesoljni Cerkev pokažemo rubine krajevne Cerkve, naše svetnike, ki so, kot tudi največji umetniki, del identitete našega naroda in človeštva in naj se jih nihče ne sramuje".

Marija Pegan

Kratke

Čezmejna baklada na Jeremitišču

V soorganizaciji sKulture 2001 in drugih društev iz Štandreža ter organizacij iz Vrtojbe je zadnje nedeljo prejšnjega leta potekala tradicionalna dobrodelna baklada. Štandrežci so se zbrali na

Foto DP

trgu pred cerkvijo, pred vrtojbensko osnovno šolo pa so začeli pot pohodniki iz Vrtojbe. Združili so se na nekdanjem mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi. Skoraj petsto bakel in sveč se je nato skupno pomikalo proti Jeremitišču, kjer so organizatorji poskrbeli za tople napitke, sladice in klobase. Odlične sladice so pripravile žene iz Vrtojbe. Velika množica udeležencev baklade je preplavila Jeremitišče, ki je bilo lepo okrašeno z božičnimi drevesi in lučkami. Skupni pohod je bil tudi lepa priložnost, da smo si izmenjali voščila ob božičnih in novoletnih praznikih. Izkupiček od prodaje sveč in bakel je bil namenjen ustanovi "Via di Natale" iz Aviana.

Sodelovanje z Vrtojbenci ima že dobro utečene oblike, ki so se izkazale za zelo uspešne in privabijo vsako leto več sodelujočih. Na letošnjem prazniku miru in prijateljstva v štandreški cerkvi je sodeloval tudi šolski zbor osnovne šole iz Vrtojbe. Na tradicionalno božično - novoletno srečanje, ki je bilo 26. decembra 2012 v organizaciji Kulturnega društva Tojva a. d. 1200 v Mladinskem centru v Vrtojbi, so povabili štandreške igralce, ki so nastopili z vedro igro Gremo v teater. Številno občinstvo v veliki in lepo obnovljeni dvorani se je prijetno zabavalo ob komičnih situacijah na odru.

Kulturno društvo Tojva a. d. 1200 je nasploh zelo aktivno in izdaja tudi glasilo, ki je zelo bogato z raznimi članki iz domačega kraja. Glasilo urejuje Renato Podberšič. / PD

Osrednja briška proslava ob slovenskem kulturnem prazniku

Po vsej Sloveniji, med Slovenci po svetu in zamejstvu potekajo vsako leto prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku že od začetka februarja, pa še cel mesec in dlje. 8. februarja 1849 je namreč v Kranju umrl največji slovenski pesnik France Prešeren. Praznik obeležujemo z razstavami, s slavnostnimi koncerti in z drugimi dogodki.

V Brdih, na italijanski in slovenski strani, poteka nešteto proslav ob Prešernovem dnevu. Števerjanska uprava podpira take kulturne prireditve in katerokoli kulturno udejstvovanje, ki poteka na občinskem območju v ohranitev kulturne dediščine in identitete celotnega prebivalstva občine.

V tem času pa zaradi hude vsesplošne gospodarske krize, ko je žal neizbežno tudi kulturi namenjenih vedno manj finančnih sredstev, ko slovenska kulturna društva v Italiji tavajo v popolni negotovosti, ko morda zanimanje za kulturo pri posameznikih rahlo pada, bi bilo treba se sestati, združiti moči in organizirati nekaj edinstvenega, en sam večji dogodek: Osrednjo briško proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku. Števerjanska občinska uprava v to zamisel resnično verjame, stopila je že v stik s sosednjo občino Brda, kjer je naletela na veliko odobravanje, in pisala je tudi ostalim občinam na italijanski strani Brd, v katerih je prisotno slovensko delovanje. Bistvo tega sporočila pa je, da se povabijo k sodelovanju prav vsa slovenska društva, ki gojijo kulturo na celotnem briškem območju.

Skrbeti moramo za naš boljši skupni jutrišnji dan, povezovati se moramo, spoznavati se, utrjevati vezi na vseh področjih, začeti morda prav na kulturni ravni. Poskusiti moramo zastaviti enotne programe in cilje ter jih uresničiti v sozvočju in v prid vseh prebivalcev Brd, na italijanski in slovenski strani.

Slovenskim kulturnim društvom je nujno treba pomagati, ne le finančno, ampak tudi organizacijsko, logistično, načinov je še in še. V kulturi je prihodnost in v slogi je moč: o tem je števerjanska uprava trdno prepričana!

Iz dnevnika goriškega nadškofa msgr. Carla Redaelli

Goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli se bo v nedeljo, 13. januarja, ob 16. uri udeležil Bratskega srečanja ob jaslicah v konkatedrali Kristusa Odrešenika v Novi Gorici. V torek, 15. januarja, se bo ob 12.15 srečal s predsednikom goriškega sodišča. V sredo, 16. januarja, bo ob 12. uri v oglejski baziliki vodil slovesno somaševanje s skupino duhovnikov iz milanske nadškofije. V petek, 18. januarja, se bo ob 20.30 udeležil srečanja ob tednu krščanske edinstvi v metodistični cerkvi v Gorici.

Goriškim znancem in prijateljem sporočamo,
da je v nedeljo, 23. decembra 2012,
na svojem domu umrl in odšel h Gospodu
naš predragi

EFREM DE LUISA

DRUŽINA ŽERJAL DE LUISA

Cerkev sv. Andreja apostola v Štandrežu

Pristno podoživljanje
betlehemskih dogodkov

Na praznik Gospodovega razglasenja, v nedeljo, 6. januarja 2013, v natrpni župnijski cerkvi sv. Andreja v Štandrežu, v soju brlečih sveč, nežnih lučk na božičnem drevescu in občasno tudi v siju reflektorjev so se - v glavnem v prezbitariju - zvrstili prizori pod naslovom *Božič in podobah*, ki so se dogodili pred več kot dva tisoč leti v Betlehemu, ko sta se tam v času popisovanja prebivalstva mudila tudi sv. Jožef in Marija, ki je bila noseča. Čeprav se ji je bližal čas poroda, ju nihče ni hotel sprejeti pod streho, le borna štalica izven mesta jima je nudila varno zatočišče. Tja so prihiteli pastirji in Sveti Družini prinesli darov. Z dragocenimi darili so se Božjemu Detetu poklonili tudi sv. trije kralji, ki jih je do štalice vodila svetla zvezda repatica. Vsi ti vsem znani prizori so si sledili v tihi, podoživljajoči zbranosti. Pripoved o sveti noči, v kateri se je rodil Božji sin, so v gledališki prikaz prešli člani dramskega odseka PD Štandrež, veroučenci, njihovi starši in najmlajši otroci. Zamisel za postavitev božične zgodbe se je porodila Alessandri Schettino, ki je italijanski tekst dobila v Capui. V slovenščino je besedilo prestavila Erika Brajnik. Režijske vaje je upravljal Božidar Tabaj, njegov asistent je bila Danjela Puia. Za

tehnične zadeve sta poskrbela Marko Brajnik in Jožko Kogoj. Marijo in Jožefa sta čustveno upodobila Karol Paulin in Matej Klanjšček, komaj rojeni Jezusček je bil šele štirinajst dni star do-

giani, Alex Terpin in Christian Zavadlav. Ljubki angelčki v belih krilcih s svetlikajočimi se laski in perutnicami so bili Janiki Cingerli, Makrina in Jakob Quinzi. Dostojanstveno so se v sv. tri kralje

Prizor iz prikaza Božič v glasbi in podobah (foto DP)

jenček Elia. Nadangel Gabrijel je bila Eva Lutman, stotnik in popotnik pa Marjan Breščak in Thomas Tabaj. Domač prizorček peric so ustvarile Viviana Morandin, Irena Ražem in Martina Nanut. Lara Peteani, Raffaella Zavadlav in Rosanna Zotti so upodobile predice. Utrinek iz pekarne ob peki kruha sta izoblikovala Martin Marussi (pek) in Juri Faggiani (vajenec). S kozo in kozličkom so na prizorišče prišli pastirji, v katere so se prisrčno vživeli Patrik Cingerli, Victor Fag-

preobrazili Enrico Schincariol, Ruben Scazuero in Francesco Tomadin. Marjan Cingerli in Mario Faggiani sta kot statista dopolnjevala dramsko sliko. Vsi nastopajoči so oblečeni v primerne kostume uokvirili čas in kraj dogajanja. Posamezne prizore je povezoval pripovedovalec Saša Quinzi. Med pripovedjo so se iz nežnih grl Otroškega pevskega zbora Štandrež, ki ga vodi Lucrezia Bogaro, in otrok ter mladih vseh veroučnih skupin s pastoralnega področja Soča - Vipava

V novogoriški konkatedrali

Vabilo na 6. Bratsko
srečanje ob jaslicah

Krajevni bratstvi Frančiškovega svetnega reda Kostanjevica iz Nove Gorice in iz Gorice vabita na Bratsko srečanje ob jaslicah, ki bo potekalo v nedeljo, 13. januarja, ob 16. uri v konkatedrali Kristusa Odrešenika v Novi Gorici. Sodelovali bodo otroci iz župnije Kristusa Odrešenika, dekliški zbor in FO s Kostanjevice, FRAMA z Vipavskega Križa, skavti in kitariste iz goriške stolnice ter zbor.

Bratsko srečanje ob jaslicah je ena izmed priložnosti, ki so se v zadnjih letih izoblikovale v okviru Frančiškovega svetnega

reda na Goriškem. Dve skupnosti živita ena tik ob drugi, in vendar se do padca državne meje sploh nista poznali. Preprosta želja, da bi se srečali in videli jaslice druge skupnosti, se je spremenila v bratsko srečanje, na katerem otroci iz župnije Kristusa Odrešenika, dekliški zbor in FO s Kostanjevice, FRAMA z Vipavskega Križa, skavti in kitariste iz goriške stolnice ter zbor. Bratsko srečanje ob jaslicah je ena izmed priložnosti, ki so se v zadnjih letih izoblikovale v okviru Frančiškovega svetnega

to je želel, da bi ljudje lahko občutili Božjo ljubezen do človeštva.

Prvo Bratsko srečanje ob jaslicah je potekalo leta 2008 na Sveti Gori. V baziliki so se italijanski in slovenski verniki spet srečali v Frančiškovem duhu, čeprav se prej niso poznali, čeprav je bilo občutiti, da jih vsaj starejše - še zaznamujejo globoke rane zaradi dogodkov

iz naše polpretekle zgodovine. Kljub temu so jaslice vse navzoče navdale z nepisnim in nalezljivim veseljem, ki se je

med spontanimi molitvami izrazilo v besedah oduševanja in zahvale. Od tistega 13. januarja 2008 dalje je nedelja, ko praznujemo Jezusov krst, pomemben dan ne le za frančiškanski skupnosti iz Gorice in Nove Gorice, saj se bratskega srečanja radi udeležujejo tudi člani sorodnih skupnosti iz Furlanije Julijske krajine in slovenske Primorske ter celo Gorenjske. Svojo prisotnost na srečanju sta potrdila tudi goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli in koprski škof msgr. Jurij Bizjak.

Živimo v težkih časih gmotne in duhovne krize, ko manjkajo trdne oporne točke. Sv. Frančišek je s svojo aktualno karizmo sposoben tudi danes vneta srca otrok, mladih in odraslih!

med spontanimi molitvami izrazilo v besedah oduševanja in zahvale. Od tistega 13. januarja 2008 dalje je nedelja, ko praznujemo Jezusov krst, pomemben dan ne le za frančiškanski skupnosti iz Gorice in Nove Gorice, saj se bratskega srečanja radi udeležujejo tudi člani sorodnih skupnosti iz Furlanije Julijske krajine in slovenske Primorske ter celo Gorenjske. Svojo prisotnost na srečanju sta potrdila tudi goriški nadškof msgr. Carlo Redaelli in koprski škof msgr. Jurij Bizjak.

Občinske jasli s slovenskim učnim jezikom
Njihovo poslanstvo
mora biti vsem jasno!

Goriška občinska svetnica SSK Walter Bandelj in Marilka Koršič izražata zadovoljstvo s sklepi srečanja med predstavniki goriške občinske uprave in starši otrok, ki obiskujejo goriške jasli s slovenskim učnim jezikom Tika-Taka. Oba sta bila na srečanju prisotna z načelnikom občinske svetniške skupine PD Giuseppejem Cingolaniem. Pomembno je predvsem, da so starši razumeli smisel in namen otroških jasli s slovenskim učnim jezikom, do katerih je prišlo zaradi prisotnosti slovenske narodne skupnosti v občini Gorica.

Svetnik Walter Bandelj se je po seji pogovoril še s pristojno občinsko funkcionarko, s katero se je zanimal, da je treba boljše določiti pravilnik glede vpisa v jasli. Ponojnovno je poudaril, da je treba najti podoben način, kot je že uveljavljen v Trstu. Pri tem ne gre za nikakršno razlikovanje ali privilegij, ampak za spoštovanje namena odprtja otroš-

Walter Bandelj

Marilka Koršič

skem jeziku omogočal vsem se čim bolj okoristiti. Ne zadnjeje bilo to tudi stališče nekdanje-

ga predsednika goriške mestne konzulte za Slovence Iva Cotiča. Nekoliko čudna pa se zdi izjava, da ni bilo mogoče prevesti vabila v slovenščino, saj občina Gorica prejema denar iz zakona 38/01, ki je namenjen prav prevajalskemu delu. Denar iz zakona 38/01, s pristankom deželne komisije, se najde za potrebe Ezts-ja, ni ga pa za primerno ureditev občinske prevajalske službe in okenca. Glede na to, da ima sedaj občina Gorica še eno osebo s kompetencami za prevajanje v slovenski jezik, mora biti poskrbljeno za slovenski prevod vseh naslednjih vabil, pa tudi vseh dokumentov, ki so in bodo izobešeni v prostorih otroških jasli Tiki-Taka.

Božični koncert ZCPZ v goriški stolnici

Svetlo sporočilo v nežnih melodijah

Slovenci si božičnih praznikov brez naših čudovitih božičnih pesmi, polnih odrešenijske sporočilnosti, sploh ne moremo predstavljati. Ob njihovem zvenu srce vzdrti v toplem hrepenenju po nebeški bližini, po večnosti katere duša zavedno ali nezavedno hrepeni in stremi celo življenje na tej naši borni zemlji. Kot vsako leto je te prijetne občutke obudil Božični koncert, ki ga je, kot je tradicija, na dan sv. Štefana, 26. decembra 2012, v goriški stolnici cerkvi priredilo Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica. Zamisel za to božično srečanje ob milih melodijah se je porodila v davnih petdesetih letih prejšnjega stoletja neurtudnemu, nepozabnemu duhovniku, glasbeniku in kulturniku, z vedno novimi ustvarjalnimi mislimi, prof. Mirku Fileju, kot je spomnila dr. Martina Valentinčič, kateri so letos prireditelji zaupali uvodni nagovor. Letos, je dejala, se prof. Fileja (1912-1962) še posebej spominjamo, saj je potekala 100-letnica njegovega rojstva in 50-letnica njegove smrti. Te pomembne obletnice smo goriški Slovenci obeležili v juniju s poklonom v spominskem parku KCLB, sv. mašo in koncertom njegovih pesmi. Njemu je bila posvečena tudi goriška revija pevskih zborov Cecilijanka. "Take vrste prireditve niso samo prazne besede in spomin na neko davno preteklost, ampak predstavljajo za mlajše generacije, ki niso doživele časti, da bi

prof. Fileja osebno poznale, da odkrijejo lik in delovanje človeka, ki je bil temeljnega pomena za zamejsko stvarnost v prvem povojnem času", je poudarila Valentinčičeva. Na kratko je orisala njegovo delo na Goriškem, kjer je "v duhu krščanskih vrednot prof. Filej spet obudil kulturno

negoprešljiv vir pesmi na naših korih". Sadovi Filejevega delovanja so vidni še danes, čas ne bo izbrisal sledov, ki nam jih je pustil, a le če jih bomo znali razbrati. Filejev lik je svetel zgled današnjemu težkemu času, ki ga pesti kriza, ki je vse prej kot ekonomska, ampak kriza vrednot in

dijo našo družbo. To seveda ne pomeni, da moramo biti zazrti v preteklost, ki se pač ne bo več vrnila; gledati moramo v prihodnost, v boljše prihodnost in mlajšemu rodu posredovati tiste trdne temelje, ki so jih pred nami postavljali posamezniki in skupnosti". Plemenite misli je Valentinčičeva sklenila s toplimi voščili, nato pa se je pred oltarjem zvrstilo pet pevskih zborov: MePZ Podgora (pevovodja Peter Pirih), MoPZ Štmaver (Nadja Kovic), MePZ Štandrež (Mojca Sirk, spremljava Marco Colella), MePZ Rupa-Peč (Zulejka Devetak) in Dekliška vokalna skupina Bodeža neža Vrh Sv. Mihaela (Mirko Ferlan, spremljava Mateja Jarc), v kateri smo tokrat med pevkami izjemoma

zabeležili njeno pevovodkinjo Matejo Černic. Pod oboke stolniške cerkve z baročnimi štukaturami so iz zlatih glasov splavale mile božične melodije predvsem slovenskih glasbenikov (Lojzeta Bratuža, Leopolda Cveka, Mirka Špacapana, Franca Bričija, Ubalda Vrabca, Matije Tomca ...), ki so toplo segle v srca poslušalcev. Ti so kar dobro napolnili goriško stolnico in ob koncu prejele blagoslov z Najsvetejšim. Litanijske Materne Božje z božičnimi odpevi in slovesni blagoslov z zahvalno pesmijo je vodil štandreški župnik, dekan Karel Bolčina. Na koru pa so ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava peli pevci združenega zbora.

zaupanja; izgubili smo smisel, ideale, svojo identiteto. V zadnjih tednih smo bili priča božičnim koncertom; na nekaterih smo slišali, da je Božič praznik raznoraznih stvari: miru, petja, luči, prijateljstva, celo snega in belih zimskih pokrajin. V imenu neke politične korektnosti in domnevnega spoštovanja do različnosti pa se žal opušča bistvo: Božič je najprej in predvsem praznik Odrešenikovega rojstva. Res ne more biti sprejemljivo dejstvo, da se ob Božiču Jezus sploh ne omenja. Izvedenec pravijo, da bomo po krizi postali močnejši: to pa bomo storili le, če se bomo povrnil k tistim bistvenim vrednotam, ki označujejo in stoletja vo-

delovanje". Opozorila je na to, da je bil prof. Filej prvi predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete, povezovalac s koroškimi rojaki, začetnik revije Cecilijanka in ustanovitelj orglarske šole. "Pri svojem neurtudnem delu se je veliko posvečal mladim, posredoval jim je svojo ustvarjalnost, zaupal jim je, znal je navdušiti, obenem pa je vedno stremel po kakovosti", je dejala. Naglasila je, da ga naši pevci poznajo predvsem kot glasbenika, sam je bil mnenja, da "je petje tisto, ki požlahnjuje človeška srca, jih povzdiguje v visoke sfere, proti Bogu, stvaritelju vsega. Glasba je kraljica vseh umetnosti". Navedla je, da je za potrebe zborov prof. Filej izdal štiri zbirke, ki so še danes

Iva Koršič

Osnovna šola v Bračanu ob Božiču
Slovenski in italijanski otroci spet skupaj

V četrtek, 13. decembra 2012, je bilo v osnovni šoli v Bračanu vse živo: množica staršev, nonotov, sorodnikov in prijateljev je ustvarila božično vzdušje v osrčju vasi; milo, nežno in ubrano petje otrok je pridal prazniku občutek upanja in domače topline. Kot vsako leto so se tudi letos zbrali otroci iz italijanskega vrtca L. Zorzuta, iz vrtca s slovenskim učnim jezikom Mavrica in učenci prvega razreda osnovne šole L. Zorzuta pred božično jelko v središču Bračana. Srečanje je bilo namenjeno izmenjavi voščil, saj so drug drugemu zaželeli vesel Božič in srečno novo leto. Te male-velike svečanosti sta se ude-

ležila tudi podžupan Alexander Cormons Pesaola in občinska svetovalka Casale Tiziana. Otroci so skupaj zapeli nekaj božičnih pesmi v slovenskem in italijanskem jeziku in obesili na jelko božične okraske, ki so jih sami izdelali. Nekaj dni pred tem srečanjem so namreč učenci prej omenjenih šol imeli skupno likovno delavnico. Pod skrbnim vodstvom učitelja Silvana Bevčarja so sproščeno gnetili glino. Izpod spretnih ročic so nastajali izvorni okraski, ki so jih obesili na jelko; kot simbol upanja izžarevajo moč medsebojnega sodelovanja. Učenci so poleg izkušenj z novimi umetniškimi tehnikami vzpostavili

nove vezi, sklenili nova prijateljstva in še okrepili sodelovanje med šolskimi ustanovami, kar postaja v Bračanu lepa in svojevrstna tradicija. Tudi letos so učenci OŠ L. Zorzuta sodelovali na 11. razstavi jaslic

z mednarodno udeležbo na Sveti Gori s svojimi jaslicami iz glinice, ki so nastale pod strokovnim mentorstvom učitelja Silvana

Bevčarja. Razstavo je priredil Franciški samostan v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Solkan, Turističnim društvom Solkan ter kulturnim društvom Sabotin iz Štmavra. Odprtje je bilo v nedeljo, 23. decembra 2012,

in v kapeli prikazanja v baziliki na Sveti Gori. Jaslice so bile na ogled do 6. januarja 2013.

(SG)

Amatersko športno združenje Olympia
Telovadna božičnica

Zelo razigrana in domiselna je bila telovadna božičnica, ki jo je 17. decembra proti večeru priredilo AŠZ Olympia v telovadnici na Drevoledu 20. septembra v Gorici. V enournem programu je nastopilo okrog 80 članov sekcij ritmike, orodne telovadbe, predšolske telesne vzgoje (gymplay) in šport-

nega plesa (show dance). V prvem delu so mlajši športniki pod vodstvom trenerjev in vaditeljev prikazali krajši poligon, točko s trakovi, talno akrobatiko, pre-

skok in druge vaje, starejši pa vaje na bradlji, na drogu, parter, preskok in pa preskoke na kanwasu. Dekleta športnega plesa so predstavila več točk. Drugi

del božičnice je bil - po voščilih, ki so jih izrazili predsednik Mihael Corsi, športni direktor Andrej Vogrič in občinski odbornik za šport Alessandro Vascotto - namenjen plesnim prizorčkom, povzetim iz sedmih znanih risanih filmov. Nastopajoči so v dar prejeli društveni koledar in božično darilo.

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravatelj prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

ZSKP, PD Podgora, ZCPZ Gorica, SZSO Gorica, AŠZ Olympia, SSK in Krožek Anton Gregorčič vabijo na 4. božični dobrodelni koncert v spomin na dr. Mirka Špacapana, ki bo v petek, 11. januarja 2013, ob 20.30 v cerkvi sv. Justa v Podgori. Dobrodelni izkupiček bo namenjen neprofitnemu društvu "Paliativna oskrba - Mirko Špacapan ljubezen za vedno" iz Vidma, ki nudi pomoč pri paliativni negi za onkološke bolnike.

Pastoralna enota Soča-Vipava in PD Štandrež vabita na koncert Božične melodije v nedeljo, 13. januarja, ob 17. uri v župnijski cerkvi v Štandrežu. Nastopil bo ženski pevski zbor Univerze za tretje življenjsko obdobje Nova Gorica.

Slovenske višje srednje šole v Gorici vabijo na dan odprtih vrat v torek, 15. januarja 2013, od 18. do 20. ure v šolskem centru v ul. Puccini 14 v Gorici.

Spomladno in poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Sardinija, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013 (vpisovanje do konca meseca februarja), in Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja 7-dnevni izlet v Pariz od 18. do 24. maja 2013 za ogled najpomembnejših kulturnozgodovinskih posebnosti. Vpisovanje se bo začelo v januarju ob sredah od 10. do 11. ure na društvenem sedežu v Gorici na korzu Verdi 51/int. in se nadaljevalo do zasedbe mest na avtobusu. Na račun 300 evrov.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Po poklicu sem ekonomist. Iščem delo kot pomoč pri pisarniških opravilih. Lahko nekaj ur dnevno, po pogodbi. Kličite na tel. 00386 40 606915.

Potrebuje pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Prodajam polnovreden kostanjev in mešani med. Količina omejena. Tel. 0481 884077.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. 00386 31449311.

Prodajamo suha gozdna drva in ekstraprečiščno oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obedov.

Sožalje

Ob odhodu v večnost ljube mame Olge, ki se je od tega sveta poslovila prav na Silvestrovo, izrekajo Poldiju in Dušanu Gorjupu občuteno sožalje pevci MePZ Lojze Bratuž z dirigentom Bogdanom Kraljem.

V noči na 7. januar je v Bocnu umrla Mila Srebrnič por. Breclj. Goriški znanci in prijatelji izrekajo družini iskreno sožalje.

Ob slovesu dragega strica Daria Skabarja izrekajo kolegici Maldi Sibelia iskreno sožalje vsi iz uredništva Novega glasa.

Darovi

Namesto cvetja na grob pokojne in drage sestre Zore Saksida Graziani poklanjam 110 evrov za misijone po čast. patru Pedru Opeka. Cveta Mahnič

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 11.1.2013 do 17.1.2013) Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 11. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 13. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 14. decembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 15. januarja: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 16. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zgodovina goriške nadškofije I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 17. januarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

SKRD JADRO in ŽePZ iz RONK

vabita na tradicionalni

BOŽIČNI KONCERT

nastopajo:

OPZ KD Sovodnje, OPZ Fran Venturini in Mini Venturini

nedelja, 13. januarja 2013, ob 15.30
cerkev sv. Lovrenca, Ronke

Dan odprtih vrat v goriških višjih šolah

Slovenske višje srednje šole v Gorici vabijo na dan odprtih vrat poklicno-tehniškega pola (Drž. poklicni zavod za trgovske dejavnosti I. Cankar, Drž. tehniški zavod za upravo, finance in marketing Ž. Zois, Drž. industrijski tehniški zavod za informatiko in telekomunikacije J. Vega) in licejskega pola (Humanistični licej S. Gregorčič, Znanstveni licej - opcija uporabne znanosti S. Gregorčič, Klasični licej P. Trubar) v torek, 15. januarja 2013, od 18. do 20. ure v šolskem centru v ul. Puccini 14 v Gorici. Obiskovalci si bodo lahko ogledali šolo, profesorji pa jim bodo nudili informacije o študiju in bodo na razpolago tudi za individualne pogovore. Več informacij na www. solskicenter.net in www. potep.org.

Amaterski mladinski oder SNG Nova Gorica Pikra predelava znanih klasičnih pravljic

Kot smo že večkrat napisali, se pod okriljem Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica v Amaterskem mladinskem odru (AMO) oblikujejo mladi igralski profili, ki se po lepji izkušnji odkrivanja in globljega spoznavanja gledališke umetnosti večkrat odločijo za poklicno igralsko pot. Šestindeset let je minilo, odkar je AMO vzklik pod mentorsko in pedagoško roko režiserja Emila Aberška, vsega predanega ustvarjalnemu delu z mladimi, in od tedaj se je v njem zvrstilo kar nekaj generacij mladih deklet in fantov, ki so svoja gledališka nagnjenja z zagnanostjo lahko razvijali v sozvočju s sebi enakimi in preko različnih, marsikdaj tudi izvirnih besedil izrazili svoje kritične poglede na dogodke v slovenski, pa tudi tuji družbi. Že po tradiciji v poznojesenskih dneh se predstavijo publiki s kako novo uprizoritvijo. Tudi letos je bilo tako, čeprav jih tokrat režijsko ni mogel spremljati njihov priljubljeni mentor Emil Aberšek, a je bil tako ali drugače zmeraj z njimi. Tokrat so člani

AMO zvečine mlado publiko zvalili v malo dvorano Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica v soboto, 15. decembra 2012, da bi pred njo premierno uprizorili svojo inačico *Odvratnih rim*

latti in Tanja Srednik. Tudi onadva sta prve gledališke smernice prejela pri Aberšku in se navdušila za gledališko umetnost. Sproščeno in samozavestno so na odru nastopale Sara Bašin, Kaja

NA GLAVO POSTAVLJENE ODVRTNE RIME

Roalda Dahla, ki so jih naštudirali na jesenskih delavnicah. Režijsko je tokrat mlade igralkve vodila Ana Žbona, ki je tudi sama prve odrske stopinjice drobila pod Aberškovim vodstvom, pomagala pa sta ji mentorja Nejc Cijan Gar-

Dragoljevič, Anuša Kodelja, Ana Kolenc, Ilana Markočič, Eva Mavrič, Hana Pirnat, Barbara Skočaj, Damjana Srednik, Lora Stefanova, Ana Stergulc in Ana Školaris. V rimani besedi so razgibano razpletale pet kratkih zgodb, izvirno

predelanih klasičnih pravljic, ki jih otroci dobro poznajo. Pepelka, Jacek in čudežni fižolček, Sneguljčica in sedem palčkov, Rdeča kapica in Trije prašički so se prikazali odeti v pikro, nič kaj preveč pravljčno prevleko, ki se realistično dotika v pravljici nakazanih tem in nagovarja uporno mlado, pa tudi že bolj preudarno odraslo občinstvo. Dekleta so se privlačno levila v razne like in v razgibanem prikazu dokazala, da so jim odrske deske povsem domače in da na njih rade preko dramskih likov izpo-

vejo svoje nelagodje v tej naši zlagani družbi. Kot je že tradicija, so v rimane besede bili vpleteni songi; zazvenele so sporočilno pomenljive pesmi iz prejšnjih predstav AMO, ki so jim avtorsko glasbo napisali glasbeniki Matej Doljak, Luka Manojlovič in Matej Petejan, zvesti spremljevalci odrskih postavitev AMO. Za svetlobne učinke in ton so poskrbeli tehnični mojstri SNG Nova Gorica.

Poleg *Odvratnih rim* so nastopajoče igralkve predstavile še predelano besedilo igre *Preprosto preveč*, ki so ga napisali in uprizorili njihovi vrstniki iz Tunizije. S prisrčno iskrenim ploskanjem so gledalci izrazili svoje zadovoljstvo s predstavo in navdušenje nad izvedbo mladih nastopajočih igralk in prav tako mladih mentorjev, katerim se gotovo obeta svetla ustvarjalna pot.

Georges Feydeau
SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
sezona 2012/2013
vse predstave so opremljene z italijanskimi nadnapisi
režija: Alen Jelen
www.teaterssg.com

v četrtek, 10. januarja 2013 ob 20.30 (predpremera)
v petek, 11. januarja ob 20.30 (premiera) - reda A,F

v soboto, 12. januarja ob 20.30 - red B
v nedeljo, 13. januarja ob 16.00 - red C
v četrtek, 17. januarja ob 20.30 - red T
v petek, 18. januarja ob 20.30 - reda A,F
v soboto, 19. januarja ob 20.30 - red B
v četrtek, 24. januarja ob 20.30 - red T
v soboto, 2. februarja ob 19.00 - red K
v nedeljo, 3. februarja ob 16.00 - red C
v Mali dvorani SSG v Trstu

Blagajna Slovenskega stalnega gledališča je odprta od ponedeljka do petka z urnikom 10-15 in eno uro in pol pred začetkom predstave.
Tel. št. 800214302 (brezplačna)
ali 040 362542.

XXXIV. Tischlerjeva nagrada 2013

Letošnji prejemnik je pisatelj Boris Pahor

V četrtek, 24. januarja 2013, ob 19. uri, bosta Krščanska kulturna zveza (KKZ) in Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma (Celovec, 10. Oktoberska 25/I) podelila XXXIV. Tischlerjevo nagrado. Nagrado, poimenovano po ustanovitelju NSKS in prvem ravnatelju Slovenske gimnazije dr. Jošku Tischlerju, bo prejel pisatelj Boris Pahor za življenjsko delo ob pričakanju njegove 100-letnice. Kot primorski rojak je v vseh svojih nastopih vedno poudarjal skrb za celoten slovenski kulturni prostor in v vse svoje izjave vključeval vedno tudi koroške Slovence. Slavnostni govornik bo dr. Fabjan Hafner.

Poslušajmo ... z branjem

Neisha & Big band - Radiofonika (ZKP RTV, 2012)

Čas teče, neutrudljivo in z nespremenljivo hitrostjo. Človek pa, ki minevanje časa doživlja na lastni koži (vključno z gubami), sprejema tiktakanje ure zelo različno. Saj veste, da, ko smo v zamudi, se nam zdi, da se kazalci premikajo v najhitrejši prestavi,

ko pa se zagostimo v neprijetno situacijo, nam poleg usode obrne hrbet še čas, ki ga kar ni in ni konca. S to poslušalnico si poskušamo izboriti nekaj prednosti pred dirko s časom, ki ji pravimo življenje.

Iz praznične košare naše javne radiotelevizije odbiramo čisto svež izdelek. Ena najboljših mladih glasbenic na slovenski glasbeni sceni zadnjih let, Neža Buh, nosi umetniško ime Neisha. Januarja 1982 rojena pevka, skladateljica in pianistka iz Ljubljane je svoj glasbeni talent od vsega začetka gojila s študijem na srednji glasbeni šoli, ki mu je sledil vpis na Akademijo za glasbo, kjer je študirala klavir in kompozicijo. V času šolanja je že prejela Škerjančev nagrado, okrog leta 2005 pa je izbrala pop-rockovski slog in stopila do založbe Nika records. V kratkem času je osvojila Slovenijo. Izredno pogosto radijsko predvajanje je povzročilo tudi precejšnji prodajni uspeh, začenši s prvencem Neisha. Čeprav ne bom našteval statistike o njeni prisotnosti na glasbenih lestvicah, verjemite, da stopa samo po stopničkah. Neisha je protipol novodobnim pevkom iz vrst X-faktorja, ki osvaja mlado občinstvo s prazno biografsko malho. Brez strokovne izobrazbe, glasbene razgledanosti, odrske kilometrine, avtorske žilice. Neisho imam(o) rad(i) zato, ker ni preskakovala stopničk in ni izbirala bližnjic. Zato jo uvrščam(o) med glasbenike z veliko začetnico.

Trem studijskim ploščam (prej omenjena Neisha, Nor je ta svet, Krila) in dvema "bonus" ploščama (Neisha v živo iz Cankarjevega doma, angleška kompilacija Miles away) se od novembra letos predstavlja Radiofonika. Tokrat je združila moči z Big Bandom RTV Slovenija in skupni projekt predstavila na odru razprodane Katedrale ljubljanskega Kina Šiška februarja 2012. Celotna ekipa se je znašla še v studiu in nastalo je štirideset minut hitoidne bombe, katere zaščitni znak sta dober "groove" in orkestralna moč skupnega fortissima.

Repertoar na Radiofoniki večinoma obsega izbor uspešnic z Neishinih dosedanjih plošč, seveda v prirejeni "big band" maniri. Kljub temu da je prežet s funkcijo, soulom in r'n'b-jem, si Neisha in Big Band RTV Slovenija na njem privoščijo tudi sprehod od valčka (Malo tu, malo tam) do koračnice (Tiste lepe dni) vse tja do makedonskega ora (Ne daj, da gledam u nebo). Taktirko je vihtel maestro Vid Žgajner, ki je poskrbel tudi za aranžmaje. Sladki in sočni so.

Srečno in... dober tek!

Jernej Šček

Ob iztekajoči se 160 - letnici rojstva Dr. Anton Gregorčič

Duhovnik in prvi profesionalni politik na Goriškem Anton Gregorčič se je rodil 2. januarja 1852 na Vrncem. Bil je daljni sorodnik in dober prijatelj pesnika Simona Gregorčiča. Rodova obeh zaslužnih mož izhajata iz iste hiše Pri pomol v vasi Krn.

Anton Gregorčič je opravil gimnazijo v Gorici, v goriškem Bogoslovju je bil izredno uspešen študent in sošolec Antona Mahničiča. Oba Antona sta imela v bogoslovnih predmetih najvišje možne ocene. Gregorčič je naredil doktorat v Avguštinu na Dunaju in njegova doktorska teza je imela naslov *Različne vrste čaščenja malikov*, katerim so se v izraelskem ljudstvu zoperstavili in jih zavrgli. Veliko število študentov v Avguštinu je pozneje doseglo škofovske položaje.

Postal je profesor dogmatike in fundamentalistike in do leta

1889 je na goriškem Bogoslovju predaval tudi filozofijo.

V latinščini je objavil številne teološke razprave in lahko bi ži-

vel umirjeno in prijetno kot uspešni bogoslovni profesor.

Vendar se mu je zdelo nedostojno, da so bili njegovi rojaki - Slovenci v Gorici kot narod še tako zapostavljeni. Začel je družbeno delovati in postal podpredsednik in gonilna sila Slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici. To je bilo nekakšna kombinacija društvene knjižnice in zdravstvenega zavarovanja. In potem je šlo hitro, bil je temeljito izobražen in vztrajen garač. Poleg tega ni bil egoističen in je ves denar, ki ga je dobil za svoje delo uporabil za ustanove, ki jih je vodil.

Tridesetletnik, poln moči je zbiral prijave med starši v Gorici za prvi slovenski vrtec. Postal

je tudi urednik Soče, osrednjega slovenskega časopisa v Gorici. Deloval je kot poslanec v goriškem deželnem zboru. In to, razen presledka pretežno v letu 1890, vse od leta 1885 pa do konca 1. svetovne vojne in celo še nekaj let pod Kraljevino Italijo. Leta 1890 je postal predsednik goriškega političnega društva Sloga in ga potem vodil do leta 1907, ko je prešlo v Slovensko ljudsko stranko za Goriško, sam pa je postal njegov načelnik do leta 1913. Že Sloga je bila po letu 1899 pod njegovim vodstvom usmerjena krščansko - slogaško. Od leta 1891 pa do razpada Avstro-Ogrske je bil Anton Gregorčič državni poslanec na Dunaju. Po letu 1895 je bil namestnik deželnega glavarja Poknežene grofije Goriško Gradišanske. Dolga leta je bil tudi član štirilanskega deželnega odbora, ki je bil izvršni organ deželnega zbora. Njegovo največje delo so številni vrtci, slovenske ljudske

Slovenski deželni program Rai

Spremembe v otroškem TV sporedu

S prvim dnevom novega leta je prišlo do spremembe v otroškem tv sporedu Slovenskega programskega oddelka Deželnega sedeža Rai za Furlanijo Julijsko krajino. S prvim januarjem ne bo več na sporedu vsakodnevnih koticov, ki so jih oddajali pred tv dnevnikom. TV Kocka oz. otroški, in v prihodnje tudi mladinski program, se bosta preselila na nedeljo, med 20.00 in 20.30. Prva nedeljska TV Kocka je bila na sporedu v nedeljo, 6.1.2013. Ob 20.00 so lahko naši najmlajši gledalci uživali ob igri Stena Vilarja Ko bom velik, bom, ki so jo posneli prav za ta otroški spored.

Naslednji dve nedelji, 13.1. in 20.1., bo na sporedu glasbena predstava Romane Kranjčan Gremo skupaj, ki jo bodo predvajali v dveh delih. V nedeljo, 27.1., pa bodo oddajali prvo epizodo otroškega magazina Klepelutke z naslovom Zima, zima bela. Urednici oddaje sta Živa Pahor in Deva Pincin. Snežna dogodivščina vesele družbe Klepelutk, ki se rojeva iz domišljije Deve Pincin, bo prepletena z risankami ter terenskim prispevkom, ki so ga posneli s sodelovanjem petega razreda COŠ Pinko Tomažič iz Trebč, v katerem bodo učenci predstavili kamnite pastirske hišice, dragocen element kraške gradbene kulturne dediščine. S Klepelutkami se bodo, v prihodnje, otroci srečevali vsako četrto nedeljo v mesecu. Spomladi bodo stekle tudi oddaje, namenjene srednješolcem (uredništvo Mairim Cheber in Živa Pahor), ki bodo na sporedu prav tako enkrat mesečno, v nedeljo ob 20. uri.

Da bi spodbudili smisel za vrednote

Četrta Nagrada
Nadja Maganja

V spomin na gospo Nadjo Maganjo Jevnikar (Trst, 9. septembra 1951 – Repentabor, 8. februarja 2006) in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost Sv. Egidija Furlanije Julijske krajine, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo podeljuje poseben odbor.

Foto DPD

Prva Nagrada Nadja Maganja je bila podeljena 22. februarja 2010 dr. Metki Klevišarjevi, leta 2011 je odbor nagrado izročil Tamari Chicunovi, v lanskem letu pa je nagrado prejela Tržačanka Laura Famea.

Odbor bo v skladu s pravilnikom nagrado spet podelil februarja 2013. Zato vabimo vse, ki bi radi posredovali predlog za nagrado, da svoje predloge javijo na elektronski naslov premionagradanm@libero.it do 3. februarja 2013.

PRAVILNIK NAGRADE NADJA MAGANJA

1. člen: Odbor podeli vsako leto denarno nagrado. Njeno višino določa iz leta v leto glede na zbrana sredstva in glede na stroške, ki so povezani s podelitvijo nagrade.

2. člen: Nagrada se podeli ženski ali skupini žensk, katerih življenje od-

likujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje – predvsem vera, molitev, ljubezen za raziskovanje na področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, nadalje pisanje kot sredstvo za posredovanje osebnih izkušnje in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in medverski dialog, pedagoška izkušnja, solidarnost z revnimi in potrebnimi, varstvo človekovih pravic.

3. člen: Predloge za nagrado lahko kdorkoli (zasebnik, društvo, javna ustanova) posreduje članu Odbora ali pa neposredno na sedež Odbora.

4. člen: Odbor pregleda prejete predloge za nagrado in z dvotretjinsko večino izbere možno nagrajenko ali nagrajenke. Svoj sklep najprej sporoči možni nagrajenki ali nagrajenkam. Po pristanku na sprejete nagrade Odbor podeli nagrado, ki se praviloma izroča vsako leto v mesecu februarju, ko se spominjamo smrti Nadje Maganje in obhajamo Dan slovenske kulture. Proti sklepom Odbora v zvezi s podelitvijo nagrade ni možna pritožba.

5. člen: Podelitev nagrade poteka na javni slovesnosti, o kateri se javnost obvesti preko sredstev javnega obveščanja.

Danica Kržič Valena: *Nic nedává, kdo nedá sám sebe*, Dnevnik 1945 – 1960

Izdal Inštitut za študij totalitarnih režimov, Praga 2012, 242 str. Zakaj so na Češkem in ne v Ljubljani, v češčini in ne v slovenščini izšli pretresljivi dnevniki, ki jih je pisala Slovenka Danica Kržič Valenová. Z družino je po vojni živele v Pragi, dr. František Valena, njen češki soprog, pa je bil leta 1950 aretiran in nato pod izmišljeno obtožbo obsojen na dvaindvajset let strogega zapor. Dnevnik ima naslov *Ničesar ne daje, kdor ne daje samega sebe* (Nic nedává, kdo nedá sám sebe, - Dnevnik 1945 – 1960). Spremljamo zgodbo slovenskočeške družine, boj izjemno pogumne ženske za preživetje v tuji totalitarni državi, strah pred negotovo prihodnostjo, a tudi veliko nežnih opisov in podrobnosti. Avtorica Danica Kržič Valenová, mati treh otrok, je rojena v Borovnici pri Vrhniki, njen mož, pravnik František Valena, pa je bil doma, na Češkoslovaškem, že pred drugo vojno viden katoliški politik in član Ljudske stranke. Po nacistični okupaciji je pred aretacijo umaknil v Ljubljano, tam na pravo doktoriral in spoznal Danico. Po koncu vojne sta se leta 1946 v Ljubljani poročila in odšla v Prago, saj je doktor Valena dobil

službo v domovini in tam nadaljeval tudi politično delo. Toda leta 1948 so komunisti na Češkoslovaškem s pučem prevzeli oblast, režim pa je začel izvajati neverjetno krute čistke in teror, ki je hudo prizadel na desettisoče ljudi, saj je država postala zvest sovjetski satelit. Františka Valeno

ma s tremi otroki, tretji je šele bil na poti. Veliko piše o otrocih, predvsem zato, da bi njen mož vedel, kako so odrasli. Med številnimi hišnimi preiskavami na srečo zvezek ni prišel v roke češki tajni komunistični politični policiji StB (ki je delovala enako kot sovjetska NKVD ali jugoslovan-

pevka in je bila rojena leta 1951, zelo kmalu po očetovi aretaciji. Pri izdaji Dnevnikov Danice Kržič Valena sta z družino sodelovala tudi zgodovinar Michal Stehlik, ki je dekan Filozofske fakultete Karlove univerze v Pragi, in Lucie Stehliková, izdal pa, kot rečeno, Inštitut za študij totalitarnih režimov. Predstavitelj dnevnika je bila na omenjeni Filozofski fakulteti, kjer so o izjemni vrednosti tega dela spregovorili tudi predstavniki Inštituta za študij totalitarnih režimov, slovenska veleposlanica mag. Smiljana Knez, z osebnim pričevanjem o dnevnikih pa avtorčin sin Tomáš. V slovenščini oz. v originalu obstaja le deset izvodov tega dnevnika, ki ga je družina pripravila samo zase in svojo mater.

Danico Valenovo so zasliševali in preganjali ves čas, tudi vseh pet let po moževi smrti. Kot vdova s tremi otroki je odšla iz Češkoslovaške šele leta 1965. V visoki starosti živi v Nemčiji, kjer je z družino bila prisiljena iskati zatočišče, saj jih oblasti v takratni Sloveniji oz. Jugoslaviji niso sprejele. Vsa družina je v Nemčiji ohranila stike z obema domovinama, govorijo tudi češko in slovensko. Nekakšna anatomija se nekako nadaljuje, saj skoraj nič ne kaže, da bi tako pretresljiva pričevanja o nekem totalitarnem režimu, kot so dnevniki Danice Kržič Valena, pri kakšni založbi kdaj izšla tudi v Sloveniji. Morda pa le? Bilo bi prav in poučno.

Peter Kuhar

Družina Danice Kržič Valena

so leta 1950 aretirali, izmišljena obtožba pa je bila veleizdaja in špionazja. Na montiranem procesu so Valeno kot "kolovodjo" večje skupine "vaticanskih špijnov" obsodili na dvaindvajset let strogega zapor. To je pomenilo najtežjo ječo ter najnevarnejše, dobesedno suženjsko garanje jetnikov tudi globoko in rudnikih urana. Zaradi sevanja je Valena hudo zbolel in leta 1960 umrl. Posebej pretresljivi so dneviški zapisi iz časov po moževi aretaciji, ko je Danica, tujka, ostala sa-

ska Udba). Na mamin namig ga je večkrat skrivala najstarejša hči Dana. Tako kot prvič, na dan očetove aretacije, ko še ni imela polnih treh let. Dana Valena je postala zdravnica. Tomáš Valena je bil rojen v letu očetove aretacije (1950), danes kot arhitekt in urbanist predava na univerzi v Münchnu in drugod ter je med drugim velik strokovnjak tudi za Plečnikovo arhitekturno dediščino, je avtor kar nekaj knjig in razstav, seveda tudi o Plečniku. Najmlajša, Miriam, je psihoter-

Literarni natečaj Glas ženske za leto 2012/2013

Tema natečaja: če se spremenim
jaz, se spremeniš tudi ti

L iterarni natečaj je objavljen tudi na spletni strani Mestne občine Nova Gorica: <http://www.nova-gorica.si> pod rubriko "aktivni razpisi". Pravilnik: 1. člen: Pokrajina Gorica razpisuje v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica literarni natečaj "Glas ženske" o temi Če se spremenim jaz, se spremeniš tudi ti. Natečaj določa dve sekciji: sekcija A, namenjeno srednješolkam, sekcija B, namenjeno ženskam, starejšim od 30 let. 2. člen: Na natečaju lahko v sekciji A sodelujejo dijakinje srednjih šol goriške pokrajine v Italiji in Severne Primorske v Sloveniji ali dijakinje s stalnim bivališčem na navedenem območju, v sekciji B pa ženske, starejše od 30 let, s stalnim bivališčem na istem območju. Sodelovanje na natečaju je brezplačno. 3. člen: Prispevki v prozi (povesti, pisma, dnevniki...), ki še niso objavljeni, morajo biti pisani na stroji ali računalnik na največ 4 straneh (30 vrstic vsaka stran). Prispevke je treba poslati v 3 izvodih na naslov: Oddelek za družbene dejavnosti, Trg E. Kardelja 1, 5000 Nova Gorica, do 12. ure dne 6. februarja 2013. 4. člen: Prispevke je treba poslati ali izročiti v zaprti ovojnici z navdvo "Vsebuje prispevek za natečaj Glas ženske" – "Sekcija A" za srednješolke oz. "Sekcija B" za ostale sodelujočice. Prispevki morajo biti anonimni, poleg tega pa jim mora biti priložena zaprta kuverta, v kateri so osebni podatki: naslov, davčna številka, telefonska oz. GSM šte-

vilka in elektronska pošta avtorice, pri sekciji A pa tudi naziv šole. Pokrajina Gorica jamči, da bo zahtevane osebne podatke uporabila izključno za namen natečaja ob spoštovanju zakona 675/96. 5. člen: Poslana dela ostajajo last Pokrajine Gorica, ki si pridržuje pravico do morebitne objave. V ta namen morajo udeleženske v priloženi zaprti kuverti

avtorica: Daniela Raso

z osebnimi podatki iz 4. člena predložiti izjavo, v kateri potrjujejo, da gre za še neobjavljeno delo, da vnaprej dovoljujejo objavo in da se izrecno odpovedujejo avtorskim pravicam. 6. člen: Nagrade za sekcijo A "Srednja sola" so naslednje: Prva nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku: vsaka po 500 evrov. Nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku za vsako sodelujočo solo: 100 evrov. Komisija lahko podeli posebno nagrado: 300 evrov. Ita-

lijanska in slovenska šola z najštevilnejšo udeležbo bosta prejeli priznanje. Nagrade za sekcijo B "Over 30": Prva nagrada za najboljši prispevek v slovenskem in italijanskem jeziku: vsaka po 400 evrov. Komisija lahko podeli dve priznanji (eno za slovenski prispevek in eno za italijanski) v vrednosti 100 evrov vsaka. 7. člen: Komisija je sestavljena iz predstavnic italijanskega in slovenskega kulturnega življenja. Predsednica komisije je odbornik-ca za enake možnosti pri Pokrajini Gorica. 8. člen: Odločitve so nepreklicne. Komisija lahko podeli eno ali več nagrad, lahko pa tudi več enakovrednih nagrad. V tem primeru se vsota razdeli med zmagovalke. 9. člen: Zmagovalke morajo nagrade prevzeti osebno na slovesnosti ob mednarodnem dnevu žena. 10. člen: Pogoj za sodelovanje na natečaju je spoštovanje vseh določil tega pravilnika; posledica neupoštevanja pravilnika je izključitev kandidatke. Koordinacija in organizacija: Mestna občina Nova Gorica - Oddelek za družbene dejavnosti; Trg E. Kardelja 1 - 5000 Nova Gorica (tel. 05 3350165 ali 05 3350161, faks 05 3028487, e-pošta: petejan@nova-gorica.si; <http://www.nova-gorica.si>); Pokrajina Gorica - Služba za enake možnosti; Corso Italia 55 - 34170 GORICA (tel. / faks 0039 0481 385300, e-pošta: pariopportunita@provincia.gorizia.it)

Ljubljana / Narodna in univerzitetna knjižnica

Razstava ob 100-letnici rojstva
Mile Kačič

V razstavni dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) so pred kratkim odprli razstavo *V meni je ogenj*, posvečeno 100. obletnici rojstva Mile Kačič. Pesnica in igralka s svojo intimno pozicijo ostaja navdih bralcem in ustvarjalcem, mnogim pa se je v srca zapisala z legendarnimi vlogami v ljubljanski Drami in v filmih. Razstavo v NUK je pripravil vodja rokopisne zbirke Marijan Rupert. Za STA je povedal, da je z zapuščino Mile Kačič in njenega življenjskega sopolnika kiparja Jakoba Savinška rokopisni zbirki NUK zapustila stanovska kolegica Kačičeve Ivanka Mežan. Ob 100-letnici rojstva priljubljene pesnice in igralko so se v knjižnici odločili, da bodo iz gradiva, ki ga hranijo in skupno obsega okoli 5000 enot, pripravili razstavo. Rupert je navedel, da bodo v razstavni dvorani NUK na ogled rokopisna gradiva in dokumentacija Kačičeve. "V NUK so shranjeni njeni osebni dokumenti, številne fotografije, rokopisi pesmi pa tudi nekaj proznih poskusov ter pesmi za

otroke. Poleg tega pa tudi nekaj korespondenc ter razno gradivo v zvezi z njenim sinom in življenjskim sopotnikom Savinškom", je pojasnil. Slavnostni govornik na odprtju je bil Ciril Zlobec, razstavo pa je odprla ravnateljica NUK Mateja Komel Snoj. Dogodek sta z uglasbeno poezijo Kačičeve popestrila vokalistka Katja Sulc in

Neodposlana pisma, Letni časi, Spomin, Okus po grenkem in Minevanja.

Kačičeva je bila tudi članica ljubljanske Drame, kjer je v 25 letih upodobila prek 120 vlog. Pogosto je igrala humorne in prrsčno karikirane like.

Prepoznavne vloge je imela tudi pri filmih *Vesna, Naš avto, To so gadi, Butnskala in Kormoran*. Za vlogo v filmu *To so gadi* je leta 1978 na filmskem festivalu v Pulju prejela zlato areno. O široki priljubljenosti Kačičeve priča tudi naziv Slovenka leta, ki so ji ga leta 1994 podelili bralci in bralke revija *Jana*, bila je tudi ča-

basist ter kitarist Robert Jukič. Za poezijo Kačičeve je značilno, da, pogosto z grenkimi toni, a strastno, govori naravnost iz srca. "Mila je postala in ostala pesnica zaradi ljubezni", je o njej zapisal Janez Menart, in dodal, da je "ljubezen nestalna kot magnetna igla, če bi bila takšna, kot si jo vsakdo želi, najbrž ne bi postala pesnica". Napisala je pet pesniških zbirk:

stna meščanka Ljubljane. V lanskem letu so se Kačičevi, ki se je rodila 5. oktobra 1912, poklonili z več dogodki. Med drugim je pri založbi Sanje izšla darilna knjiga *Med tisoči bi te spoznala* v slovenski in angleški različici, v ljubljanski Drami pa so ji posvetili spominski večer, na katerem sta med drugimi nastopili Ivanka Mežan in Štefka Drolc.

Sv. Ivan / Društvo Marij Kogoj

Ob Božiču odprimo naša srca

Društvo Marij Kogoj je v božičnem času priredilo v Marijinem domu pri Sv. Ivanu božičnico s pestrim kulturnim programom. Prisotne je v imenu svetoivanskega društva pozdravil Franc Biancuzzi in jih seznanil z naslovom letošnje božičnice: "Božič prihaja - odprimo naša srca". Kulturni spored je bil razdeljen na dva dela: najprej si je občinstvo ogledalo projekcijo fotografij s škofijskega romanja z nadškofom Giampaolom Crepaldijem v Sveto deželo, ki se ga je septembra letos udeležilo petdeset romarjev, med katerimi je bilo tudi enajst Slovencev, v drugem delu pa so na svoj račun prišli učenci Večstopenjske šole Vladimirja Bartola z recitacijami in glasbenimi točkami. Biancuzzi se je zahvalil šolskim sestram, ki so vodile delavnico, na kateri so otroci pripravili in spekli piškote. Ker se v društvu trudijo, da bi ohranili žive slovenske ljudske navade, bodo priredili delavnice za pripravo oljčnih vejic, pirhov in svetoivanskih venčkov. Obenem bo v soboto, 12. januarja, v prenovljeni svetoivanski cerkvi kakovosten božični celovečerni koncert zbor Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela.

Gospa Ida Klarič je imela težko delo, saj je z veliko potrpljenja od dva tisoč petsto fotografij naredila izbor za predstavitev. Iz Trsta so v četrtek, 6. septembra, odpotovali z avtobusom v Verono, kjer so se vkrcali na letalo in odleteli v Tel Aviv. Vernike so spremljali štirje duhovniki in tržaški škof Crepaldi, biblijski strokovnjak in duhovnik Antonio Bortuzzo pa je bil njihov vodič. Kot je dejala gospa Klarič, "je potovanje in Sveto deželo tako doživeti, da ga ne moreš kar tako opisati". Z letališča so se odpravili proti Galileji do Nazareta in Kafarnauma. Tukaj je zemlja tako rodovitna, da so povsod nasadi bananovcev. Ogledali so si ostanke Petrove hiše in sinagoge, kip sv. Petra, velike kamnite posode ter cerkev, ki sloni na izkapaninah. Šli so na Goro blagrov, od koder se jim je odprl čudovit razgled na Genezareško jezero, ki ga imenujejo tudi Galilejsko morje, ker je dolgo kar dvaindvajset kilometrov. Tukaj so si ogledali cerkev, na stenah katere je napisanih vseh osem blagrov v latinščini. Ustavili so se tudi v cerkvi, kjer je Jezus razmnožil ribe in kruh ter kjer je imenoval Petra.

Posebno slovesno in občuteno je bilo v Nazaretu, ko so se udeležili procesije z lučkami, pri kateri pojejo in molijo v različnih jezikih, ki poteka vsako soboto, odkar je bil papež Janez Pavel II. na smrtni postelji in so se verniki začeli zbirati spontano. Povzpeli so se tudi na Goro strmoglavjenja. Iz Kane Galilejske, kjer je Jezus spremenil vodo v vino in kjer so slovenski pari doživeli ganljiv škofov obred obnovitve poroke, so šli do gore Tabor in v Naim, do Jordanske doline in Kumrana ter Jericha, drugega poleg Damaska najstarejšega mesta na svetu, ki je 200 metrov pod morsko gladino. Glavni cilj romanja sta bila Betlehem in Jeruzalem.

V drugem delu sta nastopili najprej Julija Kraj in Sanja Samec na harmoniki, nato sta Jernej Močnik in Kristjan Biancuzzi deklamirala pesmi. Sledila sta jima Martin Coretti in Raffaele Ficur, ki sta zaigrala na kitaro in flavto znano skladbo Titanica, nato pa so nastopile Julija Kraj, Ester Ban in Marija de Luisa z recitalom pesmi. Večer sta sklenila Martin Coretti s kitaro in Ester Ban na klaviaturi. Občinstvo so v veži pričakali še dišeči piškoti, ki so jih otroci pripravili s šolskimi sestrami, in vroč čaj. / Metka Šinigoj

DSI in Knjižnica Dušana Černeta

Nove raziskave slovenskih zgodovinarjev

V preteklih mesecih je več mlajših sodelavcev Inštituta za novejšo zgodovino iz Ljubljane izdalo izsledke svojih zadnjih raziskav, in to tako v inštitutovih knjižnih zbirkah kot pri zunanjih založbah. Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta želita omogočiti - kot že nekajkrat doslej - tudi zamejski javnosti, da se seznanijo s novimi deli in dobi živ stik z njihovimi ustvarjalci. "Ponedeljkov večer" v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu bo 14. januarja zato namenjen tej tematiki.

Dr. Bojan Godeša bo predstavil svojo študijo Čas odločitev, Katoliški tabor in začetek okupacije. Knjiga, ki je v Sloveniji vzbudila tudi polemike, je poživila zanimanje za slovensko predvojno in medvojno politiko.

Odmeven je bil tudi zbornik z referati s simpozija, ki ga je inštitut posvetil življenju in delu bana Marka Natlačena. O tem zborniku, o zborniku, ki zadeva hrvaško zgodovino XX. stoletja, o nekaterih drugih inštitutovih izdajah in o zborniku razprav Slovenska pot iz enopartijskega v demokratični sistem, ki ga je sam uredil, bo spregovoril dr. Aleš Gabrič.

O sočasnih gospodarskih spremembah, ki jih je obdelal v monografiji Prelom s starim in začetek novega, Tranzicija slovenskega gospodarstva iz socializem v kapitalizem, pa bo govoril dr. Aleksander Lorenčič.

MILJE Društvo Slovencev Kiljan Ferluga

Knjiga o zgodovini Slovencev s tega konca

Društvo Slovencev miljske občine Kiljan Ferluga je v ponedeljek, 3. decembra, ob dnevu Prešernovega rojstva, predstavilo v Miljah novo publikacijo, ki obravnava zgodovino Slovencev v miljskem območju. O tem območju, ki obsega ozemlje miljske občine ter vasi na miljskih hribovih, kot so Hrvatin, Premančan, Škofije, sega pa še dlje do Ospa in Kopra, so že drugi veliko pisali. V tej tiskani publikaciji pa se avtorji dela osre-

dotočajo na obstoj Slovencev na tem območju, ki so bili vedno prisotni, a nekoliko zapostavljeni. Avtorji dela so mladi zgodovinar Stefan Čok, profesorica Marta Ivašič in pokojni učitelj in kulturni delavec Kiljan Ferluga. Na to publikacijo so Slovenci v Miljah čakali, odkar je leta 1996 Kiljan Ferluga umrl.

Ko je bil Kiljan živ, se je že posvetil raziskovanju zgodovine teh krajev in ljudi. Veliko je napisal, a ni nikoli javno objavil zbranega

Dokumentarec "Vse za tisti nasmeh"

Ko iz tragedije vzklje novo življenje

V četrtek, 20. decembra 2012, so v Auditoriju A predstavili novo video produkcijo deželnega sedeža RAI v Trstu, ki jo je pod imenom Vse za tisti nasmeh - Per quel sorriso podpisala in zrežirala Vida Valenčič, za sliko in montažo je poskrbel Aleksander Purič, za ton pa Vasja Križmančič. Slabo uro dolg televizijski dokumentarec predstavlja vsakdanji boj in preorojen otrok in staršev, ki se v iskanju zdravstvene pomoči oglašajo pri Skladu Luccheta Ota D'Angelo Hrovatin.

"Zgodbe so okoli nas, le najti jih moramo", je v pozdravu številnim uglednim gostom povedala vodja slovenskih programov Martina Repinc, ki se zahvaljuje nekdanjemu direktorju Robertu Colliniju za zaupanje in finančni podpora dežele FJK, ki je sredstva črpala iz sklada subvencij za čezmejno televizijo. Sodoben in vsebinsko ganljiv izdelek prikazuje zapuščino štirih novinarjev italijanske radiotelevizije, ki so umrli zaradi zvestobe javni službi, ki so jo zastopali. Včasih lahko iz smrti vzklje cvet, tak cvet, ki sili v življenje. Ravno to se je zgodilo leta 1994, ko so 28. januarja trije člani tržaške novinarske ekipe izgubili življenje v

Mostarju, kjer so snemali prispevek o tamkajšnjih otrocih, Miran Hrovatin pa je umrl deset let kasneje med snemanjem v Mogadišu, v Somaliji. Na fundacijo, ki je nastala iz te tragedije,

Hrovatin pa vrača pravico do nasmeha.

Po besedah ideatorke projekta in režiserke Vide Valenčič je dokumentarec nastal v dveh različicah, slovenski in italijanski. Prisot-

dokumentarcu akterji sami, starši, pogumne matere in bolni otroci. Slišijo se albansščina, srbohrvaščina, španščina, arabščina. Sklad temelji na delu prostovoljcev, ki se predstavijo v filmu, besedo prevzame tudi dr. Rabusin s hematološkega oddelka pediatrične klinike Burlo Garofolo v Trstu, prisluhnimo lahko nagradjeni fundacije leta 2004, novinarki Azri Nuhefedić, upravljalcu tržaške kvesture na uradu za priseljenice, ozaveščencu Milanu, sinu snemalca Alessandra Ote in drugim. Gledalca presuneta predvsem neverjetna moč in pogum staršev otrok, ki se borijo za življenje in so se iz rodne kraja odpravili na "potovanje upanja". Dolga pot ni bila zaman. Žal so žrtve nepravilnega sveta največkrat otroci, prav nanje pa Sklad Luccheta Ota D'Angelo Hrovatin vplaga vse moči. Dokumentarec je tudi dober zgled prostovoljstva kot ne-sebičnega dela.

Novo produkcijo slovenskih kolegov deželnega sedeža RAI v Trstu so v italijansščini predvajali v nedeljo, 23. decembra 2012, zjutraj v deželnem programu RAI 3, v slovensščini pa isti dan po večernem TV dnevniku.

Jernej Šček

Foto Kroma

se oglašajo veliko staršev otrok s hudimi zdravstvenimi težavami (predvsem rakom, levkemijo), ki iščejo pomoči. V Trstu se je za mnoge začelo novo življenje, sklad Luccheta Ota D'Angelo

ni smo si film ogledali pol v enem, pol v drugem jeziku, govoric je sicer veliko več. Ob prikazu humanitarne dejavnosti in vsakdana v družinskemu domu na ul. Valussi imajo glavno besedo v

SSG Prva predstava v letu 2013

Komedija za današnje dni

Slovensko stalno gledališče v Trstu stopa v leto 2013 z iskrivo, zbadljivo in lahkonno predstavo z naslovom Ne sprehajaj se no vendar čisto naga! francoskega komedijskega oziroma vodvilskega mojstra Georgesa Feydeaua. Gre za besedilo specifičnega gledališkega žanra, za katerega je navidezno

ambicije pa moti muhasta, vselej premalo oblečena žena... V enodejanki se tako zvrstijo odnosi povzpnetikov, skorumpiranih politikov in novinarjev rumenega tiska; komično-dekadentne oziroma vodvilskega mojstra Georgesa Feydeaua. Gre za besedilo specifičnega gledališkega žanra, za katerega je navidezno

Foto Guido Penne

prazni komični mehanizem sredstvo za iskanje globljih družbenokritičnih sporočilnosti. Dogajanje je postavljeno v dom novoizvoljenega poslanca državnega zbora, njegove visokoleteče

ki pa se očem gledalca razkrinka v svoji realni podobi ob vsaki izrečni besedi. "Nesporazumi, nepredvidljive dogodivščine, smešne in absurde situacije se bodo stopnjevale v komičnem

crescendu situacijske komedije, ki potrjuje Feydeaujevo sposobnost ustvarjanja natančno naravnanih gledaliških strojev", piše v gledališkem listu.

Občinstvo se bo o teh besedah prepričalo na predpremieri, ki bo v četrtek, 10. januarja, (abonmajske ponovitve se bodo zvrstile od naslednjega dne, petka, 11. januarja, vse do 3. februarja), ko bodo na odru Male dvorane SSG igralci Tjaša Hrovat, Primož Forte, Luka Cimprič, Vladimir Jurc in Romeo Grebenšek pod režijsko taktirko Alena Jelena predstavili Feydeaujevo delo v prenovljeni, sicer originalnemu besedilu zvesti obliki. Kot je na tiskovnem srečanju poudaril režiser, ki je predstavo izrecno posvetil preminuli igralki in prijateljici Miri Sardoč, je frivolno obdobje Belle Epoque, ki ga je tako tankočutno zajel avtor dela, prenesel v širšo sedanost, kjer se posamezni prizori prenašajo v nekoliko bolj umirjenem tempu kot pri običajnih uprizoritvah Feydeaujevih komedij. Jelen se je zaustavil pri suvereno opravljenem delu igralskega ansambla SSG, ki ga za dobršen del sestavljajo mladi igralci. Ti so se v dokaj kratkem času med vajami predano lotili besedila in soustvarili prikupen izdelek, v katerem postane ustvarjeno brezčasno sredstvo univerzalizacije, ali bolje posodobitve posameznih likov predstave: gledalec zato gotovo ne bo občutil stoletne ča-

sovne razdalje, ki ga ločuje od trenutka, ko je francoski avtor pretil na papir svojo komedijo. Aktualnost Feydeaujevih besed nam dejansko potrjuje današnji svet, ko je skorumpiranost politike in njenih akterjev še kako prisotna.

Predstava Ne sprehajaj se no vendar čisto naga! bo za abonente SSG nadomestila napovedano premiero uprizoritve Srce v breznu, ki je odpadla zaradi finančnih težav gledališča. Nelahke finančne okoliščine našega teatra je na tiskovnem srečanju še enkrat poudarila predsednica upravnega sveta Maja Lapornik in tako posredno utišala polemike, ki so spremljale novico o ukinitvi napovedane postavitve. Kljub kočljivemu položaju, ko se SSG zaradi zamud pri izplačevanju prispevkov na podlagi zaščitenega zakona piše negotova usoda v letošnji sezoni, bo tako upravni kot umetniški kader gledališča najbolje opravil svoje delo in poslano: naj bo torej Feydeaujevo besedilo vedra popotnica za letošnje leto.

Naj še dodamo, da je scenografija sad štiriročnega dela Petra Furlana in Davida Crocette, luči je oblikoval Rafael Cavarra, dramaturgija pa podpisuje umetniški vodja SSG Diana Koloini. Predstavo sta soustvarila še mladi kostumograf Andrej Vrhovnik, Darja Hlavka Godina pa je avtorica glasbene opreme.

IG

dela. Njegovo željo je uresničil sedanjí odbor Društva Slovencev miljske občine, ki se po njem tudi imenuje, z izdajo publikacije z naslovom Novice z miljskega konca - O zgodovini Slovencev miljskega območja. Založila ga je Zadruga Vesna, ki je ob enem založila tudi prvo Kiljanovo delo - življenjepis Med svojimi in tuji mi ljudmi.

Društvo je pred dvema letoma poklicalo na pomoč strokovnjaka Štefana Čoka in Marto Ivašič, jima posredovalo Kiljanove zapise in prosilo, naj raziskujejo o miljskih Slovincih, o delovanju Slovencev in prisotnosti na tem širšem območju Milj in miljskih hribov, ki ga je do pred kratkim delila državna meja. Zgodovina tega širšega prostora je bila pred

postavljeno mej ista. Ko pa so mejo določili, so se Slovenci

znali v dveh različnih državah. V eni državi so predstavljali večino prebivalstva, v drugi so se znašli v manjšini. Ljudje, ki so v tistem trenutku postali člani slovenske jezikovne skupnosti v Italiji, so začutili, da bodo morali združiti moči, če želijo ohraniti svoj jezik in kulturo. Tako je nastal tudi v miljski občini najprej

pevski zbor, nato društvo, ki je pripomoglo k ustanovitvi

otroškega vrtca in osnovne šole s slovenskim učnim jezikom. Glavni akter v tem obdobju je bil prav Kiljan Ferluga, ki je postal prvi predsednik DSMO. Brez njega bi bilo v Miljah sedaj drugače, Slovencev bi bilo manj kot sedaj, predvsem zaradi integracije in asimilacije z italijansko večino pa bi pozabili morda

tudi na slovenski jezik.

V knjigi je objavljen tudi datek, ki ga je napisal Kiljan Ferluga in ki je bil vzvod za nadaljnje raziskovalno delo. Ta del predstavlja najbolj poseben del knjige in je v čast društvu, da ga lahko objavi, tako da ga lahko berejo in spoznajo tudi drugi.

Novice z miljskega konca ni publikacija o na novo napisani zgodovini miljskega območja, osredotoča se na prisotnost Slovencev v tem prostoru in na njihov obstoj, ki je bil v drugih publikacijah zanemarjen. Zaobjema zgodovinsko dogajanje od rimskega obdobja do današnjih dni.

Izid knjige so podprli Občina Milje, Zadruga kraška banka in Zveza slovenskih kulturnih društev.

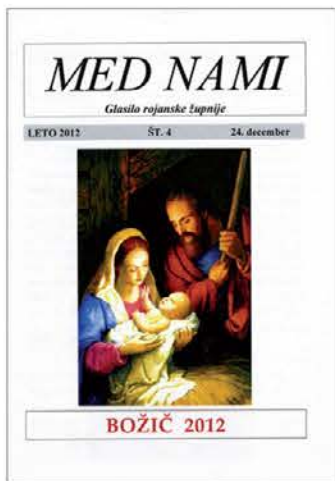

Društvo Rojanski Marijin dom

Božična številka glasila Med nami

Božična številka rojanskega župnijskega glasila *Med nami* je domače vernike razveselila na vigilijo, saj so publikacijo, ki jo je kot vedno v lastni režiji izdalo Društvo Rojanski Marijin dom, prejeli dan pred Gospodovim rojstvom. Že od samega pogleda na naslovnico glasila, ki jo krasi prizor Svete Družine v jaslih, lahko bralec občutil božični razpon vsebine notranjih strani: vanje bo stopil z vodilom, ki mu ga poklanja domači dušni pastir msgr. Franc Voncina v svojem božičnem voščilu. "Naj vas vedno On podpira in naj vam daje moč in upanje, predvsem pa naj poživlja vašo vero in prepričanje, da je Njegov nauk življenje našega življenja in obenem

smerokaz v tisto domovino, iz katere je On prišel med nas, da nam izpriča ljubezen in dobrotu, ki prihaja iz Boga samega in ki naj odseva tudi v naših človeških odnosih". Naslednji zapisi se tako ali drugače dotikajo božičnih praznikov. Gospa Bojana Don razmišlja o intimnem domu Božiča, o doživljanju tega praznika v otroških letih in o tem, kako Kristusovo rojstvo lahko spodbuja k človeški toplini do bratov in sester v stiski.

Božič pa je lahko tudi izhodišče za spomine na preteklo obdobje, ki je za vedno zapisano v spominu: to je primer gospe Mire Kermec, ki obuja šolsko obdobje v poslopju na ul. Montorsino in dragocene vzgojne izkušnje, ki si jih je tedanja slovenska mladina

nabirala v tem kraju. Poučen pa je zapis gospe Uče Trobec, ki dovršeno in z različnih zornih kotov predstavlja lik sv. treh kraljev, ki jih je zvezda repatica popeljala v Betlehem, kjer so se poklonili novorojenemu Božjemu sinu. Dragocena je črtica Saše Martelanca, ki obuja spomin na gospo Ano. Gospa je v domu za starejše občane delila sobo z avtorjevo mamo, sama pa je bila zaradi hude bolezni vklejnjena v kruto negibnost. Avtor je z njo po mamini smrti vzpostavil ob Božiču poseben odnos, ki je bil zaradi njenih zdravstvenih težav le navidezno enosmeren: "Gospa Ana mi seveda ni mogla odpisovati. A jaz sem vedel, da mi na vsako pismo odgovarja z ljubečimi mislimi božičnih skrivnosti". Vse do takrat, ko je bila tudi gospa Ana sprejeta v Večno Ljubezen. "Tistega leta sem na Božič prejel pismo z okorno pisavo nepoznane priletne osebe. Bila je sestra rajne gospe Ane. S prepričanimi, prisrčnimi besedami mi je sporočila, da me rajna gospa Ana na poseben način poz-

dravlja tudi na ta Božič".

Kot za vsako številko je tudi v božični izdaji glasila *Med nami* izredno bogat razdelek, ki je posvečen Misijonskemu kotičku. V njem se z besedo in številnimi fotografijami oglašajo slovenski misijonarji po svetu; kot vedno sta za Misijonski kotiček zadolžena Marija in Franc Saksida. Tudi v tej številki glasila je sklop, posvečen delovanju Društva Rojanski Marijin dom. Bralec se bo lahko seznanil z nastopom rojanskega cerkvenega pevskega zboru na 9. Reviji zborov opske dekanije meseca oktobra v Bazovici, s predstavitevjo Peterlinovega zbornika, ki ga je v društvenih prostorih predstavil časnikar Sergij Pahor novembra, s tečajem izdelovanja božičnih venčkov, ki ga je v predbožičnem času po tradiciji vodila Jadranka Sedmak, ter s koncertom z naslovom Božično pričakovanje, ki sta ga društvo in Glasbena matica priredila v domači cerkvi (o koncertu bo podrobneje poročilo v prihodnji številki glasila). Tudi to božično številko rojanskega župnijskega glasila sklepa krajši vpogled v domačo pevsko in splošnejšo kulturno ter versko dejavnost, kar še enkrat potrjuje navezanost župljanov na svoj dom v obsevu cerkvenega občestva.

IG

Obvestila

Vincencijeva konferenca vabi na obisk gostov v domu za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, ob koncertu vokalno-instrumentalne mladinske skupine Caticcoro - Katizbor v četrtek, 10. januarja 2013, ob 16.30.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 14. januarja, ob 20.30 na razgovor o novih študijah sodelavcev Inštituta za novejšo zgodovino iz Ljubljane. O njih bodo spregovorili zgodovinarji Aleš Gabrič, Bojan Godeša in Aleksander Lorenčič.

V torek, 15. januarja, se bodo v cerkvi sv. Jerneja Ap. na Opčinah od 18. do 20. ure verniki lahko poklonili relikvijam sv. Bernardke Lurške, ki so te dni na Tržaškem.

Spomladno in poletno potovanje z **Novim glasom** v letu 2013: Sardinija, 7 dni, od 22. do 28. aprila 2013 (vpisovanje do konca meseca februarja), in Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Po poklicu sem ekonomist. Z veseljem bi nudila pomoč pri pisarniških delih za začetek tudi po 4 ure. Kličite na tel. 0038641529652.

Po poklicu sem ekonomist. Iščem delo kot pomoč pri pisarniških opravilih. Lahko nekaj ur dnevno, po pogodbi. Kličite na tel. 0038640606915.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Stefanija Cvitan 10, Franc Saksida 25, Diomira in Tine Franceschi 50 evrov; za riž otrokom patra Pedra Opeke na Madagaskarju: Marija Ferluga-Udovič v spomin na pokojne starše 100 evrov, Vincencijeva konferenca Barkovlje ob Božiču 200 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido - Brazilija: N. N. iz Brega 20, M. V. 50 evrov, v spomin na sestro Marto Sedmak Glavič daruje brat Luciano z družino 20 evrov, N. N. 100 in Milena Šinigoj Franco 50 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin dom:

Sonja in Drago Ukmar darujeta v spomin na ljubljena starša, Zorota Štoklja in Regino Dureik 60 evrov, Diomira in Tine Franceschi 30 evrov, Stefano Bembi 50 evrov, Milena Franco 50 evrov in Lidija Piščanc 10 evrov.

Za rojansko glasilo *Med nami* darujejo Sonja Kralj 30 evrov, Anita Podgornik 10 evrov, Diomira in Tine Franceschi 20 evrov.

V spomin na Gušta Gerdola in Efrema De Luiso daruje Boži 30 evrov za Slovensko Vincencijev konferenco pri Sv. Ivanu.

V letu 2012 so za Slovensko Vincencijev konferenco pri Sv. Ivanu darovali Magdi in Grazia Baretto 120 evrov in Neva Colja Succi 55 evrov.

Za rojanski cerkveni pevski zbor daruje Marija Zanevra 30 evrov.

Za Slovensko Vincencijev konferenco v Trstu darujeta L. L. 35 evrov in N. N. 300 evrov.

Ob obletnici smrti dragega Maksa Šaha daruje žena Jelka Terčon Šah 25 evrov za misijone, 30 evrov za cerkev v Mavhinjah, 25 evrov za Društvo Rojanski Marijin dom, 25 evrov za Slovensko Vincencijev konferenco.

Vincencijeva konferenca Barkovlje prispeva ob Božiču 200 evrov za Karitas v Ajdovščini (za potrebne stroške).

V spomin na dragega Efrema daruje družina Decleva - Žerjal za svetoivanski cerkveni pevski zbor 40 evrov, za Marijin dom 30 evrov, za Šolske sestre pri Sv. Ivanu 30 evrov, za Novi glas 30 evrov in za Naš vestnik 20 evrov.

V spomin na Efrema De Luiso darujeta Mirjana in Nino Parovel 30 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Za svetoivanski cerkveni pevski zbor daruje N. N. 200 evrov.

Za misijone daruje L. L. 25 evrov.

Sožalje

Ob težki izgubi dragega moža, očeta in dedka Efrema De Luise izrekamo družini iskreno sožalje Cerkveni pevski zbor Sv. Ivan in svetoivanska župnijska skupnost.

Božično-novoletni koncert v Svetem Križu Poklon Gigiju Švabu za 70 let petja v cerkvenem zboru

Dvorana za gostilno Bita, se pravi v Ljudskem domu v Križu, je bila v nedeljo, 6. januarja, praznično polna ob božično-novoletnem koncertu, ki ga je priredila Mednarodna operna Akademija Križ. Na večer so sodelovali solisti in zbor Akademije, ki jo vodi priznani operni pevec in mentor Aleksander Švab, ter otroški pevski zbor Fran Venturini od Domja, ki ga vodi Suzana Žerjal. Obnovila se je tako navada trikrakljevskih božičnih koncertov v Sv. Križu. Tokrat so se na odru zvrstili nekateri solisti, ki obiskujejo Operno akademijo, otroški zbor v samostojni zasedbi in v sodelovanju z mešanim pevskim zborom Operne akademije, ki je prepeval pod vodstvom Gorana Ruzierja in samega maestra Aleksandra Švaba. Spored je bil pester in izrazito mednarodno uglašen, kot je mednarodna sama ustanova, ki je koncert priredila. Izvajalci so nastopali v slovensčini, latinščini, angleščini, italijanščini, francoščini in nemščini, večkrat so se ti jeziki prepletali tudi v istih pesmih in tako ustvarjali prav posebno vzdušje.

Večer v Ljudskem domu je bil tudi priložnost za posebno slavo. Po simpatičnem nastopu štirih pevcev treh generacij družine Švab, se pravi starega očeta Gigija, sina Aleksandra in vnukov Massimiliana in Christiana, ki so z otroškimi zborom Fran Venturini pod vodstvom Žerjale zapeli Brahmsovo Uspavanke, so prisotni posebno hvaležnost izrazili Gigiju Švabu, ki obhaja 70-letnico rednega petja v kriškem cerkvenem pevskem zboru. Leta 1942, ko je bil star 14 let, je namreč prvič stopil na kriški kor in temu župnijskemu zboru ostal zvest vse do danes. Jubilantu so Križani priredili presenečenje. Po čestitkah, ki jih je izrekla ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak, so mu tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Dra-

go Štoka, predsednik Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta Marko Tavčar in sam cerkveni pevski zbor iz Križa, ki je pod vodstvom Marije Šturman sam

zapel dve božični pesmi, izrazili priznanje za sedem desetletij dolgo sodelovanje pri zboru. Na koncu je slavljencu v imenu vseh

Foto Kroma

kriških kulturnih in športnih društev izrekel čestitke tudi sam in ž. Franko Košuta, ki je tudi povezoval večer in med drugim osvetlil pevsko nadarjenost prejšnjih generacij Švabovih. Slavljence, Gigi Švab, je prvi trenutek ostal brez besed, a se je kaj kmalu poprijel ter s svojim velikim smislom za humor kometiral in se šalil z govorniki in nasto-

pajočimi. Pristopil je tudi k svojemu zboru in pomagal odpeti pesmi, ki sta mu bili sicer namenjeni, ker se ve, da pravi pevec uživa predvsem, ko sam poje! Primerno pa se nam zdi, da se ob takem častitljivem jubileju zamislimo ob misli, ki je bila izrečena na tem večeru, in sicer, da so take slovesnosti seveda namenjene priznanju pevca, ki je 70 let pel Bogu v čast in vernemu ljudstvu v vzpodbudo, a so obenem tudi priložnost, da bi se ob tem lepem zgledu odzvali mladi, kajti edino z generacijsko prenovo na naših korih bomo pravilno odgovorili na izziv našega časa in na klic, ki se dviga v naših župnijah, po pomladitvi

in prenovi, ki lahko prinese veliko osebnega zadoščenja, a tudi zavesti, da smo s takim sodelovanjem v župniji nekaj lepega in koristnega naredili za vso skupnost.

Naj tudi naš list ob tem lepem jubileju čestita Gigiju Švabu in mu voščiti še veliko trdnega zdravja in zadoščenja pri petju.

M. T.

Športni Franz Kafka ali kako šoli vreči polena pod noge

Novoizvoljeni člani Zavodnega sveta smo na drugi seji 4. decembra 2012 izvedeli za nič kaj spodbudno vest, da je Dežela zavrnila prošnjo za prispevek iz člena 20 deželne zakona št. 8/2003 za projekt športni krožek *V igri rastemo boljše* Večstopenjske šole Opčine. Projekt sproščene športnega udejstvovanja otrok je že vrsto let uspešen dodatek v mavrici vzgojno-izobraževalne ponudbe bodisi za osnovnošolsko stopnjo kot za nižjo srednjo šolo. Dospelj sta

za tozadevne deželne prispevke zaprosila tako didaktično ravnateljstvo Opčine kot tudi ravnateljstvo nižje srednje šole Srečka Kosovela. Projekt je bil tudi v iztekajočem se šolskem letu 2011/2012 vključen v smernice za sestavo VIP-a (t. j. Vzgojno-izobraževalna ponudba) za prihodnjo Večstopenjsko šolo, katere je z glasovanjem v celoti potrdil oz. osvojil Področni svet za didaktično ravnateljstvo oz. Zavodni svet nižje srednje šole. Obe ravnateljstvi sta vložili prošnje za

deželni prispevek v roku do konca maja letos.

Dežela je omenjeni ravnateljstvi čez poletje združila v novo Večstopenjsko šolo Opčine. V fazi vertikalizacije je novo ravnateljstvo vodil izredni komisar, ki ima po zakonu sicer točno določene finančne in upravne pristojnosti, ne pa didaktičnih.

Novo ravnateljstvo Večstopenjske šole kot naslednik obeh ukinjenih šol oz. ravnateljstev je vložilo novo prošnjo v luči že vloženi maja za ta deželni prispevek. Formalno je Večstopenjsko ravnateljstvo seveda nova ustanova, a vsi vemo, da gre za iste šole oz. za isto namembnost. Deželni zakon določa tudi rok, v katerem mora biti nova prošnja predložena, t. j. od 1. do 20. septembra, torej tik pred začetkom šolskega

leta. Pristojni deželni urad je to prošnjo takoj zavrnil z obrazložitvijo, da projekt ni bil vključen v VIP novonastale Večstopenjske šole. Naj spomnimo, da VIP lahko odobri Zavodni svet, ki pa ni bil še izvoljen, saj ob zapadlosti termina za prošnje se šolsko leto ni niti še začelo, kaj šele, da bi bile napisane ali celo izpeljane volitve in da bi se novi Zavodni svet sestal na umestitveni seji. Volitve so bile 11. in 12. novembra 2012.

Ob ugovoru ravnatelja, ko Zavodni svet še ni bil izvoljen, da je bil projekt že vključen v smernice za novo VIP Večstopenjske šole prejšnjih zbornih organov, je Dežela zahtevala, naj izredni komisar podpiše sklep o odobritvi VIP-a, kar pa ni v njegovi zakonski pristojnosti. Če pa bi komisar pod-

pisal sklep o osvojitvi VIP-a in bi ga dežela sprejela, bi oba ravnala nezakonito.

Vsi ugovori in obrazložitve niso pomagali: deželni urad je prošnjo zavrnil, šola je ob prispevek v višini okvirno 3000 evrov in s tem je dodatna sobotna ponudba na področju telesne vzgoje splavala po vodi.

Posebno zanimivo je še omeniti, da za prispevke deželnega odoborništa za šolstvo ni bilo nobenih težav, nobenih zahtev za sklep komisarja ali podobnih zapletov. Ni v tem, torej, da se ne da zadev urediti, kot je treba.

Res je, da je kriza. Res je, da vse, kar je mogoče prihraniti, lahko pride naknadno prav. Je pa tudi res, da vsota, ki ni visoka, omogoča neko dejavnost skozi celo šolsko leto.

Nemočno in nejeverno gledamo na deželno upravo, ki je sprožila vertikalizacijo, a ni pripravila ustreznih izjemnih mehanizmov ali sploh navodil, po katerih bi se podobne situacije dale z zdravo pametjo rešiti vse na isti način. Nerazumljivo je, da dva urada iste deželne uprave ravnajo popolnoma nasprotno.

Zahvaljujem se tudi deželnemu svetniku Igorju Gabrovcu, ki je že v minulih dneh odbornika De Anno formalno seznanil z neverjetnim stanjem in zahteval pojasnila oz. primerne rešitve.

Sam Franz Kafka si verjetno ne bi utegnil izmisliti take birokratske togosti. Pa še dobro, da so kmalu spet deželne volitve.

Igor P. Merku'
Član Zavodnega sveta
Večstopenjske šole Opčine

Nova zbirka pesmi in songov Stena Vilarja

"Skupaj lažje rastemo"

Tudi goriškimi otrokom je pedagog, igralec in animator Sten Vilar zelo znan in priljubljen. Že večkrat je bil namreč gost v goriškem Kulturnem domu, pa tudi drugod, in vselej so njegovi odrski prikazi, prepleteni s spevnimi songi in pesmicami ter gibkimi koraki, razveselili otroška srca in jih prijetno zabavali. Pri tem so bili vedno deležni tistih drobnih vzgojnih iskric, ki jih zna Vilar tako spretno in nevsiljivo vedno nasuti v svoje animacijske bisserčke in stihe, iz katerih veje velika ljubezen do najmlajših. Da so mu otroci tako zelo pri srcu, lahko razberemo tudi iz besed Milana Dekleve, ki jih je napisal v uvodu v zbirko Vilarjevih pesmi in songov *Skupaj lažje rastemo*. Pravi namreč "Stena Vilarja so otroci uročili, zato je postal čarodej. Čarobnost njegovih pesmi je v tem, da niso sestavljene samo iz besed, ampak petja, glasbe in gibov, predvsem pa iz ljubezni in pozornosti do stvari, ki so le na videz majhne. V resnici so velike kot poti do zvezd". Zbirka pesmi in songov gledališča Anima je izšla proti koncu leta 2012; izdal in založil jo je Studio Anima Medvode. Na sedemindvajsetih straneh prinaša osemindvajset pesmi, iz katerih vejejo razigranost, radoživost, veselje, predvsem pa radost nad življenjem. V njih je razbrati poučne utrinke, da moramo spoštovati in ljubiti vse dobro, kar nam je dano. Spoštljivi moramo biti do soljudi, živali, narave in občudovati vse stvarstvo, v prvi vrsti pa se veseliti vsakega novega življenja, saj smo vsi "Otro-

ci sonca, otroci luči, / kot žarki upanja, / ki skupaj rastemo, kot se zgodi, / na nebu mavrica". Tako poje štirijezerna pesmica *Otroci sonca*. V pesmarici, ki jo je posvetil sinu Roku in hčerki Niki (zahvalo je namenil tudi Igorju Komelu, ravnatelju Kulturnega doma v Gorici - tu je bila predstavitev te publikacije), bodo otroci podoživljali občutke

iz raznih Vilarjevih uprizoritev, npr. iz predstave *Gusar Berto*, iz katere sta odbrana songa *Skupaj lažje rastemo* in *Morje*. Razigrano in hudomušno je predstavljeno tudi šolsko življenje (*Prvi šolski dan*, *Števila plešejo*, *Odadžeja*). V Cefizljevem songu *Smeš je zdravilo* bodo spoznali, kako zdravo se je prešerno nasmejati. S pesmico *S figo v laseh* se bodo med šegavim besedilom spomnili tudi na velikega Franceta Prešerna. V duhoviti pesmici *Jaz osel* (V. Gergolet - S. Vilar - B. Grabnar) bodo pa izvedeli, kako pametno filozofira ta dolgouhi "kopitar". Razigranost in veselje ozračje, ki presevatva pesmice in songe, izžarevata tudi iz prelepih ilustracij likovnega umetnika Klavdija Palčiča. Slikar

je v razgibanih, včasih prav šegavih ilustracijah, polnih svežine in otroške zvedavosti, pospremil pomenljive stihe in jih odel v svetlo pisanost barv. Zaradi tega bodo mali bralci še raje jemali v roke lepo, privlačno oblikovano, trdo vezano knjigo, s platnic katere ob mavrici, debelolice sončku, tekajočih otrocih po cve-točem travniku in veselo čofof-

tajočih malčkov v vodi že žarijo svetle vsebine stihov, pri katerih se bodo cibicami srečali tudi s priljubljenimi pesniki Janezom Bitencem, Tonetom Pavčkom, Franom Milčkinskim Ježkom, ki so svetli Vilarjevi vzorniki. O njih je prijazen, tople misli napisal Vilar v svojem kratkem razmišljanju *Pri izviru besed*. Zbirka pesmi in songov *Skupaj lažje rastemo* ima priložene notne zapise, tako da bodo pesmice otroci lahko tudi zapeli med šolskimi urami glasbene vzgoje ali v raznih zborčkih. Publikacija je namreč dragocena tudi za pevovodje naših otroških zborov, ki bodo gotovo radi segali po njej, saj se zaradi spevnosti pesmice takoj vtisnejo v spomin.

Iva Koršič

Iskrene želje za novo leto

Nova stvar

Konec leta so zaznamovale volitve novega predsednika, a žal tudi stavke oziroma protesti s svojo jugo-oziroma komunistično simboliko, ki so poleg upravičenega upora zoper stiske mladih pokazale tudi vso razdiralnost umirajočega totalitarnega zmaja. Mnogi žal pozabljajo, da je ravno ta sistem v veliki meri kriv za sedanje hude razmere, saj državo izčrpavajo ravno skrite vezi te preteklosti. Sestop komunistov z oblasti mi je bil vedno sumljiv, saj še kmečki gospodar težko da iz rok svojo kmetijo. Samostojnost je zahteven proces odraščanja oziroma emancipacije posameznikov in naroda. Na vseh področjih nas je nekdani sistem vzdrževal kot otroke in skušal vsem zagotavljati preživetje, vendar smo zato vsi propadli in zdaj vztrajamo, da nam mora država zagotovi vse, kar potrebujemo, manjka pa volje, da bi posamezniki in skupnost to tudi s trudom pridobili. Ob sedanjih reformah vlade je torej odločilno, ali smo se na vseh področjih pripravili obnašati kot odrasli, dialoški in državotvorni državljani in partnerji, ne pa razredni sovražniki, ter smo vsak na svojem področju pripravljeno opraviti svojo dolžnost, kot so jo npr. v ključnem trenutku opravili ustavni sodniki. Plebiscitarno voljo za enotnost in zagotavljanje skupnih temeljev je treba torej gojiti, spodbujati in uresničevati ne le na volitvah, ampak tudi v gospodarskem, socialnem in političnem življenju in delovanju ter tudi na mirnih demonstracijah, če je to potrebno. Zavržno pa je izrabljanje stiske nemočnih za nasilje ali ogrožanje življenja policistov in drugih udeležencev protestov. Zaradi stiske mladih

pa bo morala starejša generacija storiti več za medgeneracijsko pravičnost in omogočanje vstopa mladih v družbene procese in trg dela. Razdiralno za državo pa je mirne demonstracije za upravičene zahteve stiskanih izkoriščati za ohranjanje oblasti in privilegijev ter zavarovanje nakradenega državnega premoženja kot tudi, da strici iz ozadja hujskajo tudi prek poslušnih novinarjev zoper nujne reforme, četudi bo zaradi tega še kaj propadlo.

Čudim se tudi medijsko povelečevanim pravnikom, ki ne vidijo zablod v delovanju svoje stroke. Še bolj žalostno je, kot pravi predsednik ustavnega sodišča, da so študentke pravne fakultete protestirale proti sodbi ustavnega sodišča. Več sodelovanja in soodgovornosti bi človek pričakoval tudi od drugih izobražencev v javnih službah, saj bi se sistemsko dalo marsikaj spremeniti na bolje s sodelovanjem vseh. Ne verjamem pa, da večina Slovencev ne bi vedela, kaj je prav, a so mnogi preveč vpeti v svoj sebični svet, zato niso pripravljeno deliti bremen in omogočiti mladim vstop v družbene procese. Zato je nujno razčiščevanje zablod preteklosti in vzpostavljanje mehanizmov pravne države ter gojitev resnice, poštenosti in pravičnosti in ob prizadevanju vseh za to se bo vzdušje v državi spremenilo, kot se je tudi ob sodbi ustavnega sodišča za obe referendumski zahtevi. Kot se strinjamo o zavržnosti prepisovanja in ovajanja poslancev, bi se morali tudi o krajah in goljufijah premoženja, na kar mnogi novinarji, politiki in pravniki ne opozarjajo tako vestno. Groteskna je tudi zahteva po novih politikih, ki jo postavljajo že znani stari obrazi, ki

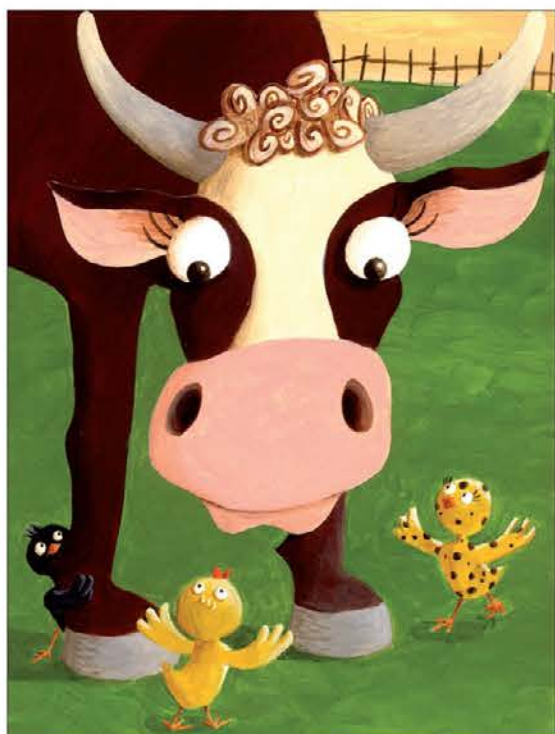
so držali in še držijo "štango" botrom iz ozadja. Očitno njihova zahteva pomeni le, da stari vztrajajo pri koritu, kot bi rekel Orwell. Ni torej problem, ali je kdo levi ali desni, pač pa, ali je pošten ali nepošten, kar mora postati vodilo državljanu in delavcem vseh državnih ustanov, posebno sodišč. Odgovornost za revščino je zelo kompleksna in sega od staršev do socialnih ustanov in seveda pravne in pravične države. S pripravljenostjo prijeti za delo in izbirati smeri, kjer iščejo poklice, se krepi odgovornost za posameznika, družino in skupnost ter premaguje socialistična miselnost, naj nam bi vse pripadalo, četudi tega nismo ustvarili. Tudi to je za deva resnice in poštenosti. Boleča resnica preteklosti je tudi, da smo pustili ljudi v Hudi jami in drugod nepokopane. Tudi premagovati korupcijo in odgovorno prijeti za delo je pot do resnice in poštenja. Žal je nekdani sistem ravno humanistične in družboslovne izobražence prizadel in zato imamo opravka s pomanjkanjem vesti in odgovornosti, jasne besede in resnice v družini, v družbi in žal tudi Cerktvi. Zato pa v novinarstvu, politiki in drugod megla in zavajanje ter namesto resnice ponujanje praznih, cenenih ali celo lažnih obljube navimnim državljanom. Žal se tudi Cerkev v Sloveniji ne more pohvaliti z odločnostjo za resnico, pravico in poštenost. Odgovorno pa je, da se kristjani odlikujemo s to zavzetostjo, bolj kot v zaupanju vase z vero v Boga, s čimer postajamo odločni pričevalci osebne integritete, odprstosti, samostojnosti ter družbene pokončnosti in pravičnosti.

V želji, da bi si Slovenke in Slovenci, državljane in državljani, vernice in verniki nalili čistega vina, želim blagoslovljeno novo leto 2013. Naj nam bog milostljiv, da bomo tudi mi bolj milostljivi drug do drugega.

Janez Juhant

Tretja številka mladinske revije Galeb
Literarne in likovne
iskrice v jesenski sivini

V brk vlažnim, sivim jesenskim dnevom se na naslovnici novembrske številke mladinske revije Galeb veselo nastavlja sončnim žarkom na živopisanem gričku možicelj z rdečim klobukom. Na zadnji strani celoten pogled na risbico razkriva še drevo, ki mu odpadajo listi, na drugi pa je medvedek, ki se odpravlja spat. Avtor simpatične risbice je Saša Paulina (l. r. OŠ Albert Sirk, Križ). Prav zaradi čudovitih ilustracij, ki spremljajo Galebove literarne prispevke, pa tudi zaradi risbic, ki krasijo naslovnico, je ta slovenska revija prejela v ligurškem mestecu Chiavari nagrado za najlepše ilustracije in platnice. Čestitke! Dogodek s fotografijo je Galeb zabeležil na 46. strani novembrske številke.

Kot vselej z nežnimi zamahi copiča je Mojca Cerjak ilustrirala pesmico Zvezdane Majhen *Spodbuda k strpnosti*. Tri ljubke angelčke z belimi perutnicami, oblečene v živobarvne oblečke, ki igrajo na bobenček, trobento in harmoniko, je Štefan Turk pri-

stavil k pesmici *Uslišana prošnja* Martine Legiša. Verzi pojejo o porcelanastem angelčku, ki je bil zelo vesel, ko ga je prijazna roka iz starinarnice prenesla v domačo vitrinico med druge angelčke muzikante. *Mala ovčica* je naslov pesmice Dušana Kalca o

ovčki brez kovčka, ki je odšla na vrh grička se past v vrtiček. Ilustracijo, ki zaobjema dve strani, prispevala Dunja Jogan. Deževni dnevi našim Solarjem hitro minevajo ob branju Gale-

bovih zgodb v nadaljevanjih. Ena od teh govori o Prigodah družine Hladilnik, ki jo piše Maja Gal Štromar. Protagonist je tokrat najmlajši hladilnik Gorečnik, ki ni hotel več v šolo; sošolci so ga namreč zmerjali z ledenikom in pravili, da ob njem zaledenijo, okamenijo... Ob koncu je še pesmica o varčnih hladilnikih, brez njih "bi sladolep v reke se spreminjal". Optimistično se razvija pripoved *Volčja ljubezen*: volkulja Siva in Jezerški odsev sta našla primeren kraj za brlog in tam sta dobila prvega, močnega mladička, ki sta mu dala ime Črni. Piščančki Rumenko, Pika in Črno vztrajno iščejo mamo; mahnilo so jo kar čez travnik in tam jim je krava dala zagotovilo, da gotovo imajo mamo, le da sami ne vedo, kod zdaj ona hodi. Pa so se spet veselo odpravili jo iskat. Prizorček iz pravljice Milana Petka Levokova je izrazito ilustrirala Živa Pahor. Smešni dami iz zgodbe *Čajanka pri Kozmini in Kamili* (spleta jo Anina Oblak), ki se pripravljata na srečanje ob čaju, je šegavo v njunem poplep-savajočem nemiru ilustrirala Andreja Peklar. Malce skrivnosten prihod imata zgodbica Nine Kokalj *Svinčnik in Lučkar* in ilustracija Nive Mrdenovič. Nadaljuje se tudi prečudno Tadejevo potovanje v košari in z balonom, ki jo piše Helena Jovanovič, ilustrira pa Živa Pahor; deček v spremstvu čarobnega Dežana išče oblake, da bi jih pripeljal v do-

mači presušeni kraj, poln beton-skih hiš. Preprostemu fantu Pepetu Pepelcu je zaradi dobrega srca uspelo prestati marsikatero težavo in preizkušnjo ter dobiti za ženo kraljevo hčerko. Klarisa M. Jovanovič jo je priredila po slovenski ljudski pravljici, ilustriral pa jo je Dušan Muc. O blejskem povodnem možu pod naslovom *V jezeru je čudni mož doma...* piše Marjeta Zorec in ob ilustraciji Marjane Šegula Miš razkriva izvor Blejskega jezera, ki je manjše in toplejše od Bohinjskega. Majda Koren in Bojan Jurc sta medveda in miško pospremila v gozd, kjer sta junaka tega simpatičnega stripa želela loviti metulje, našla pa sta kostanj in ga doma spekla ter povabila k sebi gozdne prebivalce, da so še oni uživali ob tem daru jeseni. Otroci bodo ob njuni zgodbici našli še križanko in jo skušali rešiti po navodilih. Izpod peresa Sandre Kump je izšla stripovska pripoved o metuljčku Kamili, ki je pomagala metulju Janu: razcefrana krilca mu je popravila z listi, polnimi jesenskih barv. Sova z nasršnim pogledom kraljuje v ilustraciji Vena Dolenca, ki se čudovito ujema z zapisom Klarise K. Jovanovič o sovi; to nočno pti-ko večkrat najdemo v rekljih in pregovorih. Jasna Merku' v Galebovi likovni delavnici uči, kako naj spretno roke napravijo okrasni relief iz papirja. Martina Malalan je na kraški gmajni našla kraški šetraj in obrazložila, kako dobro je to zelišče, med drugim za pripravo čaja proti želodčnim in črevesnim težavam. Na Galebove strani se je končno vrnil kuhar Škrobek z opozorilom, naj jemo zdravo hrano, ki nam prinaša zdravo življenje.

IK

Lepa navada na praznik sv. Štefana
Že osmo žegnanje
konj v Krepljah

Med žegnanjem (foto M. Malešič)

Tudi v Krepljah pri Dutovljah so na dan sv. Štefana, 26.12.2012, blagoslavljali konje pri tamkajšnji cerkvi sv. Notburge, ki je zavetnica kmetov in kmečkega dela. To je podružnična cerkev župnije Dutovlje. Žegnanje je bilo že osmo po vrsti. Prišlo je 20 konj, napovedanih pa jih je bilo vsaj še enkrat toliko. Na manjši obisk je vplivalo deževno, nič kaj prijazno vreme. Konjeniki so s konji prišli iz okoliških vasi; iz Šmarij, Križa, Dan, Krepelj kot tudi iz Lokavca - iz Društva za oživljanje lokavškega izročila in petvprega gostilne Skok iz Štorij. Ta se je na pot odpravila že zgodaj zjutraj. Iz Šmarij je krenila skozi Rašo, na Vrabče, Vrhe, v Podnanos, se ustavila na žegnanju

v Vipavi in se skozi Manče in Kobjilj vrnila v Kreplje. Tu se je pričel blagoslov konj ob 14. uri, ko je župnik Bogdan Špacapan blagoslovil vodo in hlebčke kruha z debelo soljo ter spominke. Spominke, lesene šatulje za zobotrebece z vgravirano podobo konja in datumom žegnanja, sta izdelala Bogdan Kosič in David Tavčar, oba iz Krepelj. Po končanem blagoslovu vode, soli, spominkev in konj je sledila pogostitev z druženjem v vaškem domu. Obiskovalci pa so si lahko še prej v cerkvi ogledali lične jaslice, ki so delo Marije Kosič iz Krepelj. Za 25 metrov dolg lesen privez za konje in pogostitev pa je poskrbel Svetozar Raspopovič iz Godenj.

Marjeta Malešič

Razmere v Sloveniji močno obremenjujejo t.i. ljudske vstaje

Z enotnostjo in s prispevkom vseh možna politična pomiritev

V Sloveniji se nadaljujejo dogajanja in družbeni procesi, pričeti lansko leto ali že prej, ki so krizo razširili in prenesli v zavest in ravnanje družbe, države in tudi posameznikov. Tisto, kar najbolj skrbi in po mnenju mnogih analitikov za daljši čas napoveduje brezizhodnost naporov civilne družbe in ozaveščenih delov politike, da bi Slovenija vendarle postala normalna družba in država, tudi s statusom in ugledom v mednarodnem okolju, so uporaba in širjenje sovražnega govora, prostaški besednjak, grožnje za nasiljem ali celo z revolucijo, s požigom zgradbe državnega zbora ter z uporabo revolucionarnega prava namesto ustave in zakonov. Pri zastrupljanju odnosov v večji ali manjši meri, upošteva njihovo položaj in možnosti, sodelujejo osebnosti iz obeh ideološko-političnih taborov, torej iz t. i. leve in desnice. Ob tem pa vlada deluje in uspeva pri sprejemanju reform in drugih ukrepov, zlasti za izboljšanje oziroma za ponovni zagon gospodarstva. Pomemben je nov zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je pričel veljati 1. januarja. Vladi je uspelo, da je Bruselj odpovedal prihod predhodno ustanovljene evropske trojke, ki bi prevzela oblast in upravljanje Slovenije, z vsemi pristojnostmi za obvladovanje krize in drugih težav. Kot znano, tako trojko sestavljajo strokovnjaki evropske komisije, Evropske centralne banke in Mednarodnega denarnega sklada. Grob, vendar pa nazoren kazalnik razmerij med obema ideološko-političnima taboroma, in nasploh političnih nestrpnosti v državi, je očiten iz zelo odmevnega primera razsodbe ustavnega sodišča. Le-to je zavrnilo pobudi za razpis dveh referendumov, torej ljudskih glasovanj, o ureditvi bančnega sistema in o upravljanju državnega premoženja, z utemeljitvijo, da bo zavrnitev koristila državi. Tako se je opredelilo osem ustavnih sodnikov, ena us-

ta vna sodnica pa je omenjeni razsodbi nasprotovala. Toda v odgovor so v javnih občilih in z izjavami pravnikov in raznih drugih znanih osebnosti uprizorili pravi pogrom zoper prof. dr. Ernesta Petriča, predsednika ustavnega sodišča. Voditelj oddaje Odmevi na nacionalni televiziji Igor E. Bergant ga je poniževal in mu poskušal dokazati, da ni dober ustavni pravnik in predstojnik ustavnega sodišča. Zoper njega so vpile študentke pravne fakultete v Ljubljani, neznanca pa so na Petričev dom narisali črno pest, simbolj groženj in maščevanja. Cinična in za vodilnega gospodarskega izvedenca v Sloveniji, za kakršnega se ima prof. dr. Jože Mencinger, neprimeren je bila njegova izjava, "da odločba o zavrnitvi dveh referendumov pomeni sramoto za ustavno sodišče. To bodisi nič ne razume ali pa se že boji sedanje oblasti. T. i. oče slovenskega parlamentarizma prof. dr. France Bučar pa je javnost osupnil s trditvijo, "da prepoved referendumov tudi formalno pomeni konec pravne države. Če bomo šli po tej poti naprej, bomo kmalu imeli Goli otok (tam je bilo v nekdanji Jugoslaviji zloglasno koncentracijsko taborišče) pod Triglavom. Prof. dr. Ljubo Bavcon je primer komentiral s trditvijo, "da je Ustavno sodišče preklicalo samo sebe". V časniku Dnevnik se je zoper predsednika ustavnega sodišča obregnil zgodovinar prof. dr. Božo Repe. Zapisal je, "da je bil Ernest Petrič dolgoletni politik in diplomat v socialistični Jugoslaviji, karierist in dokazano primeren za vse čase in za vse režime". Prof. dr. Ernest Petrič mu je odgovoril, "da Ustavno sodišče deluje popolnoma samostojno in da nanj ne vpliva nihče". Utemeljitev predsednika ustavnega sodišča v primeru zavrnitve omenjenih referendumov so po-

leg velikega števila t. i. navadnih ljudi iz vse Slovenije podprli tudi nekdanji predsednik ustavnega sodišča dr. Tone Jerovšek, dr. Lovro Šturm, mednarodno uveljavljen pravni izvedenec in predsednik civilnodružbene organizacije, Zbora za republiko, gospodarski strokovnjaki in tudi predsednik ustavnega sodišča sosednje Avstrije, dr. Gerhart Hotzinger.

Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres

V napete politične in pogosto tudi slabe medosebne odnose, polne sovraštva, sumničen, laži in polresnic, sta bili vključeni tudi slovenska vojska in katoliška Cerkev. Zgodilo se je na Kosovu, kjer je brigadir Bojan Pograjc, namestnik poveljnika mednarodnih mirovnih sil na tamkajšnjem območju, slovenskim vojakom čestital za božične in novoletne praznike ter za državni praznik dneva samostojnosti in enotnosti. Pri tem je opozoril, da je pri proslavljanju zgodovinskih dogodkov in obletnic spregledana velika vloga, ki jo je pri osamosvajanju Slovenije imela katoliška Cerkev. Takoj se je pojavilo anonimno pismo s protesti zoper, tako so zapisali, vnašanje politike v slovensko vojsko. Brigadir Bojan Pograjc, doslej najvišji častnik v sklopu zveze Nato, ne bi smel omeniti katoliške vere

in njenih zaslug v naši zgodovini. Kakšen razvoj in usoda se v novem letu 2013 obetata Sloveniji, je nemogoče predvideti in napovedati. Stanje se hitro spreminja, nanj pa zelo vplivajo dogodki na demonstracijah oziroma t. i. ljudskih vstajah, ki se nadaljujejo tudi v teh dneh. Slovenija je v lanskem letu sicer preživela poizkus državnega udara z ulice, kot je v svojem komentarju, objavljenem v novi številki slovenskega katoliškega tednika Družina, presodil moralni teolog in publicist dr. Ivan Štuhec. Ljubljanski nadškof in metropolit dr. Anton Stres pa je v pogovoru za Radio Ognjišče razmere v Sloveniji ocenil, rekoč, "da smo kristjani tista divjad, na katero lahko čisto vsak nekaznovano strelja". Zagotovo v Sloveniji obstajajo sile in vplivni posamezniki, ki bi morda tudi s pritiski nastopajočih na ulicah in trgih Janeza Janša, vlado in sploh celotno sedanjo oblast radi odstavili in jo odstranili s političnega prizorišča. Po preobratu naj bi vzpostavili novo oblast politične leve, država naj bi se preimenovala, tako smo prebrali, v Jugoslovenijo. Seveda pa je bolj stvarno in na demokratičnih temeljih znovano upanje, ki je bilo pogosto poudarjeno med nedavnim proslavljanjem slovenske državnosti ter v nastopnem govoru novega predsednika države, Boruta Pahorja. To so bili klici in pozivi k enotnosti in prispevku vseh državljanov ter celotne politike, da bi Slovenija lahko premostila krizo in napredovala v demokraciji. S takšno usmeritvijo in vizijo bo predsednik države Borut Pahor seznanil tudi najvišje predstavnike EU med svojim bližnjim uradnim obiskom v Bruslju.

Marijan Drobež

Kratke

Aristofanovo Bogastvo v SNG Nova Gorica

V četrtek, 10., in v petek, 11. januarja 2013, ob 20. uri, bo na malem odru domači ansambel Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica z dvema gostoma krstno uprizoril Aristofanovo Bogastvo v priredbi dramaturga Jake Andreja Vojevca in Luke Martina Škofa, ki podpisuje tudi režijo. Obeta se zanimiva in nenavadna predstava.

Mag. Renato Podbersič gost v Kopru

Pronicljiv zgodovinar mag. Renato Podbersič je nedavno napisal knjigo Revolucionarno nasilje na Primorskem 1941-1945, ki je dregnila v tabuje polpretekle zgodovine. Mediji knjigo skoraj povsem ignorirajo, ljudem pa na predstavitvah ne uspe dobiti prostih sedežev. Knjiga je bila razprodana že v nekaj tednih.

Čprav je Podbersič doživel s strani nekaterih mnenjskih voditeljev žolčne napade, mu strokovno nihče še ni oporekal glede napisanih zgodovinskih dejstev. V ponedeljek, 14. januarja 2012, ob 19. uri v atriju ŠC Jadro in Rotunde pri sv. Ani v Kopru, bo mag. Podbersič prvič predstavil ponatis knjige. Na voljo bo tudi za vprašanja obiskovalcev. Večer bo povezoval zgodovinar in novinar Tino Mamič. Vstop je prost. Na voljo bo tudi knjiga.

Brezplačne delavnice osnov računalništva v Goriški knjižnici

Tudi v letu 2013 bodo v Goriški knjižnici potekale brezplačne računalniške delavnice za začetnike. Za delavnici Spoznajmo računalnik in Word ter Internet in elektronska pošta so termini določeni še do konca meseca marca, za tečaja Poiščimo knjigo - predstavitev COBIS/OPAC-a, elektronskega kataloga za iskanje gradiva in informacij ter E-viri v Goriški knjižnici pa zbiramo prijave na INFO pultu - ob prijavi najmanj 4 udeležencev se dogovorimo za izvedbo tečaja.

Spoznajmo računalnik in Word
Na tečaju boste pridobili osnovno znanje o komponentah računalnika (tipkovnica, miška...) in Wordu, kjer se boste naučili napisati besedilo in ga nato še oblikovati. Tečaj ni nadaljevalni.
Datumi 2013: januar: 9. in 10.; februar: 6. in 7.; marec: 6. in 7.

Internet in elektronska pošta
Na tečaju boste spoznali različne brskalnice, kako prenašati in shranjevati datoteke. Spoznali boste tudi elektronsko pošto - odprli poštni naslov, poslali in prejeli pošto, pripeli datoteko, klepetali prek spleta ... Tečaj ni nadaljevalni.
Datumi 2013: januar: 16. in 17.; februar: 13. in 14.; marec: 13. in 14.

Poiščimo knjigo - predstavitev COBISS/OPAC-a, elektronskega kataloga za iskanje gradiva in informacij
Na tečaju se boste naučili poiskati knjigo v knjižnici, podaljšati in rezervirati izposojeno gradivo od doma, naročiti prsto gradivo...

Datumi 2013: Na INFO pultu zbiramo prijave - ko se prijavijo vsaj 4 udeleženci, se dogovorimo za izvedbo tečaja.

E-viri v Goriški knjižnici
Knjižnica omogoča svojim članom brezplačen dostop do različnih spletnih podatkovnih zbirk: Oxford Music Online, Oxford Art Online, Oxford Reference Online, Encyclopedia Britannica, EBSCOhost... Na tečaju vam bomo predstavili vsebine posameznih baz in kako do njih dostopati. Datum 2013: Na INFO pultu zbiramo prijave - ko se prijavijo vsaj 4 udeleženci, se dogovorimo za izvedbo tečaja.
www.ng.sik.si / T: 33 09 100 / E: izobrazevanje.knjiznica@gmail.com

Največja slovenska banka vstopa v odločilno leto NLB na prodaj!

Bančni sistem v Sloveniji je tik pred koncem lanskega leta doživel sunkovit preobrat, ki je marsikoga presenetil, a je bil (logična) posledica vseh dogodkov in pripetljajev v zadnjih nekaj letih. Za preobrat so poskrbeli delničarji največje slovenske banke, ljubljanske NLB. Radikalna preureditev in sprememba razmerij znotraj NLB se sicer nekako ujemata z vladno strategijo slabe banke in namere kasnejše odprodaje NLB zasebnemu partnerju, a hkrati v slovenskem bančništvu odpira novo poglavje. Če se je po osamosvojitvi ljubljanska banka spremenila v Novo ljubljansko banko (NLB), bi sedaj lahko že skoraj govorili o nastanku NNLB. Gre za dve strateški spremembi. Prva se je zgodila v zadnjih dneh lanskega leta, druga bo na vrsti v letošnjem.

Od NLB do NNLB (brez Belgijcev)

Začnimo seveda pri prvi. Le nekaj dni pred novim letom so iz NLB dokončno izstopili belgijski partnerji, banka KBC. Šlo je za največjega in dejansko tudi edinega partnerja, ki je pri upravljanju banke z državo imel pomembnejšo besedo. Nazadnje

je bil njihov delež v največji slovenski banki 22-odstoten. Njihov delež je prevzela slovenska država. KBC se je na vsak način hotela rešiti ljubljanskega bremena in tako svoj delež razprodala za samo 2,7 milijona evrov oz. po ceni 1 evro za delnico. Odhod Belgijcev je bil dejansko pričakovan in se je napovedoval že dalj časa, vsaj odkar so se Belgijci odpovedovali dokapitalizacijam in tako v zadnjih letih izgubljali delež v Ljubljani. KBC je namreč v NLB vstopila leta 2002 in za 34-odstotni delež odštela 435 milijonov evrov. V naslednjih nekaj letih je bila NLB dvakrat dokapitalizirana: leta 2007 je KBC k dokapitalizaciji prispevala 33 milijonov evrov, marca 2011 pa slabih 5. Nova dokapitalizacija NLB (po nareku EU) je bila na vrsti junija lani: takrat je bilo najprej dogovorjeno, da bo KBC odigral pomembnejšo vlogo in da bo povečal svoj lastniški delež. Že dan za tem, ko je bil dogovor sklenjen in potrjen na junjski skupščini NLB, je KBC odstopil od dogovora. Razlog, ki so ga navedli, pa je bil zelo preprost: ker je matična KBC v Belgiji v nelahki finančni situaciji, je iz EU prišlo "priporočilo", naj se

čim prej rešijo nestrategičnih naložb. In NLB je v letih postala nestrategična naložba. V tem kontekstu gre razumeti tudi zelo nizko (malodane simbolično) prodajno ceno evra za delnico: cilj KBC je v zadnjih mesecih postal izključno odhod iz Slovenije.

Milijardna akcija reševanja NLB

V seštevku lahko torej ugotovimo, da je KBC v NLB "izgubila" za približno 500 milijonov evrov. Vseeno pa je bila verjetno ta rešitev cenejša kot nadaljnje vztrajanje v NLB. Ministrstvo za finance je namreč v okviru projekta slabe banke za reševanje NLB predvidelo približno milijardo evrov garancijskih sredstev. Isto bi morala storiti KBC, če bi se odločila za prevzem NLB (o tej različici smo lahko poslušali še v začetku lanskega leta).

KBC, to je sedaj tudi uradno, ne bo več zasebni lastnik banke NLB. Njena reorganizacija bo tako v celoti slonela na ramenih države. Okvirna cena tega reševanja, ki bo šlo preko slabe banke, je, kot že zapisano, približno milijarda evrov. S temi sredstvi želi vlada očistiti banko in tako rešiti težave, vezane na slabe kredite.

In to bo, če bo "očiščenje" res uspelo, prvi del velike revolucije v t. i. NNLB. V največji slovenski banki pa bo treba po poročanju Financ uresničiti še nekaj zahtev, ki jih postavlja Evropska komisija. Pri nas je bila najodmevnejša tista, ki ukazuje zaprtje nedonosnih hčerinskih družb in bančnih podružnic. Med temi bo tudi openska podružnica NLB, ki je

bila odprta šele pred kratkim. Pa ne samo ta: tukaj so še firme in podružnice v Švici, Hrvaški, Ukrajini, Bolgariji in Češki. Največja hčerinska banka, LHB Frankfurt pa je že pred časom vrnila licenco. Bistvene usmeritve, ki prihajajo iz Evrope, pa obravnavajo podeljevanje kredi-

tov v prihodnjih letih. Evropska komisija naj bi tako največji slovenski banki zabičala, naj ne financira večjih gradbenih projektov, ki bi ustvarjali nove finančne luknje. Primerov iz preteklosti je še in še: SCT je za sabo pustil več sto milijonov evrov luknje zaradi kreditov "na lepe oči". Ne moremo niti mimo projekta Stožice, ki že od začetka

izgube si je največja slovenska banka priigrala z brezglavim kreditiranjem cerkvenih holdingov Zvona 1 in Zvona 2. Tudi v tem primeru so zneski po neuradnih ocenah v višini več stotin milijonov evrov. Za zdaj pa bo NLB še dovoljeno obdržati zavarovalniški in finančni del.

Prodaja na vidiku, kupec še neznan

Po besedah ministra za finance Janeza Šušteršiča naj bi bila banka "očiščena in sanirana" ter da bo začela poslovati z dobičkom. Jasno mora biti, da so v tem trenutku to predvsem le pobožne želje: njihova uresničitev je še daleč. Tako, kot je še daleč tudi glavni cilj, ki si ga je zadala vlada z NNLB: njena prodaja zasebnemu strateškemu partnerju. Tudi v primeru, da bi bila banka res očiščena in bi poslovala z dobičkom, bi bilo namreč danes težko najti kupca. In Šušteršič se je prav zaradi tega pred nekaj tedni odločil, da bodo NLB prodali v celoti, ne da bi pri tem ohranili niti kontrolnega 25-odstotnega deleža, ki omogoča možnost pogojevanja pri pomembnih strateških odločitvah. To je seveda namenjeno predvsem vzpodbudi tujih vlagateljev, glede na to, da slovenskih zasebnikov, ki bi si lahko privoščili NLB, enostavno ni. Pa da vidimo, če bo šlo...
Andrej Černič

Muzikal o Materi Tereziji v Misijonski skupini Pridi Jesus ljubi svet po tebi

“Sem le majhen svinčnik v Njegovih rokah”, pravijo zapisane besede Matere Terezije. Ta drobna žena z velikim srcem, ki je neizmerno ljubila bližnjega in Jezusa, se je že pred nekaj leti dotaknila človeštva. Njen zgled in njena dobra dela pa še danes odzvanjajo v svetu.

V Misijonski skupini Pridi smo se odločili oživiti njeno zgodbo in jo preko muzikala približati ljudem. Ideja za ta projekt se je rodila že pred osmimi leti. Manjša ekipa se je skupaj s p. Brankom Cestnikom lotila ustvarjanja, a jabolko na veji še ni dozorelo in projekt je zaradi pomanjkanja časa zamrl. Pred dvema letoma se je pojavila želja, da zamisel obudimo. Tako smo si poleti 2010 na našem vsakoletnem načrtovanju 'Pridi' leta zadali cilj, da pripravimo muzikal. Zavedali smo se, da smo mladi aktivni pri več stvareh, priprava in izvedba takega projekta pa zahtevata veliko dela in ča-

sa. Zato smo si dali dovolj prostora in celotno zadevo zasnovali v dveh letih. Tako se je prvo leto (2010–2011) muzikal pisal. Vsebinska muzikala je produkt dela devetih mladih. Najprej si je bilo treba vzeti čas in poglobiti znanje o Materi Tereziji. Prebrali smo njen življenjski opis, njena pisma (zbrana v knjigi "Pridi, bodi moja luč"), spoznavali življenje njenih sester misijonark ljubezni. Vzeli smo si vikend za duhovne vaje ob Materi Tereziji za osebno izkušnjo ob njeni duhovnosti. Nato je sledilo pisanje dramskega besedila.

V lanskem letu (2011–2012) je bil naš cilj postaviti muzikal na odrske deske. Razdelili smo si vloge in imeli dovolj časa, da je vsak vživel svojo. Ker se na začetku vsi ustvarjalci muzikala še nismo dobro poznali, je bilo na spisku privajanje drug na drugega. Vadi-ti igro z ali pred nekom, ki ga še ne poznaš, ni prav lahko. A med nami je raslo zaupanje. Danes smo spletili lepe odnose in smo si

v oporo. Ne nazadnje vsi plavamo v isti juhi. Od oktobra 2011 smo vadili ob nedeljah zvečer. Imeli smo tudi nekaj celodnevni intenzivnih vaj. V izvajanje muzikala, ki je več kot samo to, kar vidi občinstvo, je vključenih okoli 30 mladih (pa tudi manj mladih) – pa naj bo to igranje na odru, igranje v bendu, izdelava scene, kostumov, pomoč v zakulisju, v promociji, pri logistiki, peki peciva za pogostitev ali pa pri molitvi za muzikal in izvajalce. Na pomoč sta nam priskočila tudi Gregor Čušin in Marjan Bunič ter nam pomagala s koristnimi nasveti. V soboto, 13. oktobra 2012, so v Ravnem na Koroškem muzikal obsijale prve odrske luči.

Ko je na vrsti dan za predstavo, ga celega posvetimo muzikalu. Ze

zgodaj popoldne nas čaka priprava dvorane, odra, instrumentov, luči, ozvočenja, kostumov in rekvizitov, opevanje, vživiljanje v vlogo, generalka in popravki, ličenje ter seveda molitev. Ko smo na odru, uživamo! Ljudem in Bogu se z muzikalom in vsak s svojim likom trudimo dati tisto največ, kar lahko; pa naj bo to vlogi be- rača, umirajoče starke, nesramnega hindujca, skušnjavca, Boga ali Matere Terezije. Za seboj imamo že šest ponovitev in vsako bi lahko drugače opisali. Odzivi ljudi so nad našimi pričakovanji. Dvorane so vedno do konca zapolnjene, vstopnice že v naprej oddane. Še vedno nas kličejo in vabijo na vse konce Slovenije. Zasi-pajo nas s pohvalami. Čudovito je občutiti veselje, navdušenje, po predstavi zreti v hvaležne solzne

oči. Ustvarjalci muzikala se trudimo biti in ostati le majhni svinčniki v Njegovih rokah. Nočemo se prevzeti. Nočemo biti mi tisti, ki se počutimo slavne in pomembne. Želimo pokazati, da smo mladi pričevalci, ki živimo z Jezusom. Želimo približati življenje Matere Terezije in ljudi spodbuditi k temu, da lahko tudi sami z drobnimi dejanji ljubezni spreminjajo svet na bolje.

Kako majhni smo in še vedno amaterji, se zavemo vsakič, ko nam stvari ne gredo kot po maslu. Med predstavo smo že doživeli manjše nezgode. A na koncu vse skupaj izpade simpatično in si tako nabiramo "material", kateremu se bomo nekoč od srca nasmejali. Prepričana sem, da se je

zaradi sodelovanja v muzikalu vsakemu od nas življenje vsaj malo spremenilo. Ne samo zaradi obveznosti do muzikala in posledično odrekovanja drugim stvarem, ampak tudi sami vsakič znova odkrivamo, kakšen vzor nam je ta velika žena. Odkrivamo, kako smo lahko prav mi sami svinčnik Zanj v vsakdanjem življenju. To se trudimo na delovnem mestu, med vrstniki, tudi v trpljenju in preizkušnjah. Pri vsem tem pa še spoznavamo, kako resnične in globoke so besede, ki jih prav mi sami prepevamo med muzikalom: "Jesus ljubi svet po tebi, tudi če si šibek v sebi. Bodi njemu ves predan, majhen svinčnik Zanj".

Alison Kogoj

Kaj pravijo misijonarke ljubezni, ki so si ogledale premierno predstavo

Zdi se mi, da ste zadeli glavno sporočilo bl. Matere Terezije, ki je "I'm His pencil", kot rečemo me in kot se ponavlja tudi v vašem refrenu. Pokazali ste, da vsak izmed nas v skladu s talenti, ki jih je prejel, lahko naredi v življenju nekaj lepega za druge. In da to ne naredi samo za odrešenje svoje lastne duše, ampak zato, ker je sreča v tem, da se darujemo, da ljubimo druge – človek, ki je zagledan samo vase, ne more biti z ničimer zadovoljen, njegovo življenje je brez smisla. To ste dobro pokazali! Lepo je tudi to, da je muzikal narejen tako, da lahko sporočilo Matere Terezije dojamemo prav vsak, tako otroci kot tudi odrasli – odvisno je samo od nas, ali bomo odprli srce ali ne. / (SM. Rose Rita)

Več na: www.svincnikzanj.si

Življenjska pot glasbenika, ki je ponesel v svet prizadevanja za mir Na krilih belega goloba

V četrtek, 20. decembra 2012, je Gianni Rijavec predstavil svojo knjigo z naslovom *Na krilih belega goloba* in mednarodno mirovniško fundacijo *Beli golob*. Z avtorjem se je pogovarjal novinar, dopisnik časnika Delo iz Rima Tone Hočevar. Knjigo, ki ima 208 strani, je izdala in založila založba iz Trziča, Učila International.

Malo je umetnikov in avtorjev umetniških in znanstvenih del, ki jim uspe obiskati svetovne avtoritete. To je uspelo Gianniju Rijavcu iz Trnovega pri Novi Gorici. Zato mu pravijo večni romantik, saj oblikuje številne plošče, kasete, zgoščenke in druga umetniška dela, kar potrjuje glasbenikovo nenehno ustvarjalno moč. Nastopal je skoraj po vsem svetu pred najzahtevnejšo publiko. S promocijo nove knjige je Gianni Rijavec predstavil pred kratkim izdano novo zgoščenko z naslovom *Poti do srca*. V njegovih izjavanjih poudarja: ljubezen, mir, srečo in spravo. To je rdeča nit njegovega glasbenega ustvarjanja. Uspelo mu je ustanoviti mednarodno mirovniško

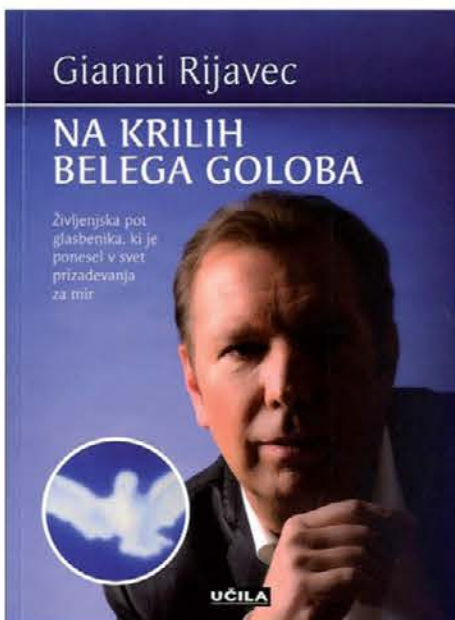
fundacijo *Beli golob*, katere osnovni namen je širjenje ideje o miru v svetu. Ta fundacija ima oddelek v Ogleju. V pripravi pa so še oddelki v drugih državah.

V najnovejši Rijavčevi knjigi je podana življenjska ustvarjalna pot umetnika - glasbenika, ustanavljanje evropskega Band Aida, oblikovanje mednarodne mirovniške fundacije in podro-

avtor namenil kardinalu prof. dr. Francu Rodetu, ki ga je sprejel v Rimu, skupaj s člani mirovniške fundacije *Beli golob*. Gianni Rijavec ima srečo in znanje ter večine komuniciranja, ne samo v glasbenem, ampak tudi v marketinškem smislu, kar potrjujejo njegova potovanja, glasbena nastopanja in sprejemi pri pomembnih svetovnih avtoritetah. Poleg navedenih sprejemov velja omeniti pomemben sprejem pri poveljarju armenске pravoslavne Cerkve Katolikosu Gareginu II. Uspel mu je obisk v Srebrenici in poklon žrtvam genocida. Posebej velja poudariti njegov prvi slovensko-italijanski duet z Zuleiko Morsut iz Ogleja; spoznala sta se na Barcolani 2010. Ta dama je istočasno vodja oddelka *Belega goloba* za Italijo (*Colomba bianca Italia*). Z njo je Gianni nastopal na več odrih in požel velik aplavz.

Ob koncu teh razmišljanj velja dodati, da je Gianni Rijavec povabil na odprtje mednarodne fundacije *Beli golob*, s sedežem na Trnovem pri Novi Gorici, takratnega predsednika RS dr. Danila Türka ter mu izročil lasterno iz porcelana. Ob koncu promocije Giannijeve knjige sem mu svetoval, da bi obiskal predsednika komisije EU Joséja Manuela Barrosa, ki je v imenu Evropske unije prevzel letošnjo Nobelovo nagrado za mir. Z mojo sugestijo je bil Rijavec zadovoljen.

Gabrijel Devetak

Gianni Rijavec

NA KRILIH
BELEGA GOLOBA

Življenjska pot
glasbenika, ki je
ponesel v svet
prizadevanja
za mir

UČILA

ben opis sprejemov pri prejšnjem in sedanjem papežu v Rimu. Uspelo mu je obiskati Dalajlamo v Indiji. Zanimivi so njegovi podrobni opisi obiskov in uspehov, ki jih je doživljal na Portugalskem, v Makedoniji. Posebno pozornost v knjigi je

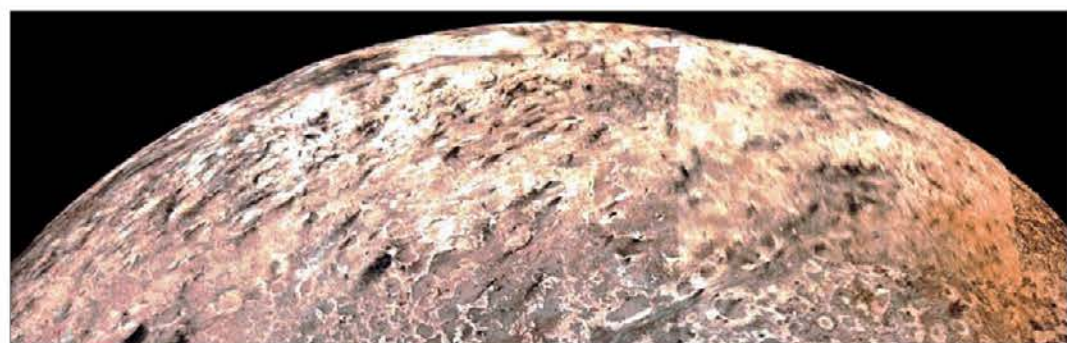
Potovanje po skrivnostih vesolja Zadnji plinski velikan Neptun

Naše planetarno potovanje po Sončnem sistemu končujemo z zadnjim in najbolj oddaljenim planetom, zadnjim plinskim velikanom. Ime je dobil po rimskem bogu morja Neptunu. Astronomi so ga odkrili leta 1846, največ o njem pa vemo po zaslugi sonde Voyager 2, ki ga je obiskala leta 1989.

Neptunova povprečna oddaljeno-

st od sonca znaša 4,5 milijarde km, to pomeni, da je 30-krat dlje od Sonca kot Zemlja. Posledično prejema 900-krat manj sončne svetlobe kot naš planet. Za en obhod okrog Sonca potrebuje 165 let. Od njegovega odkritja do danes je torej napravil en obhod! Njegova os je od navpičnice nagnjena za 28° in omogoča, kljub majhnemu Sončnemu obsevanju, neke vrste spreminjanje letnih časov.

Po velikosti in sestavi je zelo podoban Uranu. Njegov premer znaša 49.500 km, njegova masa pa je 17-krat večja od Zemljine. Njegova atmosfera je večinoma iz vodika, nekaj helija in metana. Sledi ji plašč iz vode, metana in amonijakovega ledu, ki je najdebelejša plast planeta in je debelejša kot pri Uranu. Tu nastaja tudi Neptunovo magnetno polje. V sredini je majhno kamnito jedro, ki naj bi imelo tudi primesi ledu. Neptun se zelo hitro suče, saj traja dan na njem le nekaj več kot 16 ur. Zaradi tega je na polih sploščen, njegov polarni premer je namreč za 850 km manjši od ekvatorialnega.

Slika Tritona, na kateri so vidne temne proge, ki predstavljajo material, ki ga izbruhajo vulkani.

st od sonca znaša 4,5 milijarde km, to pomeni, da je 30-krat dlje od Sonca kot Zemlja. Posledično prejema 900-krat manj sončne svetlobe kot naš planet. Za en obhod okrog Sonca potrebuje 165 let. Od njegovega odkritja do danes je torej napravil en obhod! Njegova os je od navpičnice nagnjena za 28° in omogoča, kljub majhnemu Sončnemu obsevanju, neke vrste spreminjanje letnih časov.

Po velikosti in sestavi je zelo podoban Uranu. Njegov premer znaša 49.500 km, njegova masa pa je 17-krat večja od Zemljine. Njegova atmosfera je večinoma iz vodika, nekaj helija in metana. Sledi ji plašč iz vode, metana in amonijakovega ledu, ki je najdebelejša plast planeta in je debelejša kot pri Uranu. Tu nastaja tudi Neptunovo magnetno polje. V sredini je majhno kamnito jedro, ki naj bi imelo tudi primesi ledu. Neptun se zelo hitro suče, saj traja dan na njem le nekaj več kot 16 ur. Zaradi tega je na polih sploščen, njegov polarni premer je namreč za 850 km manjši od ekvatorialnega.

Sonda Voyager je odkrila, da je Neptunova atmosfera zelo dejavna in da na njem pihajo najmoč-

nekoliko višje kot na polih. Zaradi tega se na zmernih zemljepisnih širinah, med ekvatorjem in poli, dvigajo zračne mase, ki se potem spuščajo na polih in ekvatorju. Na vrhu oblakov pihajo močni vetrovi, vzporedni z ekvatorjem. V zmernih širinah dosežejo hitrost okrog 700 km na uro v smeri vrtenja planeta, na ekvatorju pa do 1200 km na uro v nasprotni smeri. Največja zabeležena hitrost atmosfere je bila izmerjena na 20° južne zemljepisne širine in znaša okrog 2500 km na uro. Močni vetrovi postavljajo, tako kot je najbolj razvidno na Jupitru, temne pege oziroma ovale, ki predstavljajo nevihte. Z vesoljskim teleskopom Hubble so opazili nekakšne spremembe letnih časov, ko so opazovali južno poloblo Neptuna. Ta je trenutno sredi poletja. Od leta 1980 je začela postajati svetlejša, pasovi oblakov pa bolj izraziti. Omenimo še Neptunove prstane, ki so jih astronomi prav tako kot Uranove, odkrili z optično teleskopsko opremo. Velikosti delcev v njih segajo od enega centimetra do enega metra. Ti naj bi izvirali iz lun, ki krožijo po sistemu prstana in da na njem pihajo najmoč-

kratkih mimosletu okrog planeta.

Znanih Neptunovih lun je 13. Nekatero, tudi manjšo, so bile odkrite z Zemlje. To sta na primer Larisa s 200 km premera in Ne-reida s 340 km. Nekatero so odkrili s sistematičnim iskanjem. To delo je bilo vse prej kot lahko, saj je zaradi velike oddaljenosti svetlobe, ki jo opazimo, zelo šibka. Edina velika Neptunova luna, Triton, ki so jo poimenovali po sinu Pozejdona, grškega boga morja, je bistveno večja od vseh ostalih. Odkril jo je William Lassell le 17 dni po odkritju planeta, ko je na podlagi njegovih koordinat usmeril svoj teleskop. Odkrivanje

tega satelita je nadaljevala sonda Voyager. Tritonov premer znaša 2700 km in se vrti sinhrono, kar pomeni, da je vedno z isto stranjo obrnjen proti planetu. Nenavadno je to, da se okrog Neptuna giblje retrogradno, v nasprotni smeri kot večina satelitov, kar pomeni, da ni nastal skupaj s planetom in ga je ta v preteklosti ujel s svojo gravitacijo. Sestavljen je iz kamnin in ledu. Ima trdno jedro, tekočo plašč in skorjo iz ledu. Kraterjev je malo, kar kaže na mlado površje. Opazna pa je tudi ognjeniška dejavnost v obliki gejzirjev, ki bruhajo črn dim do 8 km visoko. Na tej višini ga vetri razpihujejo v smeri vzporednikov do 100 km daleč in ustvarjajo temne proge na satelitem površini. Gejzirji naj bi bili posledica učinka tople grede. Površina lune je namreč pokrita z zamrznjenimi dušikom, ki je prosojen in prepušča svetlobo nekaj metrov v globino. Led, ki se tam nahaja, se segreje za nekaj stopinj in sublimira (preide iz trdnega v plinasto stanje). Tlak pare, ki nastane, pa poskrbi, da ta skozi razpoke pride na površje in s seboj prinese kristale dušika ter temen prah iz ogljikovih spojin.

Andrej Brešan

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 8. januarja, ob 14. uri.

Za srečo ne potrebujemo veliko Okno in knjiga

Občutek imam, da smo preganjanci. Da nimamo miru in smo sužnji naglice. In se tega vse manj zavedamo, ker je spomin na čase, ko smo živeli drugače, vse bolj meglen.

V teh sivih, mrzlih zimskih dneh me doma, na čase, ki so bili, spominja naša topla lončena peč. Tale zidana velikanka, ki nam z nekaj poleni na dan greje dom, zahteva svoj čas in pripoveduje o življenju, ki je bilo nekoč drugačno. Dejansko je veliko boljši in bolj poceni vir toplote kot zadnja iznajdba tehnologije, toplotne črpalke. A vendar manj priljubljena ..., lončena peč namreč zahteva zase nekaj našega dragocenega časa in časa ima človek dandanes vse manj. Ljudje ravno zato ljubijo stikala ...

Ravno danes jutraj sva z možem vstala ob četrta na šesto, da sva lahko peč zakurila in počakala, da je v njej nastala žerjavica. V zameno se na večer vračava v topel dom, kjer diši po dobrih, starih časih. Po večerji pa, ko sva utrujena in naveličana hitenja, nas peč s svojo uspavajočo toploto ugrabi iz primeža vsakodnevnih skrbi in odnese v kraljestvo sanj in miru. Ne moreš se ji upreti, ker je njeno naročje veliko in ker je njena toplota opojna.

Ob njej pomislim, kako je bilo nekoč. Nekoč, ko so ljudje poslušali prasketanje ognja, ko so vedeli za pripoved plamenov, ko so ob peči nastajale pesmi in pravljice, ko so zunaj kaplje drsele po šipah in je dež pripovedoval o življenju in minevanju. Tedaj so ljudje imeli čas, da so se predajali mislim. Tedaj je bila tišina prava tišina in večeri so imeli pridih večnosti. Sama sem to nekdaj občutila v gorah, pred leti. Ko je v izbi dišalo po mokrih nogavicah in je bila peč vroča in vabljliva. In spet, ko nas je kje poleti zajel dež in smo v sili našli zapuščen stan ali brunarico s klopjo. Tam smo potem sedeli dolge ure, dokler ni minila nevihta in gledali smo oblake, ki so se podili za vršaci, in poslušali gozdove, ki so se klanjali vetru. Počasi, izredno počasi mineva čas v takih trenutkih. Počasi kot nekoč.

Letošnji prazniki so bili za nas še posebno naporni, v hitenju so tile lepi dnevi minili, ne da bi sploh imela dovolj časa, da bi se zamislila nad njihovim pomenom. Samo na Štefanovo sem si pozno popoldan odtrgala urico, se

utrujena ulegla na kavč in vzela v roke knjigo. Če se prav spomnim, je bil to eden izmed

romanov Garcie Marqueza, a to sploh ni pomembno. Bila je knjiga, tista dobra stara knjiga, za katero priznam, da imam zadnja leta vse manj časa, ko mi vendar uspe, da jo na večer vzamem v roke, pa sem tako utrujena, da v nekaj minutah na kavču zaspim. Tokrat sem si čas odtrgala popoldan, naveličana skrbi, tekanja, nenehnega pehanja za preživetjem. Uprla sem se naglici, ki nam je vsiljena, in zahtevala zase tisti mir, ki sem

ga bila vajena v mladih letih. Ko mi je bil največji užitek, da sem iz knjižnice domov prinesla težko vrečo knjig, vzela ležalnik, ga namestila v senco na balkon in se predala branju in miru, ki ga v dušo prinese lepa pisana beseda.

Kot študentka sem tako preživljala cele dneve. Knjige so bile moja potovanja, moj način spoznavanja, in čez poletje sem jih prebrala na desetine, vse z enako strastjo in užitkom.

Dobra knjiga v teh stresnih časih je enakovredna dobremu zdravilu. V dušo prinese mir, sili nas k razmišljanju, k razumevanju, v njej je življenje, tudi naše, v njej sta smisel in absurd našega hitenja, v njej so naši vsakdanji problemi, v njej so odgovori na vprašanja in v njej so vprašanja sama ... In je svet in so ljudje. Razočarana in brezvoljna, utrujena in željna samote sem sredi prazničnih dni s knjigo v rokah, ob prasketajočem ognju, ugasnila svet okoli sebe. Ker

ga je bilo nenadoma preveč, ker nisem imela več moči, da bi ga prenašala. V tišini, med tiskanimi in nekoliko zmečkanimi stranmi, sem našla tisto, kar sem že tako dolgo pogrešala. In lepoto, ki sem jo zaman iskala vsepovsod, a je ni bilo, da bi mi dala moči in upanja. Čeprav mi je bilo tiste dni težko, sem nepričakovano spet okusila tisti notranji mir, ki prinaša srečo ... in vero. Kajti za srečo ne potrebujemo veliko, včasih samo okno in kavč, prasketanje ognja v tišini in dobro knjigo. Mraz, dež, veter, samota in hitenje pa naj ostanejo zunaj, za tistim oknom, s katerega počasi, neznansko počasi polzijo dežne kaplje in izginjajo v minevanju prihajajočega večera.

Suzi Pertot

Bo kdaj prišlo do te novosti ... Trideseti "Naš športnik" končno enoten?

Praznično obdobje je mimo, v športnem kotičku pa se povrnimo k podelitvi priznanj Naš športnik 2012, ki je bila 27. decembra na Proseku. Devetindvajsetič so primorske medijske hiše z obeh strani državne meje nagradile svoje najboljše posameznice, posameznike in ekipe v iztekajočem se sončnem letu. Drugo leto zapored je bila prireditve v tednu med Božičem in novim letom, kar se je izkazalo za posrečen termin, saj je bila glavna nagrajencev za razliko od preteklosti prisotna na podelitvi.

mejci je bila med ženskami najboljša namiznoteniška igralka Lisa Ridolfi, med moškimi jadralka Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta, med moštvi pa košarkarji Jadrana. Na Primorskem so bili za najuspešnejše proglašeni gorska kolesarka Tanja Žakelj, jadralec Vasilij Žbogar in rokometarji koprškega Cimosaa. Ob robu prireditve bi podali nekaj mnenj in ocen o sami manifestaciji. Letošnjo izvedbo je režirala ekipa programskega oddelka RAI, ki je poskrbela za radijsko oddajo (v živo po Radio Trst A

kulisa z mladimi izvajalci in humoristični skeč pa sta bila ravno tako sprejemljiva, čeprav sta lahko bila všeč ali pa ne.

Precej pomislekov je v javnosti vzbudilo imenovanje Jadranskih košarkarjev za ekipo leta v zamejstvu na račun nogometašev Krasa, ki so bili po izboru športnih novinarjev šele tretji. Primat predstavnikov Jadrana so naši časnikarji utemeljili tako, da so se po dolgih letih prebili v polfinalne ugledne državne C lige, konstantni so bili skozi vseh dvanajst mesecev (tudi v jesenskem delu nove sezone), uspeh pa so zgradili v prvi vrsti po zaslugi doma vzgojenih, slovenskih tekmovalcev. Privrženci Krasa pa ugovarjajo, da je repenska enajsterica v panogi z najhujšo konkurenco vendarle zmagala prvenstvo in napredovala v meddeželno D li-

Gre namreč za dneve, ko so vrhunski športniki praviloma na oddihu v objemu domačih. Prireditve prirejajo Primorski dnevnik, programski in novinarski oddelek deželnega sedeža RAI za Furlanijo Julijsko krajino, spletni portal Slosport, Primorske novice, Radio in TV Koper. Med soorganizatorji je tudi Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, ki pa po novem nagradi za služne športne delavce in športnike z bogato kariero posebej v dogodku - Oskarju Primorskega dnevnika, ki bo konec meseca. Za arhiv naj seveda dodamo že zdavnaj znana imena dobitnikov Našega športnika 2012. Med za-

in Radio Koper), medtem ko televizijskega prenosa od lani ni več. Pravzaprav je bil dober bodisi vtis v polni dvorani proseškega Kulturnega doma (kjer si je publika lahko tudi ogledala na malem ekranu izbor posnetkov zmagovalcev s tekmovališč med branjem utemeljitev nagrad) bodisi pri radijskih sprejemnikih. Nagrajevanje sta učinkovito vodila Tamara Stanese in Peter Verč, ki se je tudi pogovarjal z dobitniki priznanj na odru. Enournna oddaja je bila povsem prebavljiva, organizatorji so se izognili tudi dolgim govorom. Kot gostitelj je na kratko pozdravil le predsednik ZŠSDI Jure Kufersin. Glasbena

go, kar je največ, kar je kdaj zmogel slovenski nogomet v Italiji. Po drugi strani so bili nastopi Repencev od avgusta dalje v višji ligi klavni, poleg tega pa je njihov izjemen dosežek iz prejšnje sezone dozorel zlasti po zaslugi uvoženih nogometašev. Novinarji so si bili pač enotni in so prevzeli odgovornost za izbiro. Pa še najpomembnejše. Letos bo Naš športnik na sporedu že tridesetič, prvič so ga uresničili leta 1984. Mar ne bi bilo smiselno, ko bi - v času, ko že zdavnaj ni več meja - izbor končno poenotili in res skupno imenovali primorskega športnika, športnico in ekipo? HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 140

Te dni me marsikateri prijatelj ali znanec naključno vpraša, kje sem bil za Božič in za Novo leto, vsem odgovorim enako, da nisem bil nikjer, ampak da sem že sedmo leto zapored preživljal božično-novoletne praznike razpet med domom in bolnišnico. In dodam, da je to utrujajoče, kar razumejo predvsem tisti, ki so to "že dali skozi", kot mi marsikdo pove. Večina pa umolkne in ne nadaljuje več s spraševanjem, nekateri zaradi vrljudnosti, največ ljudi pa zato ne, ker se o boleznih in težavah v naši družbi nerado govori, o bližajoči smrti pa sploh ne.

Iskreno sem hvaležen svojemu pokojnemu profesorju Otmarju Črnilogarju, ki je sredi svojih zrelih let, ko je bil še postaven, lep, prikupen ter vedno eleganten možki, nam mulcem v Vipavi vcepljal ljubezen do jezikov, ko nas je mučil z latinščino in grščino, nam odpiral obzorja z jasnim pogledom na filozofijo, a bil istočasno tudi tako preklemano zemeljski, da nam je ob nekem prevodu iz latinščine, kjer je rimski avtor poveličeval "častljivo starost", čisto preprosto in vehementno rekel, da je to neumnost, ker starost ni lepa, saj prinaša s seboj bolezen, trpljenje, umiranje.

Večkrat sem se te dni spomnil nanj in na svojega nekdanjega šefa, ki je znal dodati, "da je starost že sama po sebi bolezen", ko je citiral znameniti Terencijev pregovor: "Senectus ipsa est morbus".

Brez nepotrebnega sprenevedanja lahko dodam, da je skrivnost trpljenja tudi zame nerešljiva uganka, kot je bila za vse tiste, ki so se vsakodnevno spraševali: "Kaj sploh počnem tukaj?"

Ko sem pred dvema letoma skoraj vsak dan v času Božiča s svojo alfo vozil v ljubljanski Klinični center, kamor so prepeljali mojo pokojno mamo, da bi ji skušali na neki način ublažiti neznosno bolečino, huda osteoporoza je namreč povzročila, da se ji je hrbtenica dobesedno zdrobila, sem morda bolj trpel zaradi brezbriznosti bolniškega osebja kot pa zaradi umiranja svoje mame, ki je trajalo in trajalo in so me njene prošnje, naj vendar prosim Boga, da bi umrla, ker ne more več, bolj bolele kot pa njeno neznosno in dolgotrajno trpljenje. Smrt je konec lanskega februarja le prinesla odrešenje njej, vsem nam, njenim otrokom in njenemu možu, mojemu očetu, pa tisto tiho žalost, ki je lastna vsem ljudem, ko izgubimo drago osebo.

Nekako se vdaš, rineš naprej, ostanejo seveda tiste dolge tišine, ko se sprašuješ, zakaj je šlo tako, kot je šlo, zakaj nisi še tega vprašal, ostanejo spomini, žalost se počasi spremeni v neko zavedanje, da je to in tako pač življenje, da je navsezadnje zares tudi smrt del življenja.

Sedaj hodim vsak dan k očetu v bolnišnico, kjer leži, potem ko ga je zadel možganska kap in ga hudo prizadela, še bolj pa je mene presenetila in prizadela te dni njegova misel, ki jo je izrekel sestri Jožici, ko jo je vprašal v nekem trenutku lucidnosti, ki ga je vedno označevala: "Sam Bog ve, zakaj je morala mama tako trpeti pred smrtjo in zakaj moram sedaj jaz tako dolgo trpeti?"

Več kot petdeset let sta skupaj živela in po mami ni smrti je oče, ki nikdar v svojem življenju ni vedel, kaj je dolgčas, rabil kar nekaj časa, da je spet začel kolikor toliko normalno živeti, a ni bil več tak, kot je bil prej, bolj molčeč in zamišljen je postal, le mojim otrokom je na samem večkrat povedal, "da pogreša nono".

Niti ne vem, zakaj meni tega ni nikdar povedal, najbrž je to tista moška zadržanost med nama, ki ji ne veva izvora in ne vzroka, a tako je, sam ga nisem videl nikdar jokati, kot tudi sam ne jočem, in vsa prizadevanja mojih bližnjih, ki so me večkrat nagovarjali, naj se le izjočem, naj pustim, da pride žalost iz mene, so bila doslej zaman, enostavno ne gre.

Morda sem podobno žalost očeta prvič videl, ko je pred leti umrl zadnji njegov prijatelj prekomorec, "fant iz Afrike", kot je tata klical Olafa, enega od petih prijateljev, s katerimi je preživel drugo svetovno vojno in leta 1944 bil v Beogradu, kjer so kot Slovenci in prvi usposobljeni vojaki vezisti postavljali v Beogradu in Zemunu na noge jugoslovansko vojno letalstvo. Prej pa so seveda prehodili v posebnih kazenskih bataljonih Italijo, bili v Afriki. Te zgodbe poznam na pamet, prijateljstva, ki so se tam stakala, so ostala večna, to sem dojel že kot otrok, ko so prihajali k nam in sem kot otrok poslušal njihove zgodbe o vojni. Ko je odšel v večnost še zadnji od očetovih prijateljev, Olaf, je bil oče kar nekaj časa zamišljen in čudno sam, takrat sem na domu na Vipavskem z njim posedel pol ure, skušal navezati stik z njim, a edino olajšanje je našel v tem, da je sedel za radioamatersko postajo, ki si jo je sam naredil, ter se z Morsejevo abecedo povezal s svetom.

Te dni hodim vsak dan k njemu, ki si je vedno želel, da nikomur ne bi bil v breme, kot si je tudi želel, da bi ostal bister do svoje zadnje ure: "To si pa res želim, da bi mi glava delala do konca!" Glava dela, ja, le telo gre po svoje.

Ko sem ga vprašal pred dnevi, ali le čuti malo levo roko, mi je odvrnil, da je ne čuti, da ne ve, kje je, čez čas pa je dodal: "Se mi zdi, da je daleč!". Na različne načine si skušam pomagati, da ne bi mislil samo na svojega dobrega, zares dobrega prijatelja Andreja Malniča, ki je še vedno v komi, na svojega nekdanjega šefa, ki je še vedno v bolnišnici, in seveda na svojega očeta, če ne dodam zraven še misli na prijatelja, ob kateri se mi trže srce, ker so prijatelju sredi boleznimi dali odpoved v službi.

Največkrat mi je v težkih časih pomagalo branje, potopil sem se v knjige, bral in bral, odplul, odjadral v svet pisateljev in drugih svetov, namišljenih in stvarnih ljudi in zgodb, ker so me od malega zanimale zgodbe, ker so zame zgodbe vse, ker je življenje en sam niz posameznih zgodb! A ne morem, sedaj ne morem brati daljših knjig, trpljenje je prehudo, drugih in moje, čeprav skrbno pazim, da ga ne delim z drugimi, ker nočem nikogar obremenjevati z lastnim trpljenjem, itak ga življenje prinese dovolj že vsem!

Zato sem te dni z veseljem pod zapis prijatelja Dejana Steinbucha pripisal iskreno čestitko, ker je v svojem zapisu o odnosu Slovencev do sebe, do domovine in države tudi pravilno ugotovil: "Predvsem pa nismo dovolj prijazni drug do drugega. Premalo si pomagamo, stojimo ob strani". Tudi danes bom stopil pod noč do očeta in mogoče, če bo še mogel govoriti, bom začel pogovor o dveh knjigah, ki jih imamo doma na Vipavskem na domu in ju je oče kupil, ko sem bil še majhen otrok; prva nosi naslov Veliki cirkus in je imenitna zgodba izpod peresa francoskega asa, vojnega pilota v britanski kraljevi aviaciji sredi druge svetovne vojne, kar je Pierre Clostermann bil. Prebral sem jo že kot otrok in takrat sanjal, da bom tudi jaz kot Clostermann vozil po nebu svojega "spitfajerja", kot mi je oče povedal, da se izgovori angleško besedo Spitfire.

Druga knjiga nosi naslov Rommel: La volpe del deserto (Rommel: Puščavski lisjak). Knjigo sem prebral šele pri petindvajsetih letih, prej sem se moral še naučiti italijanščine, prebral sem jo iz spoštovanja do očeta in radovednosti, hotel sem namreč izvedeti, zakaj je bil oče tako navezan nanjo.

To je zgodba o nemškem generalu Erichu Rommlu, ki ga je moj oče imel neznansko rad, dobesedno občudoval pa so ga vsi prekomorci, česar kot mlad fant nisem mogel razumeti in sem zato spraševal in spraševal.

In mi je oče dal še najboljši odgovor, ko je preprosto rekel: "Bil je mož!"

Naj postane NOVI GLAS tudi tvoj Glas!

NOVI GLAS
moj glas
tvoj glas
naš glas
naš glas
naš glas

*primorski
tednik*

Novi naročnik ali tisti, ki podari naročnino na naš tednik novemu naročniku, bo prejel v dar letošnjo knjižno zbirko Goriške Mohorjeve družbe, ki jo sestavljajo naslednje knjige:

- KOLEDAR GMD 2013
- Mariza Perat: GORICA - NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS
- Doris Jarc: SKRIVNOST NONE GENOVEFE
- Floriana Stefani, Danilo Sedmak: JADRANSKA OAZA

NAROČNINA ZA LETO 2013 ZNAŠA:

za Italijo 45,00 evrov
za Slovenijo 48,00 evrov
za inozemstvo 100,00 evrov

PODPORNA NAROČNINA: 100,00 evrov